

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΑ | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1984 | ΑΡΙΘ. 17-18

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ*

14. Δογματισμός, πού αποκλείει διάλογο και συμβιβασμό.

Ο Μάρξ ήταν τόσο δογματικός κι απόλυτος στις πεποιθήσεις του, ώστε δεν ανεχόταν κριτική τῶν ιδεῶν του, οὔτε διάλογο και συμβιβασμό με ἐκείνους, πού εἶχαν διαφορετική γνώμη ἀπ' τὴν ἰδική του. Ἔτσι ἀκόμη και πρὸς πρώην ὁμοϊδεάτες και συντρόφους του συμπεριφέρθηκε με σκαϊότητα, εἰρωνεῖες και χλευαστική διάθεση, διότι δὲν συμφωνοῦσαν σὲ ὅλα μαζί του ἢ διότι ἔδειξαν κάποια συμπάθεια πρὸς τὶς χριστιανικές ἀρχές. Τὸν νεανικό του φίλο Μπρούνο Μπάουερ (Bruno Bauer), στὸν ὁποῖο τόσα χρωστοῦσε και στὸ σπίτι τοῦ ὁποῖου φιλοξενήθηκε στὴ Βόννη, παραμέρισε περιφρονητικά¹¹⁵. Τὸ ἴδιο ἔκαμε και γιὰ τὸν συνεχῶδη τῶν «Γερμανογαλλικῶν ἐπετηρίδων» («Deutsch - Französische Jahrbücher») Ἄρνολντ Ρούγκε (Arnold Ruge)¹¹⁶.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 461 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

115. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 249. Karl Marx - Friedrich Engels, Die deutsche Ideologie, FS, σ. 372.

116. Arnold Ruge, Briefwechsel und Tagebuchblätter aus den Jahren 1825-1880, ἐκδ. ὑπὸ P. Nerrlich, τόμ. 1, Berlin 1886. Βλ. π.χ. τὴν ἐπιστολή τῆς 19 Μαΐου 1844. Χαρακτηριστικό εἶναι τὸ ἄρθρο, πού ἔγραψεν ὁ Μάρξ τὸ 1844 ἐναντίον τοῦ Ruge στὸ παρισινὸ «Vorwärts». Πρβλ. Jean Elleinstein, μν. ἑ., σ. 82 ἐξ.

Ἀποκαλυπτική εἶναι ἡ στάση τοῦ Μάρξ ἀπέναντι στὸν Βίλελμ Βάιτλινγκ (Wilhelm Weitling), πού ἦταν κομμουνιστής και σύντροφος στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κοινωνική δικαιοσύνη και μάλιστα εἶχε φυλακισθῆ γιὰ τὶς ιδέες του. Ο Μάρξ εἶχεν ἐξυμνήσει ἕνα ἔργο τοῦ Βάιτλινγκ ὡς «μεγαλοφυές» («genial»)¹¹⁷. Αὐτὸς ὁ Βάιτλινγκ ὅμως μπῆκε στὸ στόχαστρο τοῦ Μάρξ, γιατί δὲν συμφώνησε με τὴν «ὕλιστική» θεώρηση τῆς Ἱστορίας. Ο Βάιτλινγκ ἐπέδωκε τὴ θρησκευτική θεμελίωση τῆς κοινωνικῆς δράσεως¹¹⁸, ἀντιτάχθηκε στὶς ἀντιθρησκευτικές ἀπόψεις τοῦ Μάρξ και τόλμησε νὰ γράψῃ, ὅτι οἱ γνήσιες χριστιανικές ἀρχές εἶναι ἀντίθετες στὶς καταχρήσεις και στὰ σφάλματα μερικῶν Χριστιανῶν και ὅτι εἶναι ἀδικοιολόγητος ὁ ἀντιθρησκευτικὸς προσανατολισμὸς τοῦ κομμουνισμοῦ. Χαρακτηριστικά προσθέτει ὁ Βάιτλινγκ και τὰ ἐξῆς:

«Ἡ θρησκεία πρέπει νὰ καταστραφῆ, γιὰ ν' ἀπελευθερωθῆ ἡ ἀνθρωπότης: αὐτὸ ἦταν ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ Voltaire και ἄλλων. Ο Lamennais και πρὸ αὐτοῦ οἱ

117. Πρόκειται γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Βάιτλινγκ «Garantien der Harmonie und Freiheit» (Berlin 1842), τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Marx ὡς «λαμπρὴ πρώτη ἐμφάνιση (Debut) τῶν Γερμανῶν ἐργατῶν». GA, I, 3, σ. 18.

118. Νικολάι Ἰβανόφ, Κάρξ Μάρξ-Σύντομη βιογραφία, Ἀθήνα 1983, σ. 43-44.

Karlstadt, Thomas Münzer καὶ ἄλλοι ἔδειξαν, ὅτι ὅλες οἱ δημοκρατικὲς ἰδέες εἶναι ἢ ἀπόρροια τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ θρησκεία ἐπομένως πρέπει νὰ μὴ καταστραφῆ, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιηθῆ, γιὰ ν' ἀπελευθρώσωμε τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ Θρησκεία τῆς ἐλευθερίας, τῆς ὀλιγαρχείας καὶ τῆς (ὀρθῆς) ἀπολαύσεως (τῶν ἀγαθῶν) καὶ ὄχι ἡ Θρησκεία τῆς ὑποτελείας, τῆς σπατάλης καὶ τῆς στέρησεως... Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀγάπης...»¹¹⁹. Σὲ ἄλλο ἔργο του ὁ Βάιτλινγκ τόνισε τὰ ἐξῆς: «Ἀκόμη καὶ στὴν κατάσταση τοῦ τελειοτάτου κομμουνισμοῦ ἡ πίστη θὰ παίξῃ ἕνα ρόλο. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπαναστάσεως σὲ σύγκριση πρὸς τὴν ἀρχὴ τοῦ Χριστοῦ... εἶναι μόνον ἕνα φῶς κερικοῦ μπροστὰ στὴν ἐκθαμβωτικὴ λάμψη τοῦ ἡλίου»¹²⁰.

Γιὰ τὶς ἰδέες αὐτὲς τοῦ Βάιτλινγκ ἦταν ἐκδηλῆ ἡ δυσἀρέσκεια τῶν Μάρξ καὶ Ἐνγκελς. Πρῶτη τους ἀντίδραση ἦταν ὅτι στίς Βρυξέλλες τὸ 1846 ἀπεμάκρυναν ἀπ' τὸν κομμουνιστικὸ «γερμανικὸ σὺλλογο τῶν ἐργατῶν» τὸν στενὸ φίλο τοῦ Βάιτλινγκ Hermann Kriege (Χέρμαν Κρηῆγκε). Τὸν κατηγορήσαν, ὅτι ἦταν ζαλισμένος ἀπὸ «σαλιαρίσματα περὶ ἀγάπης», καὶ διακήρυξαν, ὅτι «οἱ χριστιανικὲς αὐτὲς ἐκστατικὲς ὄνειροπολήσεις εἶναι μόνον ἡ φανταστικὴ ἔκφραση τοῦ ὑφισταμένου κόσμου»¹²¹. Τότε ἔγραψεν ὁ Βάιτλινγκ στὸν Κρηῆγκε: «Ἡ ἐπίθεση ἐναντίον σου ἦταν ἐκ τῶν προτέρων ὑπολογι-

σμένη νὰ στραφῆ ἐναντίον μου»¹²². Ὁ Μάρξ σὲ ἐπιστολὴ του τῆς 6.5.1854 εἰρωνευόταν τὸν σοσιαλισμὸ τοῦ Βάιτλινγκ, ποὺ ἤθελε νὰ θεμελιώνεται πάνω στὴ χριστιανικὴ ἀγάπη, ὡς «ἕνα σταῦλο μακαριότητος τοῦ Βάιτλινγκ» («Weitlingschen Glückseligkeitsstall») ¹²³.

Παρόμοια στάση πῆρε ὁ Μάρξ ἀπέναντι στὸν Γάλλο σοσιαλιστὴ Robert Lamennais (Λαμενναί), ὁ ὁποῖος στὸ ἔργο του «Λόγοι ἑνὸς πιστοῦ» («Paroles d' un croyant») (1834) ὑπεδείκνυε τὴν πίστη ὡς θεμέλιο τῆς κοινωνικῆς ἀπελευθερώσεως»¹²⁴.

Κατὰ παρόμοιον τρόπο ὁ Μάρξ ἀντιμετώπισε μὲ εἰρωνεῖες καὶ δυσφημίσεις τὸν σὲ πολλὰ ἐμπνευστὴ του Moses Hess (Χές)¹²⁵, τὸν ἄλλοτε φίλο του Max Stirner (Στίρνερ)¹²⁶, τὸν πρῶν συνεργάτη του ποιητῆ Ferdinand Freiligrath (Φράιλιγκραθ)¹²⁷, τὸν Ferdinand Lasalle (Λασάλλ)¹²⁸ καὶ γε-

122. H. Schlütter, Die Anfänge der Arbeiterbewegung in Amerika, Stuttgart 1907, σ. 369 ἐξ.

123. Walter Bienert, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 90, 254, 315 καὶ 710.

124. Αὐτόθι, σ. 90.

125. Karl Marx, Nationalökonomie und Philosophie, FS, σ. 226 καὶ 240.

126. Karl Marx—Friedrich Engels, Die deutsche Ideologie, FS, σ. 371 ἐξ., 418-485. «Γιὰ νὰ γελοιοποιήσῃ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ ὁ Μάρξ παραθέτει καὶ ξαναπαραθέτει μέχρι κορεσμοῦ τὴν τάδε ἔκφραση, τὴν τάδε φράση τοῦ Μπάουερ ἢ τοῦ Στίρνερ, ποὺ εἶναι τελείως ἀπογυμνωμένη ἀπὸ κάθε νόημα... Ὁ Μάρξ καὶ ὁ Ἐνγκελς κολλᾶνε διαρκῶς (εἰρωνικὰ) παρρατσούκλια στοὺς Μπάουερ καὶ Στίρνερ: εἶναι «Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας», εἶναι «Δὸν Κιχῶτες» ἢ «Σάντσοι» καὶ μάλιστα «Ἅγιοι Σάντσοι» καὶ «Ἅγιοι Μάξ»: Gilbert Badia Πρόλογος στὴ γαλλικὴ ἔκδοση τῆς «Γερμανικῆς Ἰδεολογίας» (Études Sociales 1968). Βλ. τὸν πρόλογο αὐτὸ στὴν ἑλληνικὴ ἔκδοση: Κάρλ Μάρξ — Φρ. Ἐνγκελς, Ἡ γερμανικὴ ἰδεολογία, μετάφραση-ἐπιμέλεια Κ. Φιλίνη, ἔκδοση τετάρτη, ἐκδ. Gutenberg, Ἀθήνα.

127. Jean Elleinstein, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 626. Karl Marx, Τὸ Κεφάλαιο, τόμ. Α, βιβλ. I, ἑλλην. μτφρ., σ. 844-845.

128. Jean Elleinstein, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 629-630. Karl Marx, Kritik des Gothaer Programms, 1875, ἐκδ. Iring Fetscher, III. σ. 174 ἐξ., 188 ἐξ.

119. Wilhelm Weitling, Das Evangelium des armen Sünders, 1845, ἐκδ. ὑπὸ W. Schäfer, Reinbeck 1971, σ. 17.

120. Wilhelm Weitling, Gerechtigkeit. Ein Studium in 500 Tagen, 1844/45, ἐκδ. ὑπὸ E. Barnikol στὸ ἔργο Christentum und Sozialismus, τόμ. 2, Kiel 1929, 40, 72 καὶ 73. Peter Hebblethwaite, Christian-Marxist Dialogue and Beyond (Darton, Longmann & Todd Ltd, London) σὲ γερμ. μετάφραση ὑπὸ Karl Weber ὑπὸ τὸν τίτλο: Mehr Christentum oder Mehr Marxismus? Frankfurt am M. 1977, σ. 19-20.

121. GA, I,6, σ. 10-19. Arnold Künzli, Karl Marx. Eine Psychographie, Wien - Frankfurt M. - Zürich 1966, σ. 342-344.

νικά όλους τους σοσιαλιστές, οι όποιοι δέν ήσαν απόλυτα σύμφωνοι μαζί του, ως λ.χ. τους Pierre Joseph Proudhon (Προυν-ντόν)¹²⁹, Claude Henri Saint-Simon (Σαιντ-Σιμόν)¹³⁰, Charles Fourier (Φουριέ)¹³¹, Robert Owen (Όουεν)¹³², Etienne Cabet (Καμπέ)¹³³, Mikhail Aleksandrovitch Bakunin (Μπακούνιν)¹³⁴ κ.ά.

15. Πώς θα έκρινεν ο Μάρξ τόν διάλογο Χριστιανών και Μαρξιστών;

Όλα όσα είπαμε για τόν δογματισμό και τήν αδιαλλαξία του Μάρξ δικαιολογούν τó έρώτημα: Άρά γε πώς θα έκρινεν ó ίδιος ó τόσο δογματικός και μισαλλόδοξος άθεος Μάρξ τόν σημερινό διάλογο Χριστιανών και Μαρξιστών;¹³⁵ Ίσως θα παίρναμε μιá άπάν-

τηση στο έρώτημα αυτό, αν λάβωμε υπ' όψη ότι ó φιλιππικός του Μάρξ έναντίον τών κοινωνικών άρχών του Χριστιανισμού, τόν όποιο αναφέραμε, γράφτηκε τó 1847 έξ άφορμής άκριβώς του γεγονότος, ότι ó νομικός Hermann Wagener (Χέρμαν Βάγκενερ) πρότεινε τή δημιουργία χριστιανικής κοινω-νικής κινήσεως πρός άρση τής δυστυχίας τών έργατών¹³⁶.

Ό Μάρξ μόνο με τόν Ένγκελς ούδέποτε διέρρηξε τίς σχέσεις του, όχι τόσο διότι ισόβια δεχόταν έξ αυτού χρηματικές ένισχύσεις κι έπιδότησεις, αλλά πρό πάντων γιατί αυτός υίοθετούσε πλήρως τή φιλοσοφία του Μάρξ και τή μονοδιάστατη προσκόλλησή στην «ύλιστική» θεώρηση τής Ίστορίας, τής όποίας οι δύο φίλοι υπήρξαν σέ μεγάλη έκταση συνδιαμορφωτές.

Ό Μάρξ με δογματική βεβαιότητα κηρύττει, ότι για τή Γερμανία «ή κριτική τής Θρησκείας έχει τερματισθή»¹³⁷ κι έπομένως δέν πρέπει πλέον ν' άσχολήται κανείς με ζητήματα πίστεως ή άθεισμού. Έτσι έξηγεϊται πώς ó Μάρξ, ένώ για μερικά ζητήματα τής Πολιτικής Οικονομίας με συνεχή επίπονη μελέτη τής σχετικής διεθνούς βιβλιογραφίας με όξύνοια και με κριτικήν αντίπαράθεση («έγήρασκεν άει διδασκόμενος», αντίθετα για τά ζητήματα τής Θρησκείας, ένώ οι θρησκείοφιλοσοφικές και θρησκείο-ψυχολογικές έρευνες και μελέτες έν τώ μεταξύ γύρω του με καλπάζοντα ρυθμό προχωρούσαν πολύ πέραν άπ' τόν Χέγκελ ή τόν Φόουερπαχ κι έκρουαν τή θύρα του στοχασμού του, αυτός τήν κρατούσε έρμητικά κλειστή, γιατί θεωρούσε τή Θρησκεία, όπως είπαμε, ξοφλημένη και τερματισμένη υπόθεση. Έτσι,

cy Bancroft, Materialism and the christian Left: Rethinking christian use of Marx μέσα στο Journal of ecumenical studies, τόμ. 20, Winter 1983, άρ. 1, σ. 43-66.

136. Οι άπόψεις του Wagener δημοσιεύθηκαν σέ άρθρο του στην έφημερίδα «Rheinischer Beobachter» (άρ. 206, έτος 1847). Άργότερα οι άπόψεις αυτές αναπτύχθηκαν στο έργο του: «Die Lösung der sozialen Fragen», 1878.

137. Karl Marx, Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie, FS, σ. 207-209. W, 1, σ. 378-379.

129. Jean Elleinstein, αυτόθι, σ. 632-633.

130. Ένθ' άνωτ., σ. 633-634. Karl Marx, Τó Κεφάλαιο, τόμ. Α, βιβλ. Ι, έλλην. μτφρ., σ. 855. Karl Marx, Nationalökonomie und Philosophie, FS, σ. 232. Karl Marx, Das Elend der Philosophie, FS, σ. 486 έξ. Karl Marx-Friedrich Engels, Manifest der kommunistischen Partei, FS, σ. 555.

131. Jean Elleinstein, αυτόθι, σ. 625.

132. Ένθ' άνωτ., σ. 632. Karl Marx, Τó Κεφάλαιο, τόμ. Β', βιβλ. ΙΙ, έλλην. μτφρ., 1979, σ. 535.

133. Jean Elleinstein, αυτόθι, σ. 124. Karl Marx-Friedrich Engels, Manifest der kommunistischen Partei, FS, σ. 555-559.

134. Walter Bienert, ένθ' άνωτ., σ. 220.

135. Για τó διάλογο αυτό, έκτός τών μνημονευθέντων σχετικών έργων στις προηγούμενες ύποσημειώσεις, βλ. Μ. Φάραντου, μν. ζ', σ. 567-569. Στ. Παπαθεμελιή, Ένας διάλογος με τόν Μαρξισμό, 3η έκδοσις, Άθήνα 1983. Πέτρου Μακρή, Μαρξιστές και Όρθοδοξία — Διάλογος ή διαμάχη; Άθήνα 1983. Όρθόδοξος Πνευματικότης-Χριστιανισμός-Μαρξισμός, έκδ. Σεμιναρίου Θεολόγων Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1968. Νικ. Ψαροδάκη, Μαρξιστικός Ούμανιστικός ή Χριστιανικός ό Σοσιαλισμός; Άθήνα 1979. Karl Rahner, Χριστιανικός και Μαρξιστικός Ούμανισμός, μτφρ. Δημήτρη Σταθοπούλου, Άθήνα, 1977. Νικολάι Μπερδιάγιεφ Μαρξισμός και Χριστιανισμός, μτφρ. Ε. Δ. Νιάνιου, Άθήνα, 1977. Sergei N. Bulgakov, Sozialismus im Christentum? Göttingen 1977. Wieland Zademach, On the Christian-Marxist Dialogue: An attempt to define a position μέσα στο Journal of ecumenical studies, τόμ. 20, Summer 1983, άρ. 3, σ. 415-424. Nan-

ένῳ στήν περιοχή τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἔγινε γίγας τοῦ ἐπιστημονικοῦ στοχασμοῦ καί — ἔστω ἀντιλεγόμενος ἢ ἀμφισβητούμενος — ρηξικέλευθος σκαπανεύς, ἀντίθετα στά ζητήματα τῆς Θρησκείας, ἐπειδὴ περιφρονοῦσε κάθε ἀποψη ἀντίθετη πρὸς τὸν νεανικὸ ἀθεισμό του, κατεδίκασε τὸ κατὰ τὰ ἄλλα μεγαλοφυῆς πνεῦμά του ἀφ' ἑνὸς σὲ ἀτροφία καί ὑποανάπτυξη κι ἀφ' ἑτέρου σὲ ἰσόβια πεισματικὴ προσκόλληση στήν προκρούστεια κλίνη τῶν νεανικῶν του ἀντιλήψεων περὶ Θρησκείας, οἱ ὁποῖες, — ὅπως κι ἡ ὅλη θεωρία του γιὰ τὸν πολιτισμὸ ὡς «ἐποικοδόμημα» — εἶτε εἶναι γεμᾶτες ἀπὸ λογικὰ σφάλματα, εἶτε προδίδουν μεγάλη μονομέρεια ἢ ἄγνοια. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα τῆς ἀγνοίας αὐτῆς τόσον τὰ ὅσα εἶπε περὶ τοῦ δῆθεν καννιβαλισμοῦ τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν, ὅσον κι ὁ ἰσχυρισμὸς του, ὅτι ὁ κατ' οὐσίαν ἀντιχριστιανικὸς Δεῖσμος (Deismus) εἶναι δῆθεν χριστιανικὴ παραφύας(!)¹³⁸.

Ὁ Μάρξ, ὅπως κι ὁ Ἔνγκελς, δὲν εἶχαν ἄμεση θεωρητικὴ τοποθέτηση ὑπὲρ τοῦ διωγμοῦ ἐναντίον τῆς Θρησκείας, διότι, ὅπως τόνιζε ὁ δεῦτερος, «ὁ διωγμὸς εἶναι τὸ ἄριστο μέσο, γιὰ νὰ προωθήσῃς ἀνεπιθύμητες πεποιθήσεις»¹³⁹. Παρὰ ταῦτα, οἱ ἐπίγονοι τοῦ Μάρξ, γιὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν ἐναντίον τῆς Θρησκείας, ἀναζητοῦν ἄλλοθι κι ἐπιχειρήματα σὲ ἀριστερὰς — ἔστω ἀόριστες — φράσεις τοῦ Μάρξ, ποὺ τονίζουν τὴν ἀνάγκη τῆς καταπολεμήσεως κι ἐξαλείψεως τῆς Θρησκείας¹⁴⁰.

138. Martin Goldsmith, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 28 καὶ 45. Karl Marx, Τὸ Κεφάλαιο, τόμ. Α, βιβλ. Ι, ἑλλην. μτφρ., σ. 92. Σὲ ἄγνοια ὀφείλεται ἡ φράση τοῦ Μάρξ: «Ὁ Σμιθ μᾶς στέλνει ἀπὸ τὸν Πόντιο στὸν Πιλάτο» (Karl Marx, Τὸ Κεφάλαιο, τόμ. Δ, βιβλ. Ι, ἑλλην. μτφρ., σ. 80).

139. Martin Goldsmith, αὐτόθι, σ. 30.

140. Ὁ Λένιν τόνιζε: «Πρέπει νὰ καταπολεμήσουμε τὴ Θρησκεία. Αὐτὸ εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω τοῦ ὅλου ὕλισμοῦ, ἐπομένως ἐπίσης καὶ τοῦ Μαρξισμού» («Kommunist», ἀρ. 14, Μόσχα 1955) μέσα στὸ ἔργο: Gerhard Bergmann, Christentum und Sozialismus-unvereinbar?, Neuhausen-Stuttgart 1978, σ. 67.

Ἡ ἀντιθρησκευτικὴ κι ἀντιχριστιανικὴ στάση τοῦ Μάρξ δὲν ἦταν περιστάτικη ἀντίδραση στήν τυχόν ἐκτροχιασμένη προτεσταντικὴ Ἐκκλησία τοῦ περιβάλλοντός του, ποὺ κατὰ μέγα μέρος ἦταν ὑποδουλωμένη στὸ Κράτος. Εἶναι ἄγνοια ἢ στρουθοκαμηλισμὸς νὰ παραθεωροῦμε, ὅτι ἡ κοσμοθεωρία του ἦταν ριζικὴ ἄρνηση τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἐπομένως καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

16. Θρησκευτικὴ νοσταλγία — Ὑποκατάστατα τῆς Θρησκείας.

Ὁ συνειδητὸς ἀντιθρησκευτικὸς προσανατολισμὸς τοῦ Μάρξ δὲν σημαίνει ὅτι ἔλειπεν ἀπ' τὴν ψυχὴ του ἡ θρησκευτικὴ νοσταλγία. Καὶ μ' αὐτὸν συνέβη ὅ,τι συμβαίνει μὲ ὅλους τοὺς ἀθέους, οἱ ὁποῖοι, μαζὶ μὲ τὸν Nietzsche, ποὺ διακήρυξε πῶς «ὁ Θεὸς ἀπέθανε», τρόπον τινὰ ἐπαναλαμβάνουν τὴν περιπαθῆ προσευχὴ:

«ὦ! Ἔλα πίσω μέσα μου,
ἀγνωστὲ μου Θεέ,
ποὺ εἶσαι ὁ πόνος μου
κι ἡ ἐσχάτη εὐτυχία μου!»¹⁴¹.

Ἡ ἐκδήλωση τῆς ἀθεΐας, ὅπως τονίζει ὁ Karl Jaspers (Γιάσπερς), εἶναι ὅλο καὶ πιὸ μεγάλη ἔκφραση τῆς ἀνησυχίας μιᾶς ὑποσυνειδητῆς ἀναζητήσεως τοῦ Θεοῦ¹⁴². Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰ τὸ ὅλοι οἱ λεγόμενοι «ἀθεοὶ» καταφεύγουν στὴ δεισιδαιμονία καὶ δημιουργοῦν ἐνδοκοσμικὰ ὑποκατάστατα τῆς Θρησκείας¹⁴³. Τέτοια ὑποκατάστατα συναντᾶ-

141. Johannes Hessen, Existenzphilosophie, Essen 1948, σ. 27. Ernst Bertram, Nietzsche, Berlin 1949, σ. 9.

142. Karl Jaspers, Nietzsche, Berlin-Leipzig 1936, σ. 380-386.

143. Ὅπως τονίζει ὁ Karl Jaspers, «ἡ ἀνθρωπίνη πνευματικὴ κατασκευὴ εἶναι τέτοια, ὥστε τὸ Ἀπόλυτο εἶναι τρόπον τινὰ γι' αὐτὴν ἕνας τόπος, στὸν ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος ἀπαραιτήτως κι ἀναποφεύκτως πρέπει νὰ τοποθετησῇ κάτι, ἔστω κι ἂν αὐτὸ εἶναι τὸ Μηδέν, ἢ ἡ ἀποψη, πῶς δὲν ὑπάρχει Ἀπόλυτο. Ὁρθῶς ἔχει λεχθῆ γιὰ φανατικούς ἀθέους, ὅτι αὐτοὶ προσκυνοῦν τὴν ἄρνηση τοῦ Θεοῦ» (Karl Jaspers, Psychologie der Weltanschauungen³, Berlin 1925, σ. 184 ἐξ.).

με στὸν διαλεκτικὸ κι ιστορικὸ («ὕλισμὸ») τοῦ Μάρξ, στὸν ὁποῖο ὑπάρχει *horror vacui*¹⁴⁴, ἡ φρίκη τοῦ κενοῦ κι ἡ τάση τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν θρησκευτικῶν ἐνοιῶν καὶ βιβλικῶν κατηγοριῶν σκέψεως με ἐνδοκοσμικὰ νοησιαρχικὰ εἶδωλα. Ἔτσι ἀντικαθίσταται τὸ γνήσιο θρησκευτικὸ βίωμα ἀπ' τὴν ἰδεολογία τῆς ἀθεϊστικῆς Θρησκείας¹⁴⁵. ὁ ἀποκαλυφθεὶς ὡς Κύριος τῆς Ἱστορίας Παντοδύναμος Προσωπικὸς Θεὸς ἀπ' τὸ νοητικὸ κατασκευάσμα τοῦ παντοδυνάμου διαλεκτικοῦ νόμου τῆς ντετερμινιστικῆς ἐξελίξεως τῆς Ἱστορίας, ἡ ὁποία ὡς «φυσικοῖστορικὸ προτσές» γίνεται («μέ σιδερένια ἀναγκαιότητα») ὑπὸ τὴν κινήτρια δύναμη τῆς Οἰκονομίας¹⁴⁶. ὁ βιβλικὸς παράδεισος ἀπ' τὴν πρωτόγονη κομμουνιστικὴ κοινωνία με τὴν κοινοκτημοσύνη¹⁴⁷. ἡ ἱστορία τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας ἀπ' τὸ φαταλιστικὸ, μοιρολατρικὸ ἱστορικὸ γίγνεσθαι· ἡ τραγωδία τῆς πτώσεως στὴν ἀμαρτία καὶ τῆς ἀποξενώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τὸν Θεὸ με τὴν ἐνοια τῆς αὐτοαλλοτριώσεως· ὁ ἀγὼν μεταξὺ φωτὸς καὶ σκότους, πίστεως καὶ ἀπιστίας ἀπ' τὴν πάλη τῶν τάξεων· οἱ προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπ' τὸν τελευταῖο προφῆτη Μάρξ· ὁ Λυτρωτὴς Κύριος ἀπ' τὸ Προλεταριάτο, ποὺ ὀδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα στὴ λύτρωση· ἡ περίοδος μεταξὺ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς Δευτέρας Παρουσίας ἀπ' τὸ μεταβατικὸ πρὸς τὸν κομμουνιστικὸ παράδεισο ἐνδιάμεσο στάδιο τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου» καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς κοι-

νωσίας· ἡ ἐλπίς γιὰ τὸ μέλλον¹⁴⁸, γιὰ τὴν ἔλευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι πνευματικὸ μέγεθος μὴ προερχόμενο «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», ὄχι ἀπὸ τυχὸν ἐπιστημονικὴ μελλοντολογία με λεπτομερῆ ἐπιστημονικὸ σχεδιασμὸ καὶ προγραμματισμὸ, ἀλλὰ ἀπὸ — πλήρη ἀοριστίας — ἐκστατικὴ Ἀποκαλυπτικὴ, ποὺ παρουσιάζει τὸν μῦθο τοῦ μελλοντικοῦ κομμουνιστικοῦ παραδείσου, με τὴν — χωρὶς Θρησκεία, χωρὶς Κράτος καὶ χωρὶς Οἰκογένεια — ἀταξικὴ κοινωνία, μέσα στὴν ὁποία θὰ βασιλεύη ἡ ἐλευθερία, θὰ ὑπάρχη κοινοκτημοσύνη καὶ θὰ ρέουν ὅλες οἱ κρῆνες τῆς εὐδαιμονίας¹⁴⁹. Ἔτσι ἡ Χριστιανικὴ Ἐσχατολογία, ποὺ προϋποθέτει συνάρτηση τῆς ὀριζοντίας ἀνθρωπίνης με τὴν κατακόρυφη θεία διάσταση, ἀντικαθίσταται ἀπὸ ὀριζόντια ἐνδοκοσμικὴ οὐτοπία. Ἡ ἐλπίς ἐξ ἄλλου τῆς ἀναστάσεως ἀντικαθίσταται ἀπ' τὴ φράση τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς τοῦ Μάρξ, σύμφωνα με τὴν ὁποία κάθε τι θὰ βυθισθῆ «στὴ μία θάλασσα τῆς αἰωνιότητος»¹⁵⁰.

Ἔτσι μπορεῖ νὰ χρησιμοποιῆται περισσότερο γιὰ τὸν Μάρξ ἡ ἔκφραση ποὺ — με ἀρκετὴ βέβαια ρητορικὴ ὑπερβολὴ — διατυπώθηκε ἀπ' τὸν Ernst Bloch (Μπλόχ)· γιὰ τὴν ἰουδαιοχριστιανικὴ κληρονομία, ποὺ σὲ μερικὰ σημεῖα εἶναι ἐκδηλῆ καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ διώκτη τῆς Ἐκκλησίας Λένιν: «Ubi Lenin, ibi Hierosolyma» («Ὅπου ὁ Λένιν, ἐκεῖ ἡ Ἱερουσαλήμ») ¹⁵¹!

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

144. Walter Bienert, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 299.

145. Ὁ Μαρξισμὸς «γίνεται ὁ ἴδιος Θρησκεία, ἔστω καὶ ὡς ὑποκατάστατο τῆς Θρησκείας» (Ἰωάννου Ν. Θεοδωροπούλου, Σύστημα Φιλοσοφικῆς Ἠθικῆς, τόμ. Α', ἐκδ. 4η, Ἀθῆναι, 1965, σ. 141). Βλ. καὶ Νικολάου Π. Βασιλειάδη, Τὸ λυκόφως τοῦ Μαρξισμού, ἐκδ. β' ἐπισημμένη καὶ βελτιωμένη, Ἀθῆναι, 1948, σ. 93 ἐξ. Serge Boulgakov, Karl Marx comme type religieux, μτφρ. T. Maillard καὶ M. Aruffo-Romensky, περ. Istina, τεύχος Ἀπριλίου-Ἰουνίου 1982, σ. 137-162.

146. Karl Marx, Das Kapital I (1867): W. 23, σ. 12, 15 καὶ 16. Στὴν ἐλληνικὴ βλ. Κάρλ Μάρξ, Τὸ Κεφάλαιο-Κριτικὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, τόμ. Α', βιβλ. I, μτφρ. Παναγιώτη Μαυρομάτη, Ἀθῆνα, 1978, σ. 12 καὶ 16.

147. Πρβλ. Κάρλ Μάρξ, Τὸ Κεφάλαιο, τόμ. Α', βιβλ. I, ἐλλ. μτφρ., σ. 91, ὑποσημ. 30.

148. Πρβλ. Nicholas Lash, μν. ἐ., σ. 250 ἐξ.

149. Walter Bienert, ἔνθ' ἄνωτ., σ. 168 καὶ 300-301.

150. GA, I, 1, σ. 138.

151. Περισσότερα σχετικῶς βλ. στὰ ἔργα: Ernst Bloch, Freiheit und Ordnung. Abriss der Sozial-Utopien, Berlin 1947. Ernst Bloch, Karl Marx und die Menschlichkeit. Utopische Phantasia und Weltveränderung, Reinbeck 1969.

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ 128ης ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1. 9. 1984 — 31. 8. 1985)

Τὰ Μέλη τῆς ὑπὸ τὴν νέαν σύνθεσιν Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς τὸ μέσον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητος, Πατρῶν κ. Νικόδημος, Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικήφορος, Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἰερόθεος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος, Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνός, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος, Καστορίας κ. Γρηγόριος καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Ἀγαθάγγελος. Ἐπίσης ὁ Ἀρχιγραμματεῦν ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβος Παπαθανασίου-Γκίνης καὶ οἱ Γραμματεῖς ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Κακουλίδης καὶ ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος Παπουτσόπουλος.

Ἐκ τῆς συνεδρίας ἀπουσίαζεν ὁ Σεβ. Ἀργαλίδος κ. Χρυσόστομος.

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΜΕΛΗ—ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν α' συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 128ης Συνοδικῆς Περιόδου (1.9.84 ἕως 31.8.85) συνεκρότησε τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, διώρισε τοὺς Σεβ. Συνέδρους ὡς Μέλη τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, συνεκρότησε τὰ Ὑπηρεσιακὰ καὶ τὰ Συμβούλια τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν κ.λπ., ὡς κάτωθι:

A. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικῶν Δικαστηρίων:

α) Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητος.

β) Τακτικὰ Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Πατρῶν κ. Νικόδημος, Καρυστίας κ. Σεραφεῖμ, Μαρωνείας κ. Δαμασκηνός καὶ Καστορίας κ. Γρηγόριος.

B. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικῶν Δικαστηρίων.

α) Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

β) Τακτικὰ Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος, Ὑδρας κ. Ἰερόθεος, Λευκάδος κ. Νικηφόρος, Ζιχῶν κ. Σπυρίδων, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος.

γ) Ἀναπληρωματικὸν Μέλος δι' ἀμφότερα τὰ Δικαστήρια ὀρίζεται κατὰ νόμον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Ἀγαθάγγελος.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

Συνοδικὰ Μέλη εἰς τὰς διὰ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν. 590) 77 συσταθείσας Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς ὀρίζονται οἱ ἐξῆς Σεβ. Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς:

1. Ἀρχιεπισκοπικῆς: Ὁ Σεβ. Μαντινείας κ. Θεόκλητος.

2. Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς: Ὁ Σεβ. Καρυστίας κ. Σεραφεῖμ.

3. Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικῶν Ἔργων: Ὁ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικόδημος.

4. Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων: Ὁ Σεβ. Καστορίας κ. Γρηγόριος.

5. Μοναχικοῦ Βίου: Ὁ Σεβ. Ὑδρας κ. Ἰερόθεος.

6. Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς καὶ Νεότητος: Ὁ Σεβ. Λευκάδος κ. Νικηφόρος.

7. Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων: Ὁ Σεβ. Διδυμοτείχου κ. Ἀγαθάγγελος.

8. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιμορφώσεως τοῦ Κλήρου: Ὁ Σεβ. Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος.

9. Τύπου, Δημοσιῶν Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως: Ὁ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος.

10. Ἐπὶ τῶν Αἵρέσεων: Ὁ Σεβ. Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος.

11. Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιίας: Ὁ Σεβ. Μαρωνείας κ. Δαμασκηνός.

12. Ἐπὶ τῶν Οἰκογενικῶν: Ὁ Σεβ. Ζιχῶν κ. Σπυρίδων.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

A. Ἀνώτερον Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μαντινείας κ. Θεόκλητος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικόδημου.

B. Τριμελὲς Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον (διὰ θέματα ὑπαλλήλων Ἐκκλησ. Ὁργανισμῶν).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου.

Γ. Τριμελὲς Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον (διὰ θέματα ὑπαλλήλων Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ Ἱ. Μητροπόλεων).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Ὑδρας κ. Ἰερόθεος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Κιλκισίου κ. Ἀμβροσίου.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

1. Ο.Δ.Ε.Π.

α) Τακτικὰ Μέλη: 1) ὁ Σεβ. Μαντινείας κ. Θεόκλητος. 2) Ὁ Σεβ. Ζιχῶν κ. Σπυρίδων.

β) Ἀναπληρωματικὰ Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικόδημος. 2) Ὁ Σεβ. Διδυμοτείχου κ. Ἀγαθάγγελος.

2. ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ.

α) Τακτικὰ Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικόδημος. 2) Ὁ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος.

β) Ἀναπληρωματικὰ Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Ὑδρας κ. Ἰερόθεος. 2) Ὁ Σεβ. Μαρωνείας κ. Δαμασκηνός.

3. Τ.Α.Κ.Ε.

Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος, με ἀναπληρωτὴν τὸν Σεβ. Μαρωνείας κ. Δαμασκηνόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος.

ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικόδημος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομου.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Τακτικὰ Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Μαντινείας κ. Θεόκλητος. 2) Ὁ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 2763
Διεκπ. 1373

Ἀθήνησι τῇ 4-9-1984

ἐγγράφων δημοσιευθέντας «Προκαταρκτικόν» καὶ «Συμπληρωματικόν Προκαταρκτικόν» Πίνακας τῶν υποψηφίων πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸν καταρτισθέντα «Πίνακα υποψηφίων» Κληρικῶν τῶν ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ προσόντα πρὸς ἐγγραφήν αὐτῶν εἰς τὸν ὡς προερίηται Πίνακα τῶν δι' Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων.

ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἀρθρου 21 τοῦ Ν. 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τοὺς διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 224) 103) 24.1.1984 καὶ 718) 331) 2.3.1984 Συνοδικῶν

Π Ι Ν Α Κ

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
1.	Ἀρχιμ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ἀθηναγόρας	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
2.	» ΜΑΓΚΛΑΡΑΣ Θεόκλητος	Φθιώτιδος
3.	» ΜΑΛΕΒΙΤΗΣ Θεόκλητος	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
4.	» ΜΟΥΡΤΖΟΥΚΟΣ Δωρόθεος	Μεγάρων
5.	» ΜΠΙΖΑΟΥΡΗΣ Ἰάκωβος	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
6.	» ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ἀθανάσιος	Θεσσαλονίκης
7.	» ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Νικόδημος	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
8.	» ΠΑΤΣΙΑΣ Παύλος	Θεσσαλονίκης
9.	» ΠΟΥΛΤΖΟΥΚΟΥΛΟΣ Θεοδώρητος	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
10.	» ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ Νικόλαος	Σύρου
11.	» ΠΥΡΤΣΟΣ Ἀριστέβουλος	Θεσσαλονίκης
12.	» ΣΑΡΟΓΛΟΥ Ἀνθίμος	Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν
13.	» ΣΟΦΟΣ Γρηγόριος	Βερροίας
14.	» ΣΤΕΝΑΚΗΣ Ἐφραίμ	Ἰδρας
15.	» ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ Γρηγόριος	Δημητριάδος
16.	» ΨΙΛΟΠΟΥΛΟΣ Μάξιμος	Σιδηροκάστρου

Ἐγκολή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΓΚΙΝΗΣ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΣΩΤΗΡΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΟΨΕΩΣ

Τὸν ἅγιον Βασίλειον συνεχίνει βαθύτατα τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καθ' ὅσον ἐθεώρει αὐτὴν ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν δόγμα, περὶ τὸ ὁποῖον περιστρέφεται ὀλόκληρος ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις. Καὶ τοῦτο τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ αὐτὸς ὁ ἐνανθρωπήσας Σωτὴρ προβάλλει τὴν σωτηρίαν ὡς τὸ κεντρικώτερον μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ πρὸς τὸν κόσμον. «Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ» (Ἰωάν. 3,17). Ἐντεῦθεν ὁ Μ. Βασίλειος ἀπέδιδεν ὄλως ἐξαιρετικὴν καὶ μοναδικὴν θρησκευτικοθητικὴν σημασίαν εἰς τὴν σωτηρίαν διδάσκων: «Πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ σου ἐνθου τὸ δόγμα τῆς σωτηρίας· μὴ δεύτερον ἄλλου ἡγήση (αὐτό), μηδὲ προτιμώτερον τι τούτου νομίσης· πρὸ πάντων ἐστὶ (τοῦτο)· οὔτε σύ τι πρότερον νοηθῆναι δύναται τοῦ κτίσαντός σε, οὔτε τῇ φύσει τιμιώτερον τι τοῦ πρωτοτύπου πάσης νοήσεως»¹. Ὅριζει δὲ τὴν σωτηρίαν ὡς ἐξῆς: «Ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν περὶ τὸν ἀνθρώπον οἰκονομία ἀνάκλησις ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως καὶ ἐπάνοδος εἰς οἰκειώσεις Θεοῦ ἀπὸ τῆς διὰ τὴν παρακοὴν γενομένης ἀλλοτριώσεως»². Συνεπεία ταύτης «ἀλλοτριωθέντες Θεοῦ διὰ τῆς ἀμαρτίας, πάλιν εἰς τὴν οἰκειότητα ἀνεκλήθημεν τῷ αἵματι τοῦ Μονογενοῦς ἐκ τῆς ἀτιμοῦ δουλείας ἐξαιρεθέντες»³. Καὶ ἀλλαγῶν προσθέτει: «Ἀνεκλήθημεν ἐκ τοῦ θανάτου καὶ ἐζωοποιήθημεν πάλιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁴.

Γενικῶς τὴν σωτηρίαν ὑπελάμβανεν ὁ ἅγιος οὗτος Πατὴρ ὡς προῖον τῆς συνεργίας δύο παραγόντων, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, ἥτοι τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφ' ἐνός μὲν ἡ θεία χάρις ἐνεργεῖ διὰ τὴν κλήσιν, τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Θεόν, συνεργούσα ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν δικαίωσιν, τὴν ἀναγέννησιν, τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν ἠθικὴν τελείωσιν καὶ θέωσιν αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἀποδεχόμενος τὴν σωτήριον κλήσιν, συνεργεῖ ἐλευθέρως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ὑποκειμενικῆς ἰδιοποιήσεως καὶ

οἰκειώσεως τῆς σωτηρίας διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τοῦ ἢ ἄλλως διὰ τῆς «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης πίστεως» (Γαλ. 5,6). «Ὅθεν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι πιστεύομεν περὶ τῆς σχέσεως τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου ὅτι ὑφίσταται ἀρμονικὴ «συνεργία» μεταξὺ αὐτῶν, οὕτως ὥστε οἱ σωζόμενοι τῆς χάριτος «τοῦ Θεοῦ ἔσμεν συνεργοί» (Α' Κορ. 3,9). Ἐπομένως διὰ τῆς «συνεργίας» τῶν δύο τούτων παραγόντων ἐπιτυγχάνεται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἡγουμένης καὶ ἐπικρατούσης τῆς θείας χάριτος ἐν τε τῇ ἐπιστροφῇ καὶ τῇ ἀναγεννήσει, τῇ δικαίωσει καὶ τῷ ἁγιασμῷ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ὑπερφυσικὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Ὅμως νοεῖται ἡ ἀχάρις τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ ὑποδεξαμένῳ αἰεὶ μὲν συμπαραοῦσα, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνεργοῦσα διηλεκτικῶς... τὸ Πνεῦμα αἰεὶ μὲν συμπάρεστι τοῖς ἀξίοις, ἐνεργεῖ δὲ κατὰ τὴν χρείαν»⁵. Κατὰ ταῦτα, ἐνθεν μὲν ἡ σωτηρία εἶναι δῶρον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἅτε «δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) χάριτι» (Ρωμ. 3,24)· ἐνθεν δὲ δυνάμεθα ἐν τούτῳ νὰ συνεργῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἅτε δημιουργηθέντες κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ προικισθέντες δι' ἐλευθέρως βουλήσεως, ἐπὶ πλέον δὲ «τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ἠλευθέρωσεν» (Γαλ. 5,1). «Ὅθεν δὲν δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν ἄνευ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ σώσῃ ἡμᾶς ἄνευ τῆς ἐκουσίας συνανέσεως καὶ συγκαταθέσεως καὶ ἐλευθέρως συνεργίας ἡμῶν.

Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου προσωπικὴν ἰδιοποίησιν καὶ οἰκειώσιν τῆς σωτηρίας ὁ Μ. Βασίλειος διδάσκει, ὅτι ἡ σωτηρία «κατοροῦται Χριστοῦ χάριτι καὶ ἐν ἀνδράσι καὶ ἐν γυναιξὶ πιστεῖ τῇ εἰς τὸν Κύριον γνησίᾳ»⁶ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς προερχομένοις ἀγαθοῖς ἔργοις, τὰ ὁποῖα δέον νὰ κοσμῶσι τὸν ἠθικὸν βίον τοῦ χριστιανοῦ, ὑποτασσομένου ἐκουσίως καὶ προθύμως εἰς τὸ θέλημα καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. «Ὡστε ἐδέχετο ὡς ὄρους τῆς δικαίωσεως τὴν πίστιν καὶ τὰ ἔργα, καὶ δὴ ἀμφοτέρους ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἄνευ ἐξαγοραστικῆς δυνάμεως ἢ ἀξιωμασθίας τινός καὶ ἄνευ χωρισμοῦ αὐτῶν. Συναφῶς ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ἐδίδαξεν, ὅτι «ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστὶν καθ' ἑαυτήν», ἐπαναλαμβάνων ὅτι «ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστὶν» (Ἰακ. 2,17).

1. Μ. Βασίλειου, Εἰς Ἡσαΐαν 9,223, PG 30, 508. BEΠ. 56, 222.

2. Περὶ Ἁγ. Πνεύματος 15, 35. PG 32, 128. BEΠ 52, 259.

3. Περὶ Εὐχαριστίας, λόγ. 2, PG 31, 224. BEΠ 54,40.

4. Ὅροι κατὰ πλάτος, ἐρώτ. 2,3, PG 31, 913. BEΠ 53, 150.

5. Περὶ Ἁγ. Πνεύματος 26, 61, PG 32, 180. BEΠ 52, 283.

6. Ὅροι κατ' ἐπιτομήν, ἐρώτ. 309, PG 31, 1304. BEΠ 53, 362.

20.26). Πράγματι, πίστις και ἔργα εἶναι δύο ἀχώριστα στοιχεῖα ἐνός και τοῦ αὐτοῦ πράγματος, και διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χωρίζωνται, καθ' ὅσον τὸ ἐν προϋποθέτει και περιέχει και τὸ ἄλλο. Ἡ πίστις συνδέεται στενῶς και ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἀγάπης, τῆς ὁποίας ἀναγκαῖαι ἐκδηλώσεις και καρποὶ εἶναι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, ἐξαιρουμένου ἰδίως τοῦ ἀμέμπτου ἡθικοῦ βίου, μακρὰν τῆς ἀμαρτίας. «Ἀμήχανον γὰρ και ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας βασιλεύεσθαι και ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δεῖ κακίας μὲν ἐπικρατῶν, τῷ Δεσπότη δὲ τῶν ὅλων ὑποταχῆθαι... δύο γὰρ ζυγοὺς οὐ δυνατὸν ἐπιχειρῆσθαι ἡμῶν τῷ τραχήλῳ»⁷. Βεβαίως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνυπάρχουσι πιστεύοντες και ἐκπεσόντες τῆς πίστεως, ἀγαθοὶ και ἀμαρτωλοὶ, ἢ καλὸς σίτος και ζιζάνια, ὅμως μόνον οἱ πιστεύοντες και εὐσεβεῖς και ἀγαθοὶ ἐγγράφονται ἀσφαλῶς ὡς μέλη ἡγιασμένα και σεσωσμένα τῆς ἐπουρανίου Ἐκκλησίας. «Οὐ γὰρ ἐγγράφεται ἀσεβοῦς ὄνομα ἐν βίβλῳ ζώντων, οὐ δὲ ἀριθμεῖται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρωτοτόκων τῶν ἀριθμουμένων ἐν οὐρανοῖς»⁸. Ἐπομένως οἱ σωζόμενοι εἶναι ὀλίγοι, καθ' ὅσον «οὐκ ἐν τῷ πλήθει ἐστὶν ἡ σωτηρία, ἀλλ' ἐν τῷ λείμματι τῷ κατ' ἐκλογὴν χάριτος σωζόμενοι»⁹. Σώζονται δικαιοῦμενοι οἱ πιστεύοντες και θεοφιλῶς ζῶντες, οἱ προσλαμβανόμενοι και ἐνούμενοι μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς κατὰ χάριν θεώσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν πεμπτουσίαν τῆς σωτηρίας και τὴν ἀποκορύφωσιν και ὁλοκλήρωσιν αὐτῆς και τῆς ὅλης περὶ τὸν ἄνθρωπον θείας οἰκονομίας.

Ἰδιαιτέρως ἡ πίστις ἀποτελεῖ τὸν κυριώτατον και καθοριστικὸν παράγοντα διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνευ τοῦ ὁποίου καθίσταται ἀνέφικτος ἡ σωτηρία, συνωδὰ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Κυρίου: «ὁ πιστεύσας και βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. 16,16). «Πῶς οὖν σώζομαι;», ἐρωτᾷ ὁ ἱερός Πατὴρ, και ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος. «Διὰ τῆς πίστεως. Πίστις δὲ αὐτάρκης εἶδέναι, ὅτι ἐστὶ Θεὸς (Ἐβρ. 11,6), οὐχὶ τί ἐστὶν... Οὐ γὰρ ἡ τοῦ τί ἐστὶν ἐξερεύνησις, ἀλλ' ἡ τοῦ ὅτι ἐστὶν ὁμολογία τὴν σωτηρίαν ἡμῖν παρασκευάζει. Ἐπεὶ ἀπειρονόητος ἀνθρώπου φύσει και ἄρρητος παντελῶς ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ»¹⁰. Ἐνοεῖ δὲ τὴν ἀληθινὴν και πλήρη και αὐθεντικὴν πίστιν, τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐγκύρως κηρυσσομένην, και εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἀνα-

φερομένην. «Μαρτύρομαι παντὶ ἀνθρώπῳ ὁμολογοῦντι Χριστὸν, και τὸν Θεὸν ἀρνούμενον, ὅτι Χριστὸς αὐτὸν οὐδὲν ὠφελήσει· ἢ Θεὸν ἐπικαλούμενον, τὸν δὲ Ἰῶν ἀθετοῦντι, ὅτι ματαῖα ἐστὶν ἡ πίστις αὐτοῦ· και τῷ τὸ Πνεῦμα παραιτούμενον, ὅτι ἡ εἰς Πατέρα και Ἰῶν πίστις αὐτῷ εἰς κενὸν ἀποβήσεται, ἣν οὐδὲ ἔχειν δύναται μὴ συμπαρόντος τοῦ Πνεύματος»¹¹. Προσδιορίζων δὲ ἐγγύτερον τὴν πίστιν διδάσκει: «Πίστις μὲν οὖν ἐστὶν συγκατάθεσις ἀδιάκριτος τῶν ἀκουσθέντων ἐν πληροφορίᾳ τῆς ἀληθείας τῶν κηρυχθέντων Θεοῦ χάριτι... φανερά δὲ ἐκπτώσις πίστεως και ὑπερηφανείας κατηγορία, ἢ ἀθετεῖν τι τῶν γεγραμμένων ἢ ἐπεισάγειν τῶν μὴ γεγραμμένων»¹². «Ὡστε τὸ προσθεῖναι τι ἢ ἀφελεῖν ζωῆς ἐστὶ τῆς ἀιδίου προδήλως ἐκπτώσις»¹³. Ἀλλαγῆ δὲ προσθέτει: «Πίστιν δὲ ἡμεῖς οὔτε παρ' ἄλλων γραφομένην ἡμῖν νεωτέραν παραδεχόμεθα, οὔτε αὐτοὶ τὰ τῆς ἡμετέρας διανοίας γεννήματα παραδιδόναι τοιμῶμεν, ἵνα μὴ ἀνθρώπινα ποιήσωμεν τὰ τῆς εὐσεβείας ρήματα· ἀλλ' ὅπερ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων δεδιδάγμεθα, ταῦτα τοῖς ἐρωτῶσιν ἡμᾶς διαγγέλλομεν. Ἔστι τοίνυν ἐκ Πατέρων ἐμπολιτευομένη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἡ γραφεῖσα παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων πίστις τῶν κατὰ τὴν Νικαίαν συνελθόντων»¹⁴. Τὴν ὀρθόδοξον δὲ ταύτην και «ἀρχαίαν πίστιν» παρελάβομεν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, και διὰ τοῦτο «ὡς βαπτιζόμεθα, οὕτω και δοξολογεῖν» ἐδιδάχθημεν, και ὡς δόγματα «ἐκεῖνα ὁμολογεῖν, ἃ παρελάβομεν παρὰ τῆς ἁγίας Γραφῆς και τὴν ἐπὶ τούτοις καινοτομίαν διαφεύγειν»¹⁵. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται διατι

11. Περὶ Ἁγ. Πνεύματος 11,27, PG 32, 116. BEΠ 52, 252.

12. Περὶ πίστεως 1, PG 31, 677-680. Βλ. και PG 29, 620: «Ἐγὼ οὐδὲν ἠγοῦμε κυριώτερον δόγμα τῆς εἰς Πατέρα και Ἰῶν πίστεως τῷ εὐαγγελίῳ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐνυπάρχοντι». Και ἀλλαγῆ: «Ἀγιάζει και ζωοποιεῖ και φωτίζει και παρακαλεῖ και πάντα τὰ τοιαῦτα ὁμοίως ὁ Πατὴρ και ὁ Ἰῶς και τὸ Πνεῦμα τὸ ἕγιον... ὡσαύτως δὲ και τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τὸ ἴσον ἐνεργεῖται τοῖς ἀξίοις παρὰ τοῦ Πατρὸς τε και τοῦ Ἰῶς και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· πᾶσα χάρις και δύναμις, ἡ ὁδηγία, ἡ ζωὴ, ἡ παράκλησις, ἡ πρὸς τὸ ἀθάνατον μεταβολή, ἡ εἰς τὴν ἐλευθερίαν μετάστασις και εἴ τι ἄλλο ἐστὶν ἀγαθόν, ὁ μέχρις ἡμῶν καταβαίνειν». (Ἐπιστολὴ 189,7, PG 32, 693. BEΠ 55, 213.

13. Περὶ Ἁγ. Πνεύματος 12,28, PG 32, 588. BEΠ 55, 167-168. Πρβλ. αὐτόθι 27, 67, PG 32, 193. BEΠ 52, 288-289.

14. Ἐπιστολὴ 140,2, PG 32, 588. BEΠ 55, 167-168. Πρβλ. και Περὶ Ἁγ. Πνεύματος 27, 67, PG 32, 193. BEΠ 52, 288-289.

15. Ἐπιστολὴ 175, PG 32, 652-653, βλ. και στ. 193. BEΠ 55, 197. Ὡσαύτως και ἀλλαγῆ γράφει: «Ἡμεῖς κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ και κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων ἁγίων Πατέρων τριακοσίων δέκα και ὀκτώ, ὡς παρελάβομεν, οὕτω και βαπτίζομεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς και τοῦ Ἰῶς και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὡς

7. Εἰς Ψαλμ. 61,1, PG 29, 472. 30, 617. BEΠ 52, 132.

8. Εἰς Ψαλμ. 48,7, PG 29, 448. BEΠ 52, 121.

9. Ρωμ. 11,5. Εἰς Ἑσαῖαν 4, 136, PG 30, 552. BEΠ 56, 146.

10. Κατ' Ἐδνομίου, λόγ. 1,14, PG 32, 869. 29, 545. BEΠ 52, 175. Και εἰς τὰ «Ἠθικά» αὐτοῦ ὁ ἱερός Πατὴρ γράφει: «Τί ἴδιον χριστιανοῦ; Πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Τί ἴδιον πίστεως; Ἀδιάκριτος πληροφορία τῆς ἀληθείας τῶν θεοπνευστων ρημάτων, οὐδενὶ λογισμῷ οὔτε ὑπὸ φυσικῆς ἀνάγκης εἰσαγομένῳ, οὔτε πρὸς εὐσέβειαν ἐσχηματισμένῳ, διασαλευομένῳ». (Ὅρος 80, κεφ. 22, PG 31, 868. BEΠ 53, 130).

ὁ Μ. Βασίλειος ἀνεδείχθη σφοδρὸς πολέμιος τῶν ἐκ-
τρεπομένων τῆς Παραδόσεως αἰρετικῶν καὶ «νεω-
τεροποιῶν», καταπολεμήσας πᾶσαν αἵρεσιν καὶ «νεω-
τεροποιῶν» καὶ κοινοτομίαν τῶν παραδεδομένων,
φρονῶν «εἰ μὲν ἐβούλοντο πάντες... μηδὲν τῆ ἀλη-
θεία τοῦ εὐαγγελίου παρεγχειρεῖν, τῆ δὲ παραδόσει
τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆ ἀπλότητι τῆς πίστεως ἐξαρ-
κεῖσθαι, οὐδὲν ἂν ἡμῖν ἔδει λόγων ἐν τῷ παρόντι...»¹⁶.

Ἄλλ' ὡς προελέχθη, ἡ πίστις καὶ τὰ ἔργα δὲν
ἔχουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξαγοραστικὴν τινα δύναμιν
καὶ ἀξίαν παρὰ τῷ Θεῷ, ὅστις μόνος σώζει διὰ τῆς
ἐλευθέρας καὶ μὴ ζητούσης τὰ ἑαυτῆς θείας ἀγάπης καὶ
ἀγιότητος τοὺς ἀνθρώπους, ἀνταποκρινομένους ὅμως
θετικῶς διὰ τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνιδιοτελοῦς καὶ συν-
εργοῦ ἀγάπης καὶ πίστεως αὐτῶν. «Πρόκειται ἀνά-
παυσις αἰωνία τοῖς νομίμως τὸν ἐνταῦθα διαθλήσασι
βίον, οὐ κατὰ ὀφείλημα τῶν ἔργων ἀποδομένη, ἀλλὰ
κατὰ χάριν τοῦ μεγαλοδώρου Θεοῦ τοῖς εἰς αὐτὸν
ἠλπικῶσι παρεχομένη»¹⁷. Κυρίως οἱ ἄνθρωποι «σώ-
ζονται χάριτι», προσφερομένης αὐτοῖς τῆς σωτηρίας
ὡς «δῶρον Θεοῦ, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν
ἠγάπησεν» αὐτοὺς (Ἐφεσ. 2,4-9). Ἡ δὲ ἀξιομι-
σθία τῶν ὑπ' αὐτῶν τελουμένων ἔργων τῆς ἀγάπης
δὲν εἶναι ἀπόλυτα, ἀλλὰ σχετικὴ καὶ μόνον ἐφ' ὅσον
πράττονται ὑπὸ τὴν ροπὴν τῆς θείας χάριτος καὶ εἶναι
καρποὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης. Τοιοῦτοτρόπως
ἡ χάρις δὲν παρέχεται ὡς ἀμοιβὴ διὰ τὰ ἔργα, ἀλλὰ
παρέχεται ταυτοχρόνως δι' ἀμφοτέρα, πίστιν καὶ
ἔργα, ἐφ' ὅσον «ἡ πίστις ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη, νεκρά ἐστίν
καθ' ἑαυτήν», ὡς προείρηται. Τὰ ἔργα ἐπιτελοῦνται
διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐνεργῶντος ἐν τῷ ἀνθρώ-
πῳ «καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας»
(Φιλιπ. 2,13). Ἀξιοπαρατήρητον προσέτι εἶναι, ὅτι
πανταχοῦ ἐξαίρεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀπουσιάζου-
σης τῆς ἐννοίας τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς δικαιοσύνης
αὐτοῦ ἐν δυτικοσχολαστικῇ ἐννοίᾳ, ὡς καὶ τῆς ὁμοίας
περὶ ὑπερτάκτων ἔργων. Οὕτως, ἄρα, ἡ προσωπικὴ
ὑφ' ἐκάστου ἀνθρώπου οἰκειώσις τῆς σωτηρίας εἶναι,
ὡς προελέχθη, προῖον τῆς συνεργίας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ἀνθρωπίνου παράγοντος, ἀλλ' ὑπὸ τὴν πατερικὴν ἔν-
νοιαν, καθ' ἣν «τὸ πλεόν, σχεδὸν δὲ καὶ τὸ πᾶν, τοῦ
Θεοῦ ἐστίν, ἡμῖν δὲ μικρόν τι ἀφῆκεν»¹⁸. Ἄλλὰ καὶ
τοῦτο εἶναι δωρεὰ καὶ ἔργον τῆς θείας χάριτος, ἄνευ
τῆς ὁποίας οὐδὲν ἐστὶ δυνατὸν γενέσθαι. «Ὡστε ἡ
δικαίωσις καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ προσοι-

κείωσις ὑπ' αὐτοῦ κατὰ πρῶτον μὲν καὶ κύριον
λόγον εἶναι ἐνέργεια καὶ δωρεὰ τῆς χάριτος τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος σχεδὸν κατὰ τὸ ὅλον, δευ-
τερευόντως δὲ ὅπως ὀρίζεται αὕτη κατὰ «μι-
κρόν τι», ἢ μᾶλλον κατ' ἐλάχιστον, καὶ ὑπὸ τῆς
ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ διαθέσεως καὶ τῆς ἠθικῆς
προπαρασκευῆς καὶ γενικῶς τῆς ἐλευθέρας συνεργίας
τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπαιτεῖται δὲ τὸ «μικρόν» τοῦτο
ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, διότι δι' αὐτοῦ ἐκφράζεται
ἡ ἐκουσίᾳ ἀποδοχὴ ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἐν Χριστῷ σωτη-
ρίας. Ἀρχικῶς ἀρκετὸν εἶναι, ὅπως ὁ ἄνθρωπος μὴ
ἀπωθήσῃ, ἀλλ' ἀποδεχθῆ ἐκουσίως ἐν πίστει τὴν
προσφερομένην αὐτῷ σωτήριον χάριν παρὰ τοῦ δω-
ρεοδότη Θεοῦ, ὅτε οὗτος παρευθὺς χορηγεῖ φιλευ-
σπλαγγχῶς αὐτῷ ταύτην. «Ἐκέκραξα πρὸς σέ, ἰάσω
με· οὐδὲν ἐγένετο μέσον τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ τῆς σῆς
χάριτος, ἀλλ' ὁμοῦ τε ἐκέκραξα καὶ προσήλθεν ἡ
ἴασις»¹⁹.

Ἐπισημειούσθω ἐν τέλει, ὅτι ἡ συνεργία τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος ἐπεκτείνεται
ἐπὶ πᾶσαν τὴν καινὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν τοῦ πιστεύ-
οντος ἀνθρώπου. Ἐπομένως ἡ σωτηρία ἐκάστου ἀν-
θρώπου δὲν νοεῖται καὶ βιοῦται παθητικῶς μόνον,
δικὴν μαγικῆς τιнос ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργείας τῆς σωτηρίου
χάριτος, ἀλλ' ἅμα καὶ ἐνεργητικῶς καὶ δυναμικῶς,
νοουμένη ὡς ἐπαν-ὄρθωσις συνεργία ἀμφοτέρων, ὡς
δυναμικὴ καὶ συνεργητικὴ σωτηρία, καὶ οὐχὶ ὡς στα-
τικὴ καὶ μηχανικὴ τοιαύτη, ὡς ἀμφοτερομερῆς καὶ
οὐχὶ μονομερῆς, τελειομένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων τοῦ
ἀνθρώπου. «Οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ὅπως δωρεὰ τις ἄνευ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν κτίσιν ἀφικνουμένη»²⁰. Τὸ
δὲ γενικὸν τῶν προεκτεθέντων συμπέρασμα εἶναι, ὅτι
τὸ συναμφοτέρον ἰσχύει παρὰ τῷ ἀγίῳ Βασιλείῳ καὶ
γενικῶς τῇ Ὁρθοδόξῳ Παραδόσει καὶ Θεολογίᾳ,
τ.ἔ. ὁ Θεὸς λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν παρέχων τὴν
σωτήριον χάριν, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον ὅπως τύχη τῆς
θετικῆς καὶ ἐλευθέρας ἀνταποκρίσεως τοῦ ἀνθρώπου
διὰ τῆς «ἐν ἀγάπῃ ἐνεργουμένης πίστεως».

Καθηγ. ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΠΗΣ

Ἀκαδημαϊκός

δὲ βαπτίζομεν, οὕτω καὶ πιστεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ
Ἁγίον Πνεῦμα· ὡς δὲ πιστεύομεν, οὕτω καὶ δοξάζομεν Πα-
τέρα καὶ Υἱὸν καὶ Ἁγίον Πνεῦμα». (Περὶ πίστεως, λόγ. 14,1,
BEP 57, 11-12).

16. Ἀνατρεπτ. Ἀπολογ. Εὐνομίου, 1,1, PG 29, 497-500.
BEP 52, 157.

17. Εἰς Ψαλμ. 114,5, PG 29, 492. BEP 52, 141.

18. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς Ψαλμ. 115,2,
PG 55, 322.

19. Μ. Βασιλείου, Εἰς Ψαλμ. 29,3, PG 29, 309. 312.
BEP 52, 56. Ἐνταῦθα, συνεχίζων τὴν ἐρμηνείαν τοῦ αὐτοῦ
ψαλμοῦ καὶ ἐξάφων τὸ συνεχὲς τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν
συνεργούντα ἄνθρωπον, γράφει: «Πόθεν μοι ἡ τοῦ (ὑψοῦν) ἐν-
υπάρχει δύναμις; Ἐπειδὴ σύ με προλαβὼν (ὑπέλαβες). Ἐμ-
φαντικῶς εἶρηκε τὸ (ὑπέλαβες), ἀντὶ τοῦ (ἐμετεώρισάς με),
καὶ ἀνώτερον τῶν κατεπανισταμένων με ἐποίησας. Οἶονεὶ
παῖδά τινα ἀπέριως ἔχοντα πρὸς τὸ νήχεσθαι, τῆ χειρὶ τις
ὑπολαβὼν, μετεωρότερον ἄγει τοῦ ὕδατος. Ὁ οὖν ἐκ τῆς τοῦ
Θεοῦ βοήθειας ἀνανεύσας ἀπὸ τοῦ πτώματος, οὗτος ὑπὸ εὐ-
γνωμοσύνης διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ὕψωσιν ἐπαγγέλλεται τῷ
Θεῷ». (Αὐτόθι, PG στ. 309. BEP σ. 55).

20. Μ. Βασιλείου, Περὶ Ἁγ. Πνεύματος, 24,55,
PG 32, 171. BEP 22, 279.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

(Στὰ πλαίσια τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως)

Σημαντικὸς σταθμὸς στὴν Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς εἶναι ἡ ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς, ποὺ ἐγίνε στὸ ξενοδοχεῖο Hilton τῆς Νέας Ὑόρκης (1-5 Ἰουλίου 1984).

Ἡ μεγαλειώδης αὐτὴ Συνέλευσις ἦταν ἡ ἕως τὴν ὥρα μεγαλύτερη τόσο ἀπὸ ἀποψι συμμετοχῆς Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων καὶ παρατηρητῶν. Συγκεκριμένα, σύμφωνα μὲ τὰ ἐπίσημα στατιστικὰ στοιχεῖα, στὴν ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσι ἀντιπροσωπεύθησαν 313 Κοινοότητες μὲ 860 ἀντιπροσώπους. Ἐπίσης πῆραν μέρος 331 ἀντιπρόσωποι τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ἑλληνίδων Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων (Greek Ladies Philoptochos Society) καὶ 752 ἀντιπρόσωποι τῆς «Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐνώσεως Ἑνῆλικων Νέων» (Greek Orthodox Young Adult League = G.O.Y.A.L.). Συνολικὰ ἔλαβον μέρος στὴ Συνέλευσι ὡς διαπεπιστευμένοι ἀντιπρόσωποι 1943 ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι καὶ νέες. Στὸν πρωτοφανῆ αὐτὸν ἀριθμὸ πρέπει νὰ προστεθῆ καὶ ὁ ἀριθμὸς πολλῶν δεκάδων δημοσιογράφων, ποὺ παρακολούθησαν τὶς ἐργασίες τόσο τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ὅσον καὶ τῶν ἰδιαιτέρων συνάξεων τῶν μελῶν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, τῆς G.O.Y.A.L. καὶ ἄλλων συλλογικῶν ὀργανῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ μιλήσωμε κατωτέρω.

Ἐπιβλητικὴ ἦταν ἡ παρουσία στὶς διάφορες σχετικὲς συνάξεις τόσο τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου, τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ν. Ἱερσέης κ. Σίλα καὶ τῶν λοιπῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι εἴτε εἶναι μέλη τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων, εἴτε εἶναι Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι κοντὰ στὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο, ὅσον καὶ τοῦ διακεκριμένου Σχολάρχου στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κ. Μαξίμου, ὁ ὁποῖος συμμετέσχε στὴν ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου καὶ μὲ τὴν καταπληκτικὴ θεολογικὴ σκέψι καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ εὐγλωττία του πολλὰς φορές ἐνθουσίασε τοὺς συνέδρους καὶ μετέδωκε σ' αὐτοὺς τὶς εὐλογίες καὶ τὸν παλμὸ τῆς μακραίωνης παραδόσεως τοῦ φωτεινοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Μεταξὺ ἐκείνων, ποὺ ἐξ Ἀθηνῶν μετέβησαν στὴν Ν. Ὑόρκη πρὸς παρακολούθησι τῶν ἐργασιῶν τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἦσαν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Β. Κοραχᾶς, οἱ δημοσιογράφοι κ. κ. Σπ. Ἀλεξίου, Γ. Καρατζᾶς, Κ. Καγκελάρης, Ἀλ. Σακελλάριος, Κ. Σκούρας, Π. Κολιπαῖνος καὶ Κ. Παπαγεωργίου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν κ. Ἐπ. Ζαφειρόπουλος, ἡ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνίδων Δικηγόρων κ. Εἰρ. Δορκοφίκη, ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης κ. Β. Ἀναγνωστόπουλος καὶ ἡ Κα Β. Ἀναγνωστοπούλου καὶ ὁ Διευθυντὴς τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία» Καθηγητὴς καὶ πρῶην Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Εὐάγγελος Θεοδώρου καὶ ἡ Κα Χαρίκλεια Θεοδώρου.

Ἐτσι κι ὁ χαράσων τὶς γραμμὲς αὐτὲς — κατόπιν σχετικῆς τιμητικῆς προσκλήσεως, τὴν ὁποῖαν ἀπηύθυναν πρὸς αὐτὸν καὶ τὴ σύζυγό του ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβος καὶ ὁ συντονιστὴς τῆς ὀργανώσεως τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βοστώνης κ. Μεθόδιος—, εἶχε τὴ μεγάλη χαρὰ νὰ παρακολουθήσῃ γιγάντιες καὶ λαμπρὲς συνάξεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς, νὰ ζήσει τὴ ζωντάνια τῶν πνευματικῶν σιρτημάτων τους καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν ὀργανικὴ σύνδεσί τους μὲ τὴν Ἐκκλησία τους, ἡ ὁποῖα ὑπὸ τὴν Ἠγεσία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου ἐκπληρῶνεται κατ' ἀξιοθαύμαστον τρόπο τὴν Ἐθναρχικὴ τῆς ἀποστολῆς καὶ πυροδοτεῖ συνεχῶς τὸ ἑλληνορθόδοξο φρόνημα τῶν Ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς, τοὺς ὁποῖους ὡς καὶ τὰ τέκνα τους συγκεντρώνει καὶ ζωογονεῖ ὑπὸ τὴ στοργικὴ θαλπωρὴ τῆς «ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας» (Ματθ. 23,37).

Ἦδη ὁ ὑπογραφόμενος, πρὶν ὀλοκληρώσῃ τὴ συγκέντρωσι τῶν ἐντυπώσεών του ἐκ τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς, σὲ συνέντευξί του, τὴν ὁποῖα πρὸ τοῦ τέλους αὐτῆς τοῦ ζήτησε ὁ συνεργάτης τῆς ἐφημερίδος τῆς Νέας Ὑόρκης «Ἐθνικὸς Κήρυξ» (National Herald) κ. Γιώργος Ἀγγελίδης, διατύπωσε συνοπτικὰ τὶς πρῶτες ἐκ τῶν ἐντυπώσεων αὐτῶν. Ὅταν ὁ σεμνὸς αὐτὸς δημοσιογράφος ζήτησε τὴ γνώμη μου γιὰ τὴν Ἑλληνορθόδοξὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς καὶ γιὰ τὶς ἐργασίες τῆς ΚΖ' Κληρικο-

λαϊκής, έδωσα τήν έξής άπάντησι, πού δημοσιεύθηκε στον «Έθνικόν Κήρυκα» (7-8 Ιουλίου 1984):

«Για τήν Έλληνική Έκκλησία τής Άμερικής έχω διατυπώσει πολλές φορές τή γνώμη μου σέ σχόλια, πού έχω δημοσιεύσει τις τελευταίες τρεις δεκαετίες στό περιοδικό «Έκκλησία». Στά σχόλια αυτά έχω έξάρει κατά καιρούς τή ζωντάνια τής Ι. Άρχιεπισκοπής Βορείου και Νοτίου Άμερικής και τόν πραγματικά Έθναρχικό της ρόλο. Ιδιαίτερα επιθυμώ νά επισημάνω τήν τεράστια συμβολή τής Άρχιεπισκοπής αυτής στήν άναζωογόνησι τών Έλληνορθόδοξων Κοινοτήτων τής Άμερικής, στήν κατά ρεαλιστικό και όχι ούτοπιστικό τρόπο άποτροπή τού άφελληνισμού τους, στή διατήρησι τής ταυτότητος και άυτοσυνειδησίας τους, στήν έξάπλωσι τής έλληνικής άνθρωπιστικής παιδείας και στήν άνώψωσι τής ποιητικής της στάθμης, στή δημιουργία θερινών κατασκηνώσεων, στήν άνάπτυξι τού ιεραποστολικού έργου και τής ορθόδοξου κατηχήσεως, στή διατήρησι μέσα στις τάξεις τού Έλληνισμού τής Άμερικής τών πολιτιστικών μας παραδόσεων και τής έλληνικής γλώσσας, στή ζωντανή σύνδεσι τής έλληνικής νεολαίας με τήν Έκκλησία, στήν προβολή και διάδοσι έλληνο-

θοδόξων εντύπων, περιοδικών, βιβλίων και οπτικο-ακουστικών μέσων, στήν άνώψωσι τής μορφωτικής στάθμης τού ιεροϋ κλήρου με τήν άνάπτυξι τών θεολογικών σπουδών διά τής οργάνωσης και προβολής τής λαμπράς Θεολογικής Σχολής τού Τιμίου Σταυρού και τού Έλληνικού Κολλεγίου, στήν οργάνωσι τού διακονικού, κοινωνικού και φιλανθρωπικού έργου, στήν προώθησι τού ιδεώδους τής άληθινής ειρήνης, στήν προάψωσι τής έλευθερίας και τών άνθρωπίνων δικαιωμάτων, στήν έδραίωσι τής διεθνούς συνεργασίας, στήν άνάπτυξι τών διορθόδοξων και διεκκλησιαστικών σχέσεων και στήν επικράτησι τού ύγιους οίκουμενικού πνεύματος.

Όσον άφορά ειδικότερα στήν ΚΖ' Κληρικο-λαϊκή, τήν όποία πράγματι παρακολούθω σέ όλο της τó πλάτος και βάθος, πρέπει νά όμολογήσω ότι έμεινα κατάπληκτος από τή θαυμασία οργάνωσί της, από τήν τεράστια σέ έκτασι καρποφορία τού άνακαινιστικού έργου τού Σεβ. Άρχιεπισκόπου, άπ' τήν κινητοποίησι εκατοντάδων στελεχών τής Έκκλησίας, τόσον κληρικών όσον και λαϊκών όλων τών τάξεων (ιατρών, δικηγόρων, δικαστικών, αρχιτεκτόνων, μηχανικών, εκπαιδευτικών, επιχειρηματιών κ.λπ.),

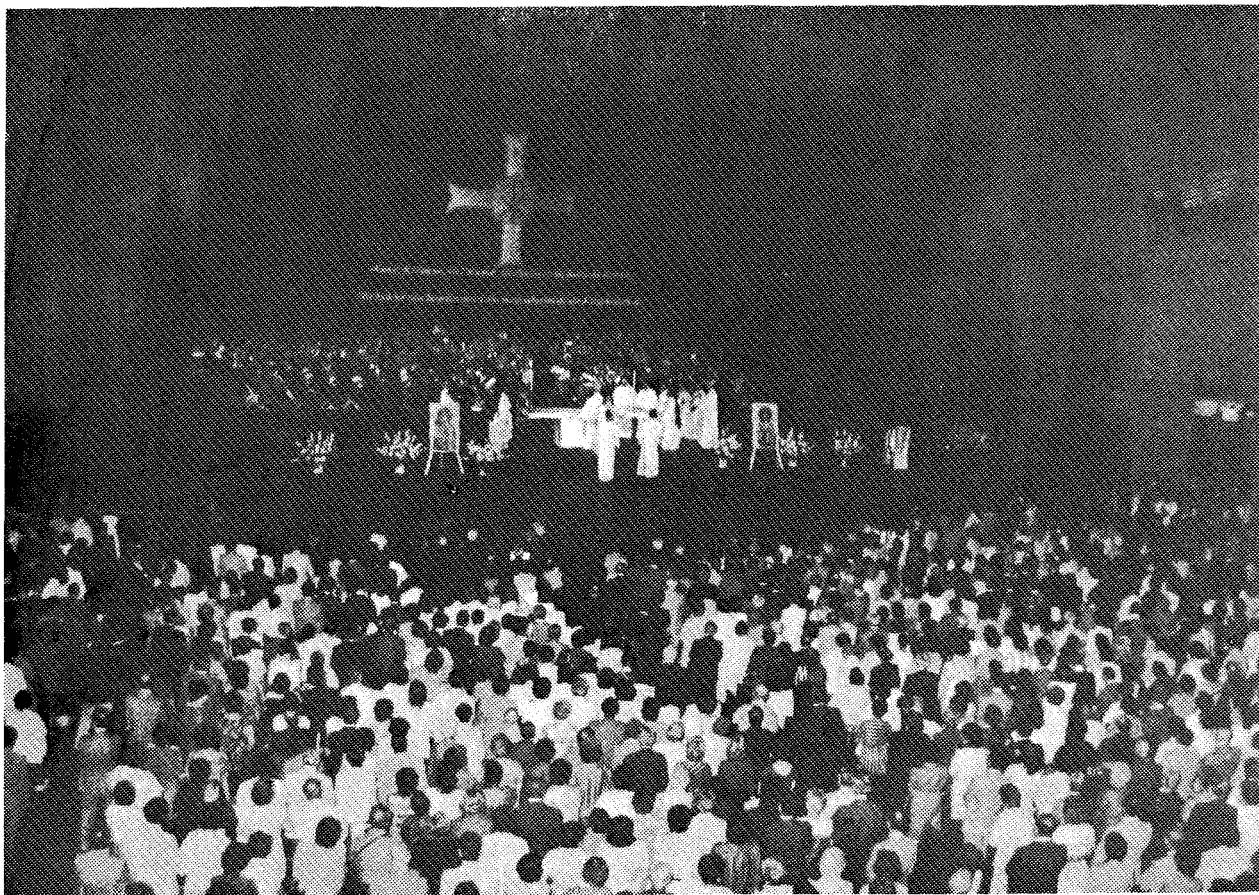

Ό Σεβ. Άρχιεπίσκοπος Β. και Ν. Άμερικής κ. Ιάκωβος με τούς συλλειτουργούς του και τήν πολυπληθή χορωδία κατά τήν πανηγυρική Θ. Λειτουργία, πού έτελέσθη τήν 1η Ιουλίου 1984 στό Ράντιο Σίτυ Μιούζικ Χάλ τής Νέας Υόρκης.

οι οποίοι δεν εφείσθησαν κόπων και θυσιών για να προσφέρουν τις ύπηρεσίες τους στη Μητέρα Έκκλησία.

Άληθινά ή ΄Ι. Άρχιεπισκοπή Βορείου και Νοτίου Άμερικής έχει αξιοποιήσει το λαϊκό στοιχείο θαυμασία και κατά τρόπον πρωτοποριακό και υποδειγματικό. ΄Ιδιαίτερη εντύπωση μου έκαμε ο έναρμονισμός και ή άλληλοπεριχώρησης του προγράμματος των εργασιών της Κληρικολαϊκής με τα προγράμματα των εργασιών του Άρχιεπισκοπικού Συμβουλίου και των συνελεύσεων της έλληνορθόδοξου ένωσης ένηλικών νέων (G.O.Y.A.I.) και της φιλοπτώχου Άδελφότητος. Έτσι χιλιάδες πρόσωπα όλων των τάξεων και ηλικιών κινήθηκαν άρμονικά και κατώρθωσαν να παρουσιάσουν θαυμασία ένορχήστρωσι ποικίλων όργάνων, φωνών και ήχων, που συνενώθηκαν προς έκτελεσι της συμφωνίας των άληθινών πνευματικών άνθεστηρίων του Όρθοδόξου Έλληνισμού της Άμερικής, κατά τα όποια προβλήθηκαν ποικιλόχρωμα άνθη της έλληνορθόδοξου πνευματικότητας, που άνοιγουν δροσερά τα πέταλά τους μέσα στους λειμώνες των Έλληνορθόδοξων Κοιτητίων της Άμερικής».

Όταν στη συνέντευξί μου αυτή μίλησα για τα ποικιλόχρωμα άνθη της έλληνορθόδοξου πνευματικότητας, είχα ύπ' όψι μου την παρομοίωσι, που χρησιμοποίησε ο άγιος Κύριλλος ΄Ιεροσολύμων και που ταιριάζει στον ιδιότυπο δυναμισμό της Έλληνικής Όρθοδοξίας της Άμερικής. Σύμφωνα προς την παρομοίωσι αυτή του άγιου Κυρίλλου ή Όρθόδοξη Έκκλησία προσφέρει το «άλλόμενον εις ζωήν αίώνιον ύδωρ» (΄Ιωάν. 4,14), που εισέρχεται στα διάφορα φυτά των ποικίλων προσωπικών ψυχοσυνθέσεων και των ιδιαίτερων ιστορικών και πολιτιστικών συνθηκών και «γίνεται λευκό στο κρίνο, κόκκινο στο τριαντάφυλλο, πορφυρό στους μενεξέδες και στους υακίνθους και διαφορετικό και ποικιλόχρωμο στις παντοειδείς μορφές (των φυτών) και στον φοίνικα μόν γίνεται άλλο, στην κληματαριά δέ διαφορετικό και σ' όλα προσλαμβάνει όλες τις μορφές... Το άγιο Πνεύμα, άν και είναι ένα και με μιá μορφή και άδιαίρετο, στον καθένα μοιράζει την Χάρι, όπως θέλει» («Είς δέ και ο αυτός ύπεός κατέρχεται έν παντί τώ κόσμω' και γίνεται λευκός μόν έν κρίνω, έρυθρός δέ έν ρόδω, πορφυραίος δέ έν ίοις και υακίνθοις και διάφορος και ποικίλος έν παντοίοις είδεσι' και έν φοίνικι μόν άλλος, έν άμπέλφ δέ άλλος και έν π'άσι τα πάντα... Το Πνεύ-

Μία έλλη άποψη άπ' τή Θ. Λειτουργία στο τεράστιο Πάντιο Σίτυ Μιούζικ Χώλ, την όποια παρηκολούθησαν περισσότεροι άπό 6.000 Έλληνες της Άμερικής.

μα τὸ ἅγιον, ἐν ὄν και μονοειδὲς και ἀδιαίρετον, ἐκάστω διαίρει τὴν Χάριν καθὼς βούλεται») (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατήχησις ιστ', Migne Ἐ.Π. 33, 932-933).

Τὸ ὅτι λοιπὸν ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου και Νοτίου Ἀμερικῆς στὸ ἰδιότυπο ἀμερικανικὸ ἔδαφος παρουσιάζει μερικὰ καινούρια ἄνθη με θαυμασίους νέους χρωματισμούς, πού δὲν ὑπάρχουν σὲ ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, αὐτὸ δὲν δικαιολογεῖ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, — παραθεωρώντας τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς αὐτῆς πρὸς ἐξουδετέρωσι ἀντιζῶων συνθηκῶν —, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, φανερά ἢ συγκαλυμμένα τὴν ἔχουν κατηγορήσει στὸ παρελθὸν ἢ ἐξακολουθοῦν — ὁλονὲν και περισσότερο ὑποτονικὰ — νὰ διατυπώνουν ψιθύρους ἐναντίον τῆς, κατηγορώντας τὴν ὡς δῆθεν ἐκκοσμικευμένη και νεωτεριστικὴ ἢ ὡς ὑποθάλπουσα κάποια τάσι ἀφελληνισμού τῶν Ὀμογενῶν.

Ὅσοι παρακολούθησαν προσεκτικὰ τὴν ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ διαπίστωσαν, ὅτι τὰ νέα ποικιλόχρωμα ἄνθη στοὺς πνευματικούς ἀγρούς τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων τῆς Ἀμερικῆς ἀπ' ἐνὸς ἀποπνέουν τὸ ἄρωμα τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κινητήρια δύναμις τοῦ συναισθηματικοῦ και βουλευτικοῦ προσανατολισμοῦ τους, κι' ἀπ' ἐτέρου διαποτίζονται ἀπ' τὴ μακραίωνη ζωτικὴ πηγὴ τῆς γνησίας Ὀρθοδοξίας, τρέφονται ἀπ' τοὺς ζωτικούς χυμούς, πού ἀέρχονται ἀπ' τὴς αἰωνόβιες ρίζες τῆς, και μορφοποιοῦνται ἀπ' τὴν ἴδια πνευματικὴ ἐντελέχεια, πού ἐπὶ αἰῶνες ἐμψυχώνει και ζωοποιεῖ τὸν Ὀρθόδοξο Ἑλληνισμό.

Ἡ καταπληκτικὴ ζωντάνια και ὁ δυναμικὸς παλμὸς τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς εἶναι νέα ἀπόδειξις γιὰ τὸ ὅτι τὸ ἅγιο Πνεῦμα πραγματικὰ «ὄπου θέλει, πνεῖ» (Ἰωάν. γ', 7), γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι μέσα στὴν Ὀρθοδοξία δὲν ἔχουν θέσι ὁ ἐκκλησιαστικὸς μονοφυσισμὸς, ὁ μονισμὸς, ὁ κονφορμισμὸς, ὁ ἰσοπεδατικὸς ὁδοστρωτήρας τῆς ὁμοιομορφίας, οἱ παρωπίδες τῆς μονομερείας και ἡ αἰρετικὴ ἀπόκλισις νὰ ὑπερτονίζωμε τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο εἰς βάρος τοῦ θείου ἢ τὸ θεῖο εἰς βάρος τοῦ ἀνθρώπινου και νὰ βλέπωμε ἀνύπαρκτη ἀντίθεσι και πόλωσι ἐκεῖ, πού στὴν πραγματικότητα ὑπάρχουν διαλεκτικὴ σύνθεσις και ἁρμονία.

Ἡ Ὀρθοδοξία, πού ἔχει θεανθρώπινη δομὴ, εἶναι — κατὰ τὴ διατύπωσι τοῦ Ἀπ. Παύλου και τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου — «ἀνακεφαλαίωσις» ἐν Χριστῷ τῶν οὐρανίων και ἐπιγείων ὄντικῶν πραγματικότητων (Ἐφ. 1,10).

Ἐνεκα τῆς ἀνακεφαλαίωσις αὐτῆς, ὅπως ἔχει τονίσει ὁ ὑπογραφόμενος σὲ ἄλλη εὐκαιρία, ἡ Ὀρθοδοξία «εἶναι θαυμαστὴ ἐνότης μέσα στὴν ποικιλία τῶν μορφῶν και κατὰ τρόπον ἁρμονικὸ ἐνοφθαλμίζει στὴν πολυέδρη και πολύπτυχη ἐμπειρία και πνευματικὴ τῆς βίωσης ἀναριθμητὰ νέα μὲν, ἀλλὰ πάντοτε ὁμόλογα, ὁμογενῆ και ὁμοιογενῆ στοιχεῖα, τὰ ὁποία κατὰ χρόνους, τόπους, λαοὺς και ἀτομικὲς ἰδιοσυγκρασίας και ψυχοσυνθέσεις ἀποτελοῦν ἰσοδύ-

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος και ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος εἰς Η.Π.Α. κ. Παπούλιας κατὰ τὴν ἐπίσημη ἐναρξὴ τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως.

ναμα ὁστράκινα σκευὴ τοῦ οὐρανοῦ θησαυροῦ τῆς, γιὰ τὴ ἀκριβῶς ἀναχωνεύονται στὴν πυρακτωμένη ἀμμινοῦ τῆς και δέχονται ἐπάνω τους ὅλες τὴς ἀνταύγειες και μαρμαρυγὲς τοῦ θαβωρείου φωτός. Τὸ φῶς αὐτό, προσπίπτοντας στὸ λαμπρὸ πρῖσμα τῆς Ὀρθοδοξίας ὑφίσταται τρόπον τινὰ φασματοσκοπικὴ ἀνάλυσι και παρουσιάζει ὅλη τὴν ἀπέραντη κλίμακα τῶν ἐξαισίων δυνατῶν συνδυασμῶν και συνθέσεων τῶν χρωμάτων τῆς Ἱριδος» (Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐνότης και ποικιλομορφία στὴν Ὀρθοδοξία, Ἀθῆναι 1983, σ. 12-13).

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς, — τῆς ὁποίας τὸ ἰδεῶδες εἶναι ἡ ἐξαγιασμένη γῆ, «ὁ οὐρανὸς πάνω στὴ γῆ» και ἡ ὁποία ὡς πεμπτοῦσιαν τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς προέβαλε τοὺς πλήρεις ἐσχολογικῆς σημασίας λόγους «Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς και γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. 3,13)—, αὐτὴ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν φωτισμένη, χαρισματικὴ, ρηξικέλευθη, πρωτοποριακὴ και ρεαλιστικὴ Ἠγεσία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου κάνει φανερό, ὅτι τὸ γνήσιο και ἀθθεντικὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα ὀδηγεῖ στὴν ἐμπειρία ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον τὸ ἀπόλυτο ὄν, ἡ ὑψίστη ὄντολογικὴ πραγματικότης, ἀλλὰ συγχρόνως και τὸ «ὑψίστον ἀγαθόν», τὸ πλήρωμα τοῦ ἀξιολογικοῦ εἶναι, ἡ ἐσχάτη πηγὴ πασῶν τῶν ἀξιών. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰ τὴν μέσα στὴ θαυμασίως ὁργανωμένη Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Βορείου και Νοτίου Ἀμερικῆς τὸ μυστικὸ χρῶμα και ἡ ἐσχολογικὴ ἰδέα δὲν ὀδηγοῦν σὲ ἀδιαφορία γιὰ τὰ πράγματα και τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου τούτου και σ' ἕνα νοσηρὸ θρησκευτικὸ μυστικισμό, πού συρρικνώνει τὴ θρησκευτικὴ

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΟΥ

Τὴν Κυριακὴν, 13ην Μαΐου 1984 ἐγένετο μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἐν Βελιγραδίῳ ἡ θεμελίωσις τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου εἰς ἰδιόκτητον οἰκόπεδον, κείμενον παρὰ τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν «Ἅγιος Σάββας».

Τὴν σχετικὴν ἰσορρογίαν κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανός, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς ταύτης Σχολῆς Ἱερομονάχου Δρος Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς, τοῦ Προηγούμενου τῆς Ἱ. Μονῆς Χιλιανδαρίου κ. Νικάνορος, τοῦ Πρωθιερέως καὶ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Δρος Ντοῦσαν Κάσιτς, τοῦ Πρωθιερέως καὶ Σχολάρχου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἅγιος Σάββας» Δρος Ντούσαν Ντάτσιτς καὶ τριῶν πρωτοδιακόνων, ἐν οἷς καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Δρ Πρίμπισλαβ Σίμιτς.

Εἰς τὴν τελετὴν παρευρίσκοντο τὰ μέλη τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας καὶ ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου Ἀλοῖζ Τούρκ. Ἐκ μέρους τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν παρέστησαν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Δημοκρατίας τῆς Σερβίας Βούκογιε Μπουλάτοβιτς,

ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σερβίας διὰ τὰς σχέσεις μετὰ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων Ζίβομιρ Στάνκοβιτς, ὁ Γραμματεὺς τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς σχέσεις μετὰ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων Ράντοβαν Σάμαρτζιτς, ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τοῦ Βελιγραδίου Μπόγκνταν Κρνέτα καὶ Πέταρ Τζέμπιτς, ὁ Δήμαρχος τοῦ Δήμου τῆς Παλιλοῦμα Νικόλα Μπόσκοβιτς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐνώσεως τῆς περιοχῆς τοῦ Δήμου τῆς Παλιλοῦλα Ἰλιγια Τίτσα.

Παρόντες ἐπίσης κατὰ τὴν τελετὴν ἦσαν ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης καὶ ὁ πρόην Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ, ὡς καὶ Διευθυντῆς τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία» Δρ Εὐάγγελος Θεοδώρου, ὅστις μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ εὐρίσκετο ἐν Βελιγραδίῳ, κατόπιν προσκλήσεως ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀφ' ἑνὸς ἵνα παραστῆ εἰς τὴν τελετὴν ταύτην τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἵνα τὴν ἐπομένην ἡμέραν Δευτέραν 14ην Μαΐου 1984 δώσῃ διάλεξιν.

ζωὴ στὴν κατακόρυφον διάστασι, παραθεωρώντας τὴν ὀριζόντια κατεύθυνση καὶ ἀποξενώνοντας ἀπ' τὴν ἀνθρωπιστικὴν ἀξίαν καὶ τὰ πολιτιστικὰ ἀγαθὰ.

Ἐνα θαυμάσιο ρεαλιστικὸν δεῖγμα, κὶ ὄχι ἀπλῶς συμβολικὴ ἔκφρασις, τῆς «ἀνακεφαλαιώσεως» ἐν Χριστῷ τῶν ἐπιγείων καὶ οὐρανίων ὄντικῶν πραγματικότητων ἦταν ἡ τέλεσις τῆς θαυμασίας καὶ μεγαλειώδους Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας στὸ Ράδιο Σίτυ Μιοῦζικ Χάλ, τὴν ὁποία παρηκολούθησαν πάνω ἀπὸ 6000 Ἕλληνες, ποὺ συγκεντρώθηκαν ἀπὸ τὴν διάφορες γωνιὰς τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἡ Θεία αὐτὴ Λειτουργία, γιὰ τὴν ὁποία θὰ μιλήσωμε καὶ στὴ συνέχεια, συνήνωνε σὲ μιὰ θαυμασία ἀρμονικὴ ἐνότητα καὶ ὀργανικὴ ὁλότητα ἀφ' ἑνὸς τὸν παλμὸ τῆς γησίης ὀρθοδόξου λειτουργικῆς παραδόσεως, τὴ βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια, τὴν κατάνυξι, μεταρσίωσι καὶ θεία μέθεξι, ποὺ προκαλεῖται ἀπ' τὴν αὐθεντικὴν ὀρθοδόξην ἀναγωγικὴν πνοήν, καὶ ἀφ' ἑτέρου συγχρονισμένα πολιτιστικὰ στοιχεῖα καὶ αἰσθητικὰ μοτίβα, ποὺ ὅμως ἐντάχθηκαν ἀρμονικὰ κὶ ὀργανικὰ

σ' ἓνα θαυμάσιο μυσταγωγικὸ σύνολο, ποὺ εἶναι ἔκφρασις γησίης ὀρθοδόξου πνευματικότητος.

Στὴν ἀνάφλεξι ἀκριβῶς καὶ ἐνεργοποίησι τοῦ πόθου γιὰ τὴν πραγμάτωσι τῆς ἐν Χριστῷ «ἀνακεφαλαιώσεως» τῶν ἐμφύτων οὐρανίων πόθων καὶ τῶν ἐπιγείων ἐπιδιώξεων τῶν Ὁμογενῶν τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ἀπέβλεπεν εὐστόχως ἡ ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις των, ἡ ὁποία διαποτιζόταν ἀπ' τὴν προσδοκίαν τῶν «καινῶν οὐρανῶν» καὶ τῆς «καινῆς γῆς». Εἶναι τόσον ἐνδιαφέροντα γιὰ ὅλες τὴν ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὅσα παρουσιάσθηκαν, ἀκούσθηκαν κὶ ἀποφασίσθηκαν στὴ Συνέλευσι αὐτή, ὥστε κρίνομε σκόπιμο σὲ μερικὰς συνέχειας νὰ μεταδώσωμε στοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες τῆς «Ἐκκλησίας» μερικὰ στιγμιότυπα ἢ μερικὰς ἐντυπώσεις ἀπὸ ἐκεῖνα («ἀ ἀκηκόαμεν, ἀ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ἀ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν») (Α' Ἰωάν. 1,1). Θὰ πρόκειται γιὰ μιὰ μαρτυρία ἐξ αὐτοψίας καὶ αὐτηκόας.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Είς τὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου παρέστησαν ἐπίσης ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας Ἀντώνιε Ἰσάκοβιτς, ἄλλοι Ἀκαδημαϊκοί, ὡς καὶ Λογοτέχναι. Ἐν μέσῳ τῶν παρευρισκομένων ἦσαν καὶ μερικοὶ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Κοσμήτορες τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς Δρ Βλάντιμιρ Γιοβάνοβιτς καὶ Δρ Λιούμπισα Ράκιτς καὶ ὁ Προκοσμητὼρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Δρ Λιούμπομιρ Μαξίμοβιτς ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, αἵτινες κατὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου εἶχον συνιδρυθῆ μετὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν καὶ ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν καὶ πασῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, πλῆθος Χριστεπανόμου πληρώματος, ὅπερ συνεκεντρώθη παρὰ τὰς δυσμενεῖς καιρικὰς συνθήκας, οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τῶν ὁποίων ἡ χορωδία ἔψαλε κατὰ τὸν τρόπον θαυμάσιον, ὡς καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς « Ἅγιος Σάββας ». Ἐν μέσῳ τῶν παρευρισκομένων ὑπῆρχον καὶ δεκάδες Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων.

Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος θεμελιώσις ἐγένετο ἐπὶ πέντε

λίθων, προσκομισθέντων ἐκ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς ἀρχαίας Νικαίας τῆς Μ. Ἀσίας, ἐκ τῆς Μονῆς Χιλιανδαρίου, ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Στουενίτσης, ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Ἑπταπόλου Ζίτσης καὶ ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Κετίγκης τοῦ Μαυροβουνίου.

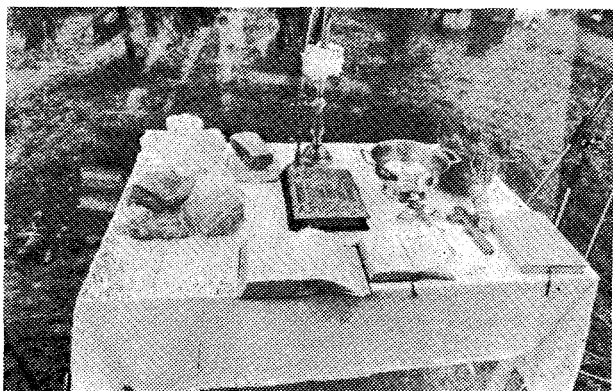
Περὶ τὸ τέλος τῆς ἱερουργίας ὠμίλησεν ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἱερομόναχος Δρ Ἀμφιλόχιος Ράντοβιτς, ὅστις ἐκτὸς τῶν εὐχαριστιῶν, τὰς ὁποίας ἀπηύθυνε πρὸς πάντας τοὺς παρευρεθέντας καὶ ἀνωτέρω μνημονευθέντας, εἶπε τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποία παραθέτομεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει, ἢ ὁποία ἐγένετο καὶ ἐδόθη πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Στόγιαν Γκόσεβιτς, τὸν ὁποῖον καὶ θερμῶς εὐχαριστοῦμεν:

« Χαιρετίζω πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, συναχθέντας σήμερον ἐνταῦθα εἰς τὸν χώρον τοῦτον, ὁ ὁποῖος προετοιμάζεται νὰ καταστῇ κόσμημα τοῦ ὄρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου Βελιγραδίου. Πάντας ὑμᾶς χαιρετίζω μετ' ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης. Μετ' ἀγάπης, διότι εἴσθε ἄξιοι τῆς ἀγάπης, καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης, διότι ὁ καθείς ἐξ ὑμῶν κατέστη ἤδη εὐεργέτης κατ' ἰδικόν του τρόπον τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ὁ Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς προίσταται τῆς τελετῆς θεμελιώσεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Κοσμητῶρος τῆς Σχολῆς Ἱερομόναχου Δρος Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς (εἰς πρῶτον πλάνον) καὶ ἄλλων Κληρικῶν.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, τὴν λευκανθεῖσαν διὰ τοῦ αἵματος τῶν παλαιῶν χριστιανῶν μαρτύρων Ἐρμίλου καὶ Στρατονίκου, τὴν κτισθεῖσαν καὶ προστατευμένην ὑπὸ τοῦ Σέρβου Ἁγίου Στεφάνου τοῦ Βισκόπου, τὴν ἁγιασθεῖσαν διὰ τῆς τέφρας τοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακαέντος ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σάββα, τὴν στερεωθεῖσαν διὰ τοῦ αἵματος τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων σφραγισθέντων Διακόνου Ἀβρακοῦμ καὶ Ἦγουμένων Χατζητζέρομ καὶ Παῖσιου, τὴν περιβροχόμενην καὶ περιζευγνυμένην ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ροῦ δύο ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν μαρτυρικῶν ὀστέων ὑπερασπιστῶν τῆς καὶ μαρτύρων τοῦ αἰῶνός μας, φονευθέντων ὑπὸ ἐπιδρομέων — εἰς ταύτην καὶ τὴν τοιαύτην καί, πρωτίστως τούτου ἕνεκα, λευκὴν πὸ λιν (=Μπέογκραντ) ἰδοὺ σήμερον θεμελιώνομεν ἐν ἀκόμῃ κτίσμα καὶ μάλιστα τὸ θεμελιώνομεν ἐπὶ πέντε λίθων:

Ἐπὶ τῆς τραπέζης οἱ πέντε λίθοι, οἱ ὅποιοι ἐτέθησαν εἰς τὰ θεμέλια τοῦ νέου κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου.

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν λίθων τούτων, τοποθετηθεὶς εἰς τὰ θεμέλια τοῦ νέου τούτου Κτιρίου ἐκομίσθη ἐκ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς ἀρχαίας Νικαίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν ὁποίαν συνήλθεν ἡ Ἀ' Οἰκουμένη Σύνοδος (325) ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἅγιος Σάββας, ὁ φωτιστὴς τῶν Σέρβων, ἐχειροτονήθη ὡς ὁ Πρῶτος Σέρβος Ἀρχιεπίσκοπος (1219).

Ὁ δεύτερος λίθος εἶναι ἐκ τῆς Βασιλικῆς Λαύρας, τῆς Μονῆς τοῦ Χιλιανδαρίου, τοῦ πρώτου Σερβικοῦ Παρεπιστημίου, τῆς Ἱερᾶς ἐκείνης Μονῆς τοῦ Συμεὼν καὶ τοῦ Σάββα. Ἐφ' ὅσον τὸ πνεῦμα τῶν ὑπάρχει, κατὰ τὸν ποιητὴν, γνωρίζομεν ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑπάρχομεν καὶ δὲν διεγράφημεν ἐκ τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ τρίτος λίθος προέρχεται ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Στουντενίτσης, μητρὸς πασῶν τῶν Σερβικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ τέταρτος εἶναι ἐκ τῆς μονῆς τῆς Ἑπταπίλου Ζίτσης, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μέσω τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα καὶ ἡ πίστις τοῦ Ἁγίου Σάββα κατέστησαν ὁ ἀκατάλυτος θεμέλιος λίθος τοῦ σερβικοῦ ιστορικο-πνευματικοῦ εἶναι.

Ὁ πέμπτος λίθος μετεφέρθη ἐκ τῆς Μονῆς τῆς Κετίγκης τοῦ Μανροβονίου, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀγιότης τοῦ Πέτρου Α' τοῦ Θαυματουργοῦ τῆς Κετίγκης καὶ ἡ ποιητικὴ πρὸς δραματισμοὺς ἰκανότης τοῦ μεγαλύτερου Σέρβου ποιητοῦ Πέτρου Β' Πέτροβιτς-Νιέγκος εἶναι συνδεδεμένα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καὶ εἰς τὴν αὐτὴν δύναμιν, τὰ ὁποία πλειστάκις εἰς τὴν Ἱστορίαν ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὴν πέτραν καὶ ἐνεφανίσθησαν ὡς ἐν πραγματικῶν μέτρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τόσον εἰς τὸ ἔδαφός μας, ὅσον καὶ εἰς πάντα ἀνθρώπινον χῶρον καὶ χρόνον.

Ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς ἐντοιχίσεως τῶν πέντε τούτων λίθων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς, ἐκεῖνος τῆς Στουντενίτσης, σταυροειδῆς, εἰς τὰ θεμέλια τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ Οἰκοτροφείου τῶν Φοιτητῶν καὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα; Ὀδεύσαντες ἀπὸ τῆς Νικαίας μέχρι τῆς Κετίγκης δὲν ἀκολουθοῦμεν τὰ βήματα τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ δὲν πλουτίζομεν τὴν ἐποχὴν μας καὶ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους μὲ τὸ στερεὸν παρελθόν καὶ μὲ τὰς ζωσας καὶ ζωποιοὺς παραδόσεις; Ἡ πέτρα ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν σύμβολον στερεᾶς πίστεως. Πλὴν τοῦ συμβολισμοῦ αὐτοῦ καὶ πλὴν τῆς συμβολικῆς συνδέσεως τοῦ ζωντανοῦ καὶ κεκαθαμένου παρελθόντος μετὰ τοῦ οὐχὶ πάντοτε ἐπαρκῶς σαφοῦς καὶ καθαροῦ παρόντος, διὰ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν καρποφορίαν του, οἱ ἐδῶ τοποθετηθέντες πρὸς ἐντοιχισμὸν λίθοι κρύπτουν ἐντὸς αὐτῶν καὶ μίαν ἄλλην ἔννοιαν: νὰ χρησιμεύσουν ὡς δείκτης καὶ συνοδηγὸς πρὸς τὸν Ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς Οἰκουμένης, τῶν χρόνων καὶ τῆς αἰωνιότητος, πρὸς Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀπεδοκίμασαν καὶ ἀποδοκιμάζουν οἱ οἰκοδομοῦντες, ἐνῶ «οὗτος ἐγένετο εἰς κεφαλὴν γωνίας» (Ματθ. 21,42), πρὸς τὸν Αἰώνιον Λόγον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ πρὸς τὴν αἰώνιον Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, τὸν Θεάνθρωπον Χριστόν. Μέχρις αὐτοῦ δὲ φθάει τις μέσω τῶν σταυρικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἀσκήσεων τῆς ἀγάπης, ἥτις ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ὠδήγησεν εἰς τὴν αὐτοθυσίαν. Διότι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των τῶνον τὸν ἄρον τῆς ὀρθῆς Θεολογίας καὶ ἐνασχολήσεως περὶ τὴν θείαν Σοφίαν, τ.ἔ. διὰ τοῦ σταυροῦ ἐμβαδύνομεν καὶ καταβαίνομεν εἰς τὸ ἔσω, εἰς τὸ ἐσώτερον μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου.

Ὄττω πως συνδέοντες τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τῆς Νικαίας, τὴν αἰώνιον σοφίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς χριστιανικῆς θεολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ζωῆς, τὴν ὁμολογίαν πίστεως εἰς τὸν Μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τοῦ αἰωνίου Λόγου ἐκ τῆς Παρθένου τεχθέντος, μέσω τοῦ Χιλιανδαρίου, τῆς Ζίτσης καὶ τῆς Μονῆς τῆς Κετίγκης μὲ τὸ κτίριον τοῦτο καὶ τὸν χῶρον τοῦτον καὶ τὸν χρόνον τοῦτον, εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν, ὑποδεικνύομεν τὸν οἰκουμενικὸν χαρακτήρα καὶ τὴν οἰκουμενικὴν σημασίαν τῶν τοιούτων κτισμάτων καὶ τῆς ἀποστολῆς των, ἀλλὰ καὶ τὴν οργανικὴν σύνδεσίν των πρὸς συγκεκριμένον λαόν, πρὸς τὸν ἰδικόν μας σερβικόν λαόν, πρὸς ταύτην τὴν ἰδικὴν μας ἐποχὴν καὶ τὸν ἰδικόν μας χῶρον.

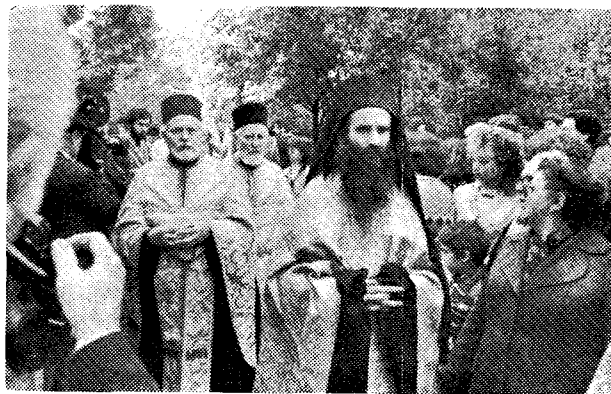
Τοιαῦτα ἰδρύματα κτίζονται, διὰ τὰ εἶναι χῶροι, ἔνθα μορφώνονται καὶ διαπαιδαγωγοῦνται νέαι γενεαί, διδασκόμεναι τὰ ἀκτινοβολοῦν διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀρετῶν τῶν ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἀναδελφώνονται μέσῳ αὐτῶν ἄνθρωποι καὶ λαοί. Ὁ σκοπὸς τῶν τοιούτων κτισμάτων εἶναι τὰ καταστῶν οἰκοὶ ἐπιστήμης καὶ ἀναζητήσεως τῆς τὰ πάντα περιλαμβανούσης Σοφίας καὶ γνώσεως, ἀλλὰ καὶ χῶροι ζώσης καὶ ἐνεργοῦ μαρτυρίας τῆς πίστεως εἰς τὸ ἀκατάλυτον τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Ὁραίου. Ἡ ἐνανθρώπησις καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ Λόγου εἰς πρᾶξιν καὶ ἡ παροχὴ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πρᾶξιν λογικῆς αἰωνίας ἐνοιᾶς καὶ σημασίας εἶναι τὸ βασικὸν ὑπόβαθρον καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἀληθοῦς Θεολογίας καὶ πάσης πραγματικῆς Φιλοσοφίας. Ἀκριβῶς πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν καλεῖται τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὸ μέλλον καὶ τὸ κτίριον τοῦτο, τὸ ὅποιον σήμερον θεμελιούμεν εἰς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Διὰ τὰ δυνήθῃ ὁμως τοῦτο τὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν του καὶ τὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸν του, εἶναι ἀπαραίτητον ὄχι μόνον τὰ θεμελιωθῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκοδομηθῆ. Διὰ τὸν σκοπὸν δὲ αὐτὸν, ὡς εἶναι φυσικόν, ἀπαιτοῦνται τεράστια μέσα καὶ μεγάλα προσπάθειαι. Ἡμεῖς, ὡς Θεολογικὴ Σχολή, δὲν διαθέτομεν τὰ μέσα ταῦτα, ἀλλ' ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως διὰ τὸ ὅτι θὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ ἀνέγερσις τοῦ κτιρίου τούτου καὶ διὰ τὸ ὅτι εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον θὰ καταστῇ κόσμημα τῆς πόλεως ταύτης.

Τὴν πεποίθησιν ταύτην ἀντλοῦμεν ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἀνταποκρίσεως εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας διὰ βοήθειαν. Οὐδεμία θύρα ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐκρούσαμεν μέχρι τοῦδε, εἴτε διὰ παροχὴν οἰκοδομικῆς ἀδείας, εἴτε διὰ συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, παρέμεινε κλειστή. Θὰ ἀπηρετῆτο πολὺς χρόνος διὰ τὰ ἀπαριθμῆσαι ὅλους τοὺς μέχρι τοῦδε εὐεργέτας καὶ δωρητάς. Εἶμαι ὑποχρεωμένος τὰ περιορισθῶ μόνον εἰς μερικὸν ἐξ αὐτῶν. Ἐν πρώτοις ἐπιθυμῶ ἐξ ὀνόματος τῆς Σχολῆς τὰ εὐχαριστήσω τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα τὸν Πατριάρχην διὰ τὴν πλήρη κατανόησιν καὶ τὴν προσωπικὴν συνδρομὴν, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι, εἴτε διὰ προσωπικῶν συνδρομῶν, εἴτε διὰ καθορισμοῦ ὀρισμένων σταθερῶν ποσοστῶν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Ἐπαρχιῶν των, μετὰ πρότασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, ἐξησφάλισαν σταθερὰς προσόδους μέχρι τῆς πλήρους ἀνεγέρσεως τοῦ νέου κτιρίου. Εὐχαριστίας ὀφείλομεν ἐπίσης καὶ πρὸς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, τὸ ὅποιον ἀνὰ πάσαν στιγμήν ἐπέδειξε πλήρη κατανόησιν διὰ πάντα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸ κτίριον τοῦτο. Μέγας δωρητὴς μας τυγχάνει καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς τὸ ὅποιον διαβιβάζομεν τὰς θεράπιας εὐχαριστίας καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐνταῦθα ἐκπροσώπων του Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση. Ἰδιαίτερος χαίρομεθα διὰ τὰς συνδρομὰς τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας Ποι-

μένος, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Λιουμπλιάνας καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἱερέων ἐκ τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης.

Θὰ ἐπεθύμουν τὰ τονίσω ἰδιαίτερος ἐνταῦθα διὰ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Βελιγραδίου καὶ τὸ κτίριόν της τὴν συγκινητικὴν ἀγάπην καὶ φροντίδα τῆς Ἀδελφότητος τῆς Μονῆς Χιλιανδαρίου. Ἡ ἀγάπη αὕτη φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἀδελφότης προσέφερεν ἤδη διὰ τὸ νέον κτίριον 10.000 δολλάρια Η.Π.Α. καὶ ἀπεφάσισε τὰ στείλῃ ἄλλο τόσον ποσὸν ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ προσφάτως κοιμηθέντος μοναχοῦ τῆς Μονῆς Χιλιανδαρίου Ἀρσενίου.

Ἐτερον στιγμιότυπον ἐκ τῆς τελετῆς θεμελιώσεως. Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς π. Ἀμφιλόγιος Ράντοβιτς μετ' ἄλλων Κληρικῶν καὶ πολλῶν χριστιανῶν.

Ποῖαν ἄλλην συνδρομὴν τὰ μνημονεύσωμεν; Ἐκεῖνα τὰ 100.000 νέα δηράκια τοῦ Ἰωάννου Ὀλυμπία ἢ τὰ 150.000 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ πατρὸς Ἰουστίνου Πόποβιτς; Ἡ τὰς πολλὰς καὶ πολυτίμους συνδρομὰς, τὰς ὁποίας ἐλάβομεν ἐκ τῶν μεταναστῶν μας τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας; Τὸ ἐκ τοῦ ὑστερήματός του ἀποσταλὲν ποσὸν τοῦ πτωχοῦ, ἀλλὰ πνευματικῶς πλουσίου χωρικοῦ τῆς Ἑρζεγοβίνης ἢ τὴν συνδρομὴν τῆς εὐσεβοῦς ἐκείνης Ὀρθοδόξου Ἑλληνίδος ἐξ Ἠπείρου καὶ τοῦ ταπεινοῦ Ἀγιορείτου μοναχοῦ τῆς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ τὰ ἐφαρμόσῃ τὸ «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου» (Μαθ. 6,3), καὶ τῆς καλῆς ἐκείνης ἀγνώστου ψυχῆς ἐκ Σεραγιέβου;

Πολλοὶ εἶναι οἱ συνδρομηταί, πολλὰ καὶ τὰ δνόματά των. Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ κατάλληλος χρόνος καὶ τόπος, ἵνα τοὺς ἀπαριθμῶ ὅλους. Πάντως, πρέπει τὰ προσθέσω, ὅτι πάντα τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα συνεκεντρώθησαν μέχρι τώρα, ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν θεμελιῶν τοῦ κτιρίου, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ἀκόμη εἶναι ἀπαραίτητα τεράστια ποσά, διὰ τὰ ὀλοκληρωθῆ πλήρως ἢ ἀνέγερσιν αὐτοῦ.

Εὐχαριστῶν ἐκ βάθους καρδίας πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε δωρητάς, μνημονευθέντας καὶ μὴ, γνωστοὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ μόνον εἰς τὸν Θεόν, εἶμαι βα-

θέως πεπεισμένος, ότι ούτε Σείς, οἱ ὁποῖοι εἶσθε παρόντες ἐνταῦθα, ούτε οἱ ἀπόντες θὰ μᾶς λημονήσετε, ἀλλ' ὅτι πάντες ἀπὸ κοινοῦ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποπερατώσωμεν καὶ ὀλοκληρώσωμεν τὸ γενικῆς σημασίας ἱερὸν τοῦτο ἔργον. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ εὐχομαι ἔτη πολλὰ εἰς πάντας».

Ὡς ἔχει λεχθῆ ἐν σημειώματι ἡμῶν, ὅπερ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» (ἀρ. φ. 11, 1 Ἰουνίου 1984), «εἶναι αὐτονόητος ἡ σημασία τοῦ ἀνεγερθησομένου νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου), ὅπερ προβλέπεται λαμπρὸν καὶ θὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Σχολῆς. Θὰ διαθέτῃ συγχρόνους ἐγκαταστάσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ καθίστανται δυνατὴν τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τῶν μαθημάτων, τὴν τέλεσιν τῶν ἱερουργιῶν, τὴν διαβίωσιν καὶ διατροφήν τῶν φοιτητῶν, τὴν λειτουργίαν ἀρτίως ἐξωπλισμένης βιβλιοθήκης καὶ τὴν ἀξιοποίησιν μεγάλης αἰθούσης τελετῶν».

Μετὰ τὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου ἐγένετο δεξιώσεις ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἅγιος Σάββας», ἐν τῇ ὁποίᾳ δεξιῶσαι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν ἐξεδήλωσαν λίαν ἀγαθὰς διαθέσεις διὰ τὴν Σχολὴν καὶ ὑπεσχέθησαν πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν καὶ συμπαράστασιν.

★

Ἐν συνεχείᾳ ἐν κεντρικῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Βελιγραδίου ὁ Κοσμήτωρ καὶ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς παρέθεσαν γεῦμα πρὸς τοὺς Διευθυντὰς τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν, πρὸς τὸν Μ. Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Τσέτσην, καὶ πρὸς τὸν Καθηγητὴν Εὐάγγ. Θεοδώρου καὶ τὴν σύζυγόν του.

Ὁ ὑπογραφόμενος εἶναι εὐτυχῆς, διότι παρερέθη εἰς τὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, ἥτις τελετὴ δὲν ἔχει ἀπλῶς τοπικὴν σημασίαν, ἀλλ' ἀναφέρεται εἰς γεγονὸς πανορθόδοξου καὶ παγχριστιανικῆς σπουδαιότητος. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν διάλεξίν μου, ἥτις, κατόπιν προσκλήσεως ἐκ μέρους τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐγένετο τὴν ἐπομένην, 14ην Μαΐου 1984, ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ Διαλέξεων τοῦ ἐν Βελιγραδίῳ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου καὶ μετεφράζετο εἰς τὴν Σερβικὴν κατὰ θαυμασίον τρόπον ὑπὸ τοῦ Δρος πατρὸς Εἰρηναίου Μπούλοβιτς, ὅστις ἔχει καταπληκτικὴν γνῶσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἐθεώρησα ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω τὴν σχετικὴν χαρὰν μου. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κοσμήτορος Δρος πατρὸς Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς παρουσίαν εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ ὁμιλητοῦ, πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματός μου, ὅπερ ἀνεφέρετο εἰς αὐτὸ ὀρθόδοξον μορφωτικὸν ἰδεῶδες, ἀνεφέρθη ἐν προλόγῳ εἰς τὴν πανορθόδοξον καὶ οἰκουμενικὴν σημασίαν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν Κοσμήτορα τῆς Ὁρθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου πατέρα Ἀμ-

φιλόχιον Ράντοβιτς διὰ τοὺς καλοὺς λόγους του, με τοὺς ὁποίους με παρουσίασεν ἐνώπιόν σας. Εὐχαριστῶ ἐπίσης αὐτόν, ὡς καὶ πάντας τοὺς ἀγαπητοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς συναδέλφους τῆς Σχολῆς ταύτης διὰ τὴν ὄλωσ τιμητικὴν πρόσκλησιν, τὴν ὁποίαν μου ἀπηθύθησαν, ἵνα ἀφ' ἐνὸς παρευρεθῶ μετὰ τῆς συζήτου μου εἰς τὴν λαμπρὴν χθεσινὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου δώσω ἐνώπιον τόσον πικροῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου τὴν παρούσαν διάλεξιν, τῆς ὁποίας μάλιστα θὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ συζήτησις.

Ἡ χαρὰ μου διὰ τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν μου εἶναι μεγάλη διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

Πρῶτον ἦτο πράγματι προνόμιον, τὸ ὅτι παρερέθη εἰς τὴν χθεσινὴν ἑορταστικὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ Νέου Κτιρίου τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ τελετὴ αὕτη ἀποτελεῖ ἕνα σταθμὸν τῆς Ἱστορίας ὄχι μόνον τῆς Σχολῆς ταύτης, ἀλλὰ καὶ ὀλοκληροῦ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Δεύτερον ἡ χαρὰ μου ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἐγγνώρισα ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν Θεολογικὴν αὐτὴν Σχολὴν, ἡ ὁποία διακρίνεται διὰ τὴν λαμπρὴν ἱστορίαν της, διὰ τὴν σημερινὴν ἐπὶ ἀνδρωσίν της ὑπὸ διακεκριμένων θεραπόντων τῆς Θεολογίας καὶ διὰ τὰς συνεχεῖς πνευματικὰς ἀνταλλαγὰς της μετὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Θεολογικῶν Σχολῶν. Μάλιστα Καθηγηταὶ αὐτῆς, ὅπως λ.χ. οἱ Ἀμφιλόχιος Ράντοβιτς, Ἀθανάσιος Γιέφτιτς, Εἰρηναῖος Μπούλοβιτς, Στόγιαν Γκόσεβιτς, Πρίμπεςλαβ Σίμιτς γνωρίζουν ἄριστα τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν διότι ἔχουν σπουδάσει ἢ μετεκπαιδευθῆ ἐν Ἑλλάδι. Μάλιστα ἀρκετοὶ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ταύτης ἔχουν ἀνακηρυχθῆ Διδάκτορες τῆς Θεολογίας ἐν Ἀθήναις. Συνδέομαι φιλικῶς καὶ ἀδελφικῶς ὄχι μόνον μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ με τοὺς περιωσιότερους ἐκ τῶν λοιπῶν Καθηγητῶν, διότι ὁ ὁμιλῶν ἔχει συνεργασθῆ μετ' αὐτῶν εἰς διορθόδοξα ἢ διεκκλησιαστικὰ συνέδρια.

Τρίτον χαίρω διότι ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν με μίαν Σχολὴν, τῆς ὁποίας πολλοὶ Καθηγηταὶ εἶναι πολὺ γνωστοὶ εἰς Ἑλλάδα με δημοσιεύματά των, με διαλέξεις των, με κηρύγματα, με συμμετοχὴν εἰς συζητήσεις στορογγυλῆς τραπέζης, με γενομένας ἐπ' αὐτῶν μεταφράσεις ἔργων τοῦ βαθυστοχάστου Ἰουστίνου Πόποβιτς ἢ ἄλλων συγγραφέων καὶ με πνευματικὰ φυτώρια ἢ πνευματικοὺς κήλους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀναπτύχθῃ ὑπὸ τὴν ἰδικὴν των φωτεινὴν ἀκτινοβολίαν καὶ ἐπίδρασιν. Εἰς εὐρεῖς κύκλους τῆς Ἑλλάδος εἶναι πολὺ γνωστὰ τὰ ὀνόματα Γιέφτιτς, Ράντοβιτς, Μπούλοβιτς, Γκόσεβιτς.

Τέταρτον χαίρω διότι σήμερον ἔρχομαι εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν με τοὺς ἀγαπητοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ τρέχον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1983-1984 φοιτοῦν καὶ 129

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ*

Ο Ι. Αύγουστίνος έζησε εις κρίσιμον εποχήν δια την Ρώμην. Τά θεμέλια τής αυτοκρατορίας έκλονίζοντο. Πανίσχυραι φυλαί, από τον βορρά, αίφνιδιαζον με επιθέσεις και ένέσπειρον τον φόβον. Έκέρδιζον συνεχώς έδαφος και ή πίστις εις μίαν άνίκητον και αιώνιαν κυριαρχίαν έξασθενούσε. Δι' αυτό, ένώπιον του γενικου φόβου υπογραμμίζει ότι ο μόνος Βασιλεύς είναι ο Χριστός, ένω διαλύει ψευδαισθήσεις περι άπολύτου και θείας προελεύσεως των ανθρωπίνων άρχόντων. Σταχυολογούμεν ώρισμένα πολύτιμα σχόλιά του:

«Δει γάρ αυτόν (τον Ίησουν Χριστόν) βασιλεύειν άχρι ου θή πάντα τους έχθρους αυτού υπό τους πόδας αυτού» (Α' Κορ. 15,25). Με άλλας λέξεις, ή βασιλεία αυτού πρέπει να κατασταθή τόσο ένφανώς ώστε όλοι οι έχθροί του να υποχρεωθουν να όμολογήσουν ότι αυτός είναι ο έξουσιαστής. Ούτω θα πρέπει να έννοηθή ο στίχος ότι οι έχθροί αυτού θα τεθουν μίαν ήμέραν υπό τους πόδας αυτού. Έάν έφαρμόση τις την έκφρασιν ταύτην επί των δικαίων, θα ήδύνατο να ειπή ότι πρό τής δικαιοσύνης των υπήρξαν έχθροί. Αφ' ότου όμως έπίστευσαν εις Χριστόν συνεφιλιώθησαν. Έάν τώ χωρίον αυτό θελήση τις να τώ έφαρμόση εις τους άμετανοήτους άσεβείς, οι όποιοι δέν θα συμμετάσχουν στην μέλλουσαν μακαριότητα μετά των δικαίων, θα ήδύνατο να ειπή τις ότι τότε οι άσεβείς θα υποχρεωθουν έκ των πραγμάτων να αναγνωρίσουν έν συγγύσει ότι ο Ίησους Χριστός είναι ο άπόλυτος Κύριος, συγχρόνως δίδων άποδεικτικά σημεία τής δυνάμεώς του». (Τό βιβλίον των 83 διαφόρων έρωτήσεων. Έρώτησις 69,5).

Η ιδιότης του Χριστού ως Βασιλέως είναι άσυνήθης και όλίγοι ήμπορουν να την έκτιμήσουν. Δέν όμοιάζει με τά βασιλεία του κόσμου. Διαφέρει όλων των άλλων. Άρνείται όσα άλλοι άρχοντες πάση θυσία επιδιώκουν με πολέμους και με πολύ αίμα. Ο

* Συνέχεια έκ τής σελ. 463 του ύπ' άρ. 15-16 τεύχους.

φοιτηται και φοιτήτριαι έξ Ελλάδος. Ίδιαιτέρως χαίρω, διότι ή πνευματική επικοινωνία με αυτούς θα όλοκληρωθή με την συζήτησιν, ή όποία θα έπακολουθήσῃ».

Περαίνων τώ παρόν Χρονικόν εύχομαι όλοψύχως άφ' ένός, όπως αι πνευματικά ανταλλαγαί τής Θεολογικής Σχολής Βελιγραδίου μετά των έν Ελλάδαδι Θεολογικων Σχολων καταστουν εις τώ μέλλον περισσότεραι και συστηματικώτεραι και άφ' έτέρου όπως

Χριστός έφέρετο κατά τοιοϋτον τρόπον άπλότητος, ταπεινοφροσύνης, άκτημοσύνης, άκριβώς δια να γίνη υπογραμμός και τύπος προς όλους μας:

«Ο Κύριος ήμων Ίησους Χριστός, γενόμενος άνθρωπος, έζησεν ως άνθρωπος, αλλά συγχρόνως κατεφρόνησε όλα τά επίγεια αγαθά, δια να διδάξη εις τους ανθρώπους όπως και αυτοί τά καταφρονον όμοίως... Ηρηθή τά βασιλεία τά όποία του προσέφερον οι άνθρωποι, αυτός του όποίου ή αιώνιος βασιλεία άνεγνωρίζετο υπό όλοκληρου τής κτήσεως. Ο ίδιος έταπεινώθη, δια να δείξη την όδον τής ταπεινώσεως εις όλους εκείνους τους άσθενείς κατά την θέλησιν και τους όποιους ή υπερηφάνεια ανά πάσαν στιγμήν ήδύνατο να άπομακρύνη άπ' αυτού... Ύφίστατο καθημερινώς τάς ταλαιπωρίας του ταξιδίου, εκείνος όστις ήνοιξε την όδον την άγουσαν εις τον ουρανόν...» (Επί του τρόπου διδασκαλίας τής χριστιανικής πίστεως, 22,40).

Ζωγραφίζει με ζωηρά χρώματα την ιδεώδη βασιλείαν. Ο Ι. Αύγουστίνος την ταυτίζει με μίαν ιδεώδη κοινότητα όπου όλοι άνήκουν εις όλους. Συμπεριφέρονται ως συγγενείς, χωρίς να είναι στην πραγματικότητα. Διότι τους συνδέουν άλλοι δεσμοί στενότεροι, όχι έκ σαρκός και αίματος, άλλ' έκ πνεύματος Θεου. Τό κύριον θέμα του είναι ότι οι χριστιανοί αποτελουν μίαν ψυχήν: την του Ίησού Χριστού, έπομένως ή Βασιλεία του δέχεται πιστούς άδεσμεύτους από γήινην προσκόλλησιν εις πρόσωπα:

«Η μήτηρ αυτή ήτις είναι άδελφή υμών έν Ίησου Χριστώ, δέν είναι μόνον ιδική σας άδελφή αλλά και ιδική μου. Είναι άδελφή όλων των κληρονόμων τής ουρανίου βασιλείας και όλων εκείνων στην ένότητα τής κοινής αγάπης. Τότε μόνον έχουν τον Θεόν ως πατέρα και άδελφόν τον Ίησουν Χριστόν. Ίδου λοιπόν ότι τά αιώνια αγαθά άνήκουν εις όλους. Παραμένουν ανεξίτηλα υπό του χρόνου και την άπόκτησιν των όφείλομεν συνεχώς να επιθυμώμεν, τσοσούτω μάλλον καθ'

σύμπας ο Όρθόδοξος κόσμος και ή Χριστιανική Οικουμένη βοηθήσουν, ίνα τάχιστα υπερπηδηθουν πάσαι αι οικονομικαι δυσκολίαι και προχωρήση άπροσκόπτως ή άνέγερσις και έορτασθή ή άποπεράτωσις του περι ου ο λόγος Νέου Κτιρίου, τώ όποϊον θα είναι κόσμημα και άκτινοβόλος έστία τής Έκκλησίας τής Σερβίας και τής καθ' όλου Όρθοδοξίας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Άθηνών

ὅσον δὲν ἀποτελοῦν ἰδιωτικὸν κτῆμα ἀλλὰ κοινὸν δικαίωμα ὄλων... "Ὅ,τι λέγω διὰ τὴν μητέρα σας ἰσχύει καὶ διὰ κάθε συγγενικὸν πρόσωπον καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ψυχὴν ἐκάστου. Διότι ἕκαστος ὀφείλει ν' ἀπορρίπτῃ καὶ νὰ μὴ ὑποδουλώνεται εἰς κάθε προσφιλὲς πρόσωπον ἀτομικὸν καὶ πρόσκαιρον, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀγαπᾷ μόνον αὐτὴν τὴν σεμνὴν ὀμήγυριν, τὴν κοινὴν δι' ὄλους, περὶ τῆς ὁποίας ἐλέχθη: «τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία» (Πράξ. 4,32). Ἡ ψυχὴ σου δὲν ἀνήκει πλέον ἀποκλειστικῶς μόνον εἰς ἐσέ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὄλους τοὺς ἀδελφούς, ὅπως ἐπίσης αἱ ψυχαὶ τῶν ἄλλων ἀνήκουν καὶ εἰς ἐσέ. Ἡ μᾶλλον τόσον αἱ ψυχαὶ τῶν ἄλλων ὅπως καὶ ἡ ἰδική σου, δὲν ἀποτελοῦν πλέον παρὰ μίαν καὶ μόνην ψυχὴν, δηλαδὴ ἐκείνην τὴν μοναδικὴν ψυχὴν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ζητεῖ ὁ φαλμωδὸς (Ψαλ. 21,21) ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ ἀπειλουμένην ἐκ χειρὸς κυνὸς καὶ ἀπὸ στόματος λέοντος... Οἱ γονεῖς μας δὲν πρέπει ν' ἀγανακτοῦν διὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον ὅπου ὁ Κύριος μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴ τοὺς ἀγαπῶμεν χάριν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι μᾶς δίδει τὴν ἰδίαν ἐντολὴν καὶ διὰ τὴν ψυχὴν μας. Διότι ὅπως μᾶς παραγγέλλει νὰ μισῶμεν τὴν ψυχὴν μας καὶ τοὺς γονεῖς μας χάριν τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὅ,τι λέγει διὰ τὴν ψυχὴν εἰς ἄλλο χωρίον, δύναται ἐπίσης νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τῶν γονέων: «ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσῃ αὐτὴν» (Ἰωάν. 12,25). (Ἐπιστολὴ 243 εἰς Λοίτον, 3-5).

Ἡ θεία Εὐχαριστία σφυρηλατεῖ μίαν κοινότητα πολὺ πιὸ ἰσχυρὰν ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην. Ἐκεῖ ὁ πιστὸς αἰσθάνεται ἀσφάλειαν. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ πράγματι ἀποτελεῖ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐγγύησιν εἰσόδου στὴν Βασιλείαν του, κατὰ τὸν ἱ. Αὐγουστῖνον:

«Καὶ σύ, χριστιανέ, προσεύχου μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς σου καὶ λέγε ὑψηλόφωνα: «Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Θὰ ἀκούσῃς τότε μίαν ἀπάντησιν ἡ ὁποία θὰ ἐξασφαλίσῃ βεβαιότητα καὶ ἀσφάλειαν. Αὐτὴ δὲν θὰ προέρχεται ἐκ σοῦ, ἀλλὰ ἐκ τοῦ Κυρίου σου, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀρραβῶνος τὸν ὁποῖον συνῆψες. Ἐλπίζε ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ εὑρεθῇς μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Βασιλείαν του. Ἦδη ἀπὸ τώρα ἔχει ὡς ἐγγύησιν καὶ ἀρραβῶνα τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λέγε συνεχῶς: «Τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ

σώματος τοῦ θανάτου τούτου: διὰ νὰ λάβῃς τὴν ἀπάντησιν: «ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν». (Ὁμιλία I σειρά. Ὁμιλία 154,17).

Ὁ Αὐγουστῖνος ἔλαβε θέσιν σαφῆ ἔναντι τοῦ κράτους. Ἀντιπαθούσε τὸ καθεστῶς καὶ τὴν ἰσχύν του ὅπως εἶχον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του. Ἡ περιφρόνησίς του πρὸς πᾶν τὸ ἐθνικὸν τῆς ἀρχαίας Ρώμης ἐξηγεῖται ἐκ τῆς καταπτώσεως καὶ ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Δὲν ἀρνεῖται εἰς τὸ Κράτος κάποια ἀρμοδιότητα διὰ τὴν διατήρησιν στοιχειώδους τάξεως, Iustitia Givilis, καὶ τὴν ἐπαινεῖ ὅταν ἓνα κράτος γίνεται ἐγγυητής, φορεὺς καὶ τηρητής τῆς δημοσίας τάξεως. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως συνιστᾷ εἰς τοὺς πιστοὺς ὅπως ὑποτάσσονται εἰς τὴν καθεστηκυίαν τάξιν. Δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν αἱ τεχνικαὶ λάμψεις καὶ τὰ διαφημιζόμενα προτερήματα ἢ ὑλικά ἀγαθὰ ἐνὸς συστήματος πολιτικοῦ διότι αὐτὰ ἔχουν περιωρισμένην ὠφέλειαν, ἀποβλέπουν εἰς τὸ σωματικὸν καὶ πρόσκαιρον στοιχείον τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς οἰονδήποτε οἰκονομικὸν καθεστῶς καὶ ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν πολιτικὸν σύστημα ὁ χριστιανὸς ἡμπορεῖ νὰ ζῆσιν καὶ ν' ἀπεργασθῇ τὴν σωτηρίαν του. Ἀπόδειξις ὅτι ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου καὶ εἰδωλολάτρου, οἱ χριστιανοὶ στρατιῶται δὲν ἐδίσταζον νὰ εἶναι νομοταγεῖς καὶ ὑπήκουον εἰς αὐτόν. (Enarr. in Psalm. CXLVIII, 2).

Ὁ ἱ. Αὐγουστῖνος δραματίζεται πέραν τῆς καθημερινῆς ἀθλιότητος, μίαν ἰδανικὴν κατάστασιν εἰς μελλοντικούς καιροὺς ὅπου θὰ βασιλεύῃ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ δικαιοσύνη. Ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ Θεοδόσιος τὸν ἐδικαίωσε διὰ τὸ πολίτευμα τὸ ὁποῖον προέβαλεν ὡς ἰδεῶδες, ὅπου ὁ εἰς βλέπει τὸ συμφέρον του εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὁποιοῦδήποτε ἄλλου, τοῦ πλησίον, ὅπου ἡ Ἐκκλησία ρυθμίζει τὴν πολύμορφον ζωὴν τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς περίπτωσιν αἱματηρῶν συρράξεων ἐπεμβαίνει ὡς διαιτητής καὶ οὕτω προλαμβάνει ἄδικον αἱματοχυσίαν καὶ θλεθρον. Πολλοὶ θεολόγοι καὶ κοινωνιολόγοι τοῦ Μεσαίωνος ἐβασίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὰς θεοκρατικὰς τάσεις τῆς ὑπάτου Παπικῆς ἐξουσίας ὅπως ὅταν χρειασθῇ προστρέχῃ καὶ εἰς ὑλικὰς ἀκόμη πολιτικὰς δυνάμεις ἀπορροεούσας ἀπὸ τὸ ad nutum Sacerdotis.

* * *

(Συνεχίζεται.)

† Ὁ Σηλυβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

«ΙΝΑ ΜΗ ΜΩΜΗΘΗ Η ΔΙΑΚΟΝΙΑ,»*

(Β' Κορ. στ' 3-4)

Ἐκθεσις Πεπραγμένων τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»

(Ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1980 ἕως Αὐγούστου 1983).

ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἐπισκόπου Ἀνδρουσῆς Ἀναστασίου
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Νέα Τυπογραφικὴ Μονὰς

β) Ἡ προσοχὴ τῆς Γεν. Διευθύνσεως ἐστράφη εἰς τὴν δημιουργίαν νέου Τυπογραφικοῦ συγκροτήματος, δυναμένου νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐντύπου τῆς ἐπομένης πεντηκονταετίας. Κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ νέου κτιρίου (Σεπτ. 1981) ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀνέφερε:

«Δοξάζω ἀπὸ καρδίας τὸν Θεὸν διότι μᾶς ἀξιώνει μέσα εἰς τὸ τρέχον ἔτος νὰ θεμελιώσωμεν καὶ δεύτερον ἔργον, ὕστερα ἀπὸ τὴν θεμελίωσιν τοῦ σχεδὸν εἰς ἀποπεράτωσιν βαίνοντος βιβλιοπωλείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ θεμελιούμενον σήμερον Τυπογραφεῖον αὐτῆς, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία μας θὰ κινήται κατὰ τρόπον ἄνετον γύρω ἀπὸ τὰ ἔντυπα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἀνάγκη καὶ τὰ ὁποῖα ἐκδίδει ἐκάστοτε. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσω τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν, ὅπως θεμελιώσῃ εἰς τὸν χώρον τοῦτον, διότι δυστυχῶς παρ' ὅλην τὴν προσπάθειαν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν χώρον ἄλλου, ἐκτὸς τοῦ Κέντρου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν καθ' οἷονδήποτε τρόπον, εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον σήμερον θεμελιώνομεν. Τοῦτέστιν τοὺς Ἀρχιτέκτονας, τοὺς Μηχανικούς τοῦ ΟΔΕΠ, καὶ ὄλους ἐκείνους τοὺς ἄλλους οἱ ὁποῖοι ἐβοήθησαν εἰς αὐτό, ἰδιαίτερα δὲ ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου καὶ τὰ συγχαρητήριά μου πρὸς τὸν Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁ ὁποῖος μὲ ἠρόχλει πάντοτε, ὡσάντις εὗρισκε δυσκολίας, διὰ νὰ ἐνεργήσωμεν τὰ δέοντα ὥστε νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν στιγμήν τῆς θεμελίωσεως τοῦ ἔργου τούτου. Καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἐφείδετο κόπων καὶ μόχθων, παρ' ὅλην τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποῖαν εἶχεν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, νὰ τρέχῃ ὁ ἴδιος

προσωπικῶς διὰ νὰ ὑπερνηκθῶν τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα ἐκάστοτε προβάλλοντα εἰς παρομοίας περιπτώσεις. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπαναλαμβάνων τὰς εὐχαριστίας μου, δοξάζω τὸν Θεὸν διότι μᾶς ἀξιώνει σήμερον νὰ θεμελιώσωμεν τὸ Τυπογραφεῖον τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας καὶ λεπτομερείας περὶ τοῦ ὅλου ἔργου, ὃς μᾶς εἶπῃ ὁ ἀρμόδιος Γεν. Διευθυντὴς αὐτῆς».

Ὑπογραμμίζοντες τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι ὡδήγησαν τὴν Διοίκησιν τῆς Α.Δ. εἰς μίαν τόσο μεγάλην χρηματικὴν ἐπένδυσιν, εἶχομεν τονίσει:

«1. Ὅτι ἔρθει ἐποχὴ — ἔγραφε τὸν Γ' αἰῶνα ὁ χριστιανὸς ἀπολογητὴς Τερτυλλιανὸς — στήν ὁποῖα θὰ εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν πολυτιμότερη ἢ μελάνη τῶν συγγραφέων τῆς ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων τῆς». Ὁ λόγος φαίνεται ὑπερβολικὸς καὶ ἴσως σκανδαλίζει. Ὅταν μάλιστα σκέπτεται κανεὶς πόσα ἐπιπόλαια πράγματα γράφονται, ἀπὸ συγγραφεῖς δῆθεν χριστιανούς, ἢ ἀπὸ χριστιανούς δῆθεν συγγραφεῖς. Ἀλλὰ ὁ Τερτυλλιανὸς ἤξερε τί ἔλεγε ἦταν νομικός — καὶ εἶχε ἀρετὸ δίκιο... Ἡ πίστη καὶ ὁ ἥρωισμὸς τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ γίνωνν γνωστά, καὶ νὰ μεταλαμπαδεύονται τὸ ὄραμα, ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀγάπη τους στὴ σκέψη καὶ στὴν καρδιά τῶν μεταγενεστέρων. Καὶ σ' αὐτὸ ἡ μελάνη τῆς πέννας καὶ τοῦ τύπου ἔχει ἀνεκτίμητη σημασία. Εἴμαστε ἤδη στήν ἐποχὴ πού τὰ ὑπέυθυνα καὶ ζωντανὰ χριστιανικά κείμενα ἔχουν γιὰ τὴ χριστιανικὴ μαρτυρία ἐξ ἴσου μεγάλη ἀξία μὲ τὸ μαρτυρικὸ αἷμα.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς παρουσίας τῆς πρόσεξε τὴ σπουδαιότητα τοῦ γραπτοῦ λόγου γιὰ τὴ μετάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Χιλιάδες μοναχοὶ ἔκαναν ἀργότερα καθημερινὴ ἀπασχόλησίν τους τὴν προσεκτικὴ ἀντιγραφή βιβλικῶν, λειτουργικῶν, θεολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν κειμένων.

Ὅσο γιὰ τὴν Τυπογραφίαν, περισσότερο ἀπ' ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐφεύρεση συνδέθηκε ἀπὸ τὴ γέννησίν της μὲ τὸ χριστιανικὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ πρῶτον βιβλίον πού ἐκτυπώθηκε σὲ τυπογρα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 468 τοῦ ὁπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

φικὸ ἐργαστήρι ἦταν ἡ Ἁγία Γραφή. Ἀκόμη καὶ στὰ πιδ ζοφερά χρόνια ἡ ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐσπένσε νὰ ἀξιοποιήσει τὶς νέες δυνατότητες διαδόσεως τῶν ἰδεῶν, πὸν προσέφερε ἡ τυπογραφικὴ τέχνη, καὶ ἤδη στὶς ἀρχές τοῦ 17ου αἰ. ὁ τολμηρὸς πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρις ἴδρυνε τὸ πρῶτο ἑλληνικὸ τυπογραφεῖο στὴν Κωνσταντινούπολη.

2. Στὴ γραμμὴ αὐτῆς τῆς δυναμικῆς παραδόσεως βρίσκεται καὶ τὸ θεμελιούμενο σήμερα Τυπογραφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Πιστεύουμε ὅτι ἀποτελεῖ ἕνα ἀποφασιστικὸ βῆμα στὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ γενικότερα ἕνα σοβαρὸ ἔργο ὑποδομῆς γιὰ τὴν ἐδρύτερη ἀκτινοβολία τῆς Ὁρθοδοξίας, μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας μας.

Ἦδη ἀπὸ τὸ 1952 ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία διαθέτει μιὰ μικρὴ τυπογραφικὴ ἐγκατάσταση μὲ τὴν ὁποία ἐκδίδονται τὰ περισσότερα ἐντυπα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι μέχρι σήμερα μᾶλλον ἐφιλοξενεῖτο τὸ τυπογραφικὸ αὐτὸ ἐργαστήριο, στὰ ὑπόγεια τοῦ κτιρίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ἡ δυνατότητα, λόγω τῆς στενότητος χώρου καὶ διαφορῶν ἀνασταλτικῶν παραγόντων, νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ παραγωγὴ ὀρθολογικὰ καὶ συστηματικὰ, μὲ σύγχρονη μέθοδο καὶ τεχνολογία.

Τὸ θεμελιούμενο σήμερα τυπογραφικὸ συγκρότημα θὰ ἐκτείνεται σὲ ἐπιφάνεια 2.442 τ.μ., ἔχει δὲ καταβληθεῖ κάθε φροντίδα γιὰ νὰ ἀναποκρίνεται στὶς ἀστυρότερες ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων τυπογραφικῶν ἐγκαταστάσεων, νὰ εἶναι λειτουργικὰ καὶ αἰσθητικὰ ἄριστο. Ἔχει ἐπίσης προβλεφθεῖ ἡ δυνατότητα γιὰ μελλοντικὲς ἐπεκτάσεις καὶ προσθήκες ἀποθηκευτικῶν χώρων.

Μὲ τὶς καινούργιες αὐτὲς ἐγκαταστάσεις πιστεύουμε ὅτι θὰ βελτιωθοῦν ἀποφασιστικὰ οἱ συνθήκες ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἡ ἀποδοτικότητά του. Μὲ τὴ ριζικὴ δὲ αὐτὴ λύση —χώρου, ὀργανώσεως, μηχανημάτων— τὸ Τυπογραφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐλπίζουμε νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ ἕνα σύγχρονο τυπογραφικὸ κέντρο, πολύτιμο γιὰ τὴ μορφωτικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ ἀκτινοβολία τῆς Ὁρθοδοξίας γενικότερα. Ἡ Α.Δ. ἐξυπηρετεῖ ἤδη μὲ τὶς τυπογραφικὲς τῆς δυνατότητες καὶ ἄλλες Ἐκκλησίες, ἔχει δὲ ἀρχίσει δοκιμαστικὰ ἐκδόσεις καὶ σὲ ξένες γλῶσσες — ὄχι μόνο εὐρωπαϊκὲς ἀλλὰ καὶ λαῶν πὸν ἀνήκουν στὸ λεγόμενον Ἑρτίο κόσμος.

3. Τέτοια ἐκτεταμένα ἔργα ὑποδομῆς ἀποτελοῦν τολμήματα πὸν σχετίζονται μὲ μακροχρόνιους κόπους, ἀπογοητεύσεις, ἐλπίδες, παραταμένους ἀγῶνες, στοὺς ὁποίους σὰν μόνον σχό-

λιο ταιριάζει τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς» (Ρωμ. ἡ' 37). Ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἔδωσαν στὴ σπορὰ καρπὸ. Καθῆκον μας θεωροῦμε νὰ ἐκφράσουμε καὶ δημόσια τὶς εὐχαριστίες μας πρὸς ὄλους ὅσοι συμπαραστάθηκαν καὶ μὲ ἀγάπη βοήθησαν νὰ φθάσουν οἱ προσπάθειες αὐτὲς σὲ αἴσιο πέρας. Ἐν πρώτοις, πρέπει νὰ μνημονεύσουμε Ὑμᾶς Μακαριώτατε, ὁ ὁποῖος μὲ ἀποφασιστικὴ συμβάλατε στὸν παραμερισμὸ ἀναστολῶν ἀπὸ ποικίλες κατεπρόθυμοι, κατόπιν τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. γιὰ τὴ συμμετοχὴ τους σὲ τολμηρὲς προτάσεις καὶ λύσεις, τοὺς ἐν τῇ Α.Δ. ἀγαπητοὺς «συνεργούς», τὴ διοίκηση τοῦ ΟΔΕΠ, καί, ἰδιαίτερα, τοὺς μηχανικοὺς τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἔργων, πὸν μὲ γνώση καὶ ζῆλο συνεργάσθηκαν σὲ ὅλες τὶς φάσεις ἀναζητήσεων, προγραμματισμοῦ καὶ ἐφαρμογῆς τῶν σχεδίων.

4. Αὐτὸν τὸν τελευταῖο καιρὸ στὴν ἐπικαιρότητα βρίσκεται ἡ βόμβα τοῦ νετρονίου, πὸν σκορπίζει τὸ θάνατο στοὺς ἀνθρώπους, ἐνῶ ἀφήνει ἄθικτα τὰ κτίρια. Ἀπὸ καιρὸ ὅμως ἤδη ὑφιστάμεθα τὴ μυστικὴ ραδιενέργεια μιᾶς ἄλλης πνευματικῆς βόμβας, πὸν ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀφήνει ἄθικτα ὄχι μόνον τὰ κτίρια, ἀλλὰ καὶ τὰ κορμιά τῶν ἀνθρώπων. Νεκρώνοντας μόνον τὶς ψυχές, καὶ δημιουργώντας κοινωνίες μέσα στὶς ὁποῖες κινεῖται ἀπλῶς κορμιά καὶ δουλεύουν μναλά, ἄδεια ὅμως σιχνὰ ἀπὸ ἀγάπη, ἀπὸ ἰδανικά, ἀπὸ ἀνθρωπιὰ. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ καταστρεπτικὴ ἐνέργεια στηρίζεται στὴ διάσπαση τῆς προσωπικότητος, τὴ σύγχυση, τὴν ἀπιστία, τὴν ἀλλοίωση τοῦ βαθύτερου εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Πιστεύουμε ὅτι οὐσιαστικὴ ἐξουδετέρωση τῆς θανατηφόρου αὐτῆς πνευματικῆς ἀκτινοβολίας μόνον τὸ ζωντανὸ Ἐὐαγγέλιο Ἰησοῦ Χριστοῦ μπορεῖ νὰ προσφέρει. Θέλουμε δὲ νὰ ἐλπίζουμε ὅτι τὸ Τυπογραφεῖο αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας θὰ συμβάλλει στὴν πνευματικὴ προστασία τοῦ λαοῦ μας. Καὶ ὅτι θὰ ἀναδειχθεῖ, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ὄχι ἀπλῶς ἕνα καλὸ ἐργοστάσιο, ἀλλὰ ἕνα πνευματικὸ κέντρο ἐπισχύσεως, παρηγοριᾶς καὶ νηφάλιας καθοδηγήσεως, προσφέροντας στὸ λαὸ μας ἀνόθευτο τὸ χριστιανικὸ Ἐὐαγγέλιο, τὸ εὐφρόσυνο αὐτὸ μῆνυμα ἀγάπης, πνευματικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐλπίδος».

Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ οἰκοδομικοῦ αὐτοῦ προγράμματος, ὅπως ἀνεμένετο, παρουσιάσθησαν πολλαπλὰ δυσκολία, τόσο τεχνικὰ ὅσον καὶ οἰκονομικὰ. Ἀπητήθησαν πολλὰ διαβήματα διὰ τὴν ἐξέυρεσιν πόρων, δανείων κ.τ.λ. (βλ. Παράρτημα). Ἦδη αἱ κτιριακὰ, μηχανολογικὰ καὶ ηλεκτρολογικὰ ἐγκαταστάσεις ἔχουν περατωθῆ, καὶ συντόμως ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς νὰ τεθῆ ἡ νέα τυπογραφικὴ αὐτὴ μονὰς εἰς λειτουργίαν.

3. ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ*Τμήμα Μάρκετινγκ*

1. Ἡ διάθεση τῶν ἐκδόσεων τῆς Α.Δ., καθὼς καὶ τοῦ χριστιανικοῦ ἐντύπου γενικώτερον, γίνεται ἀπὸ τὸ Βιβλιοπωλεῖον (Δραγατσανίου 2) καὶ τὸ Τμήμα κεντρικῆς διαθέσεως (Ἰασίου 1).

Βιβλιοπωλεῖον

Ἡ αὔξησις τῶν πωλήσεων καὶ ἡ ἄνοδος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πελατῶν ὑπῆρξε καρπὸς ἐφαρμογῆς παλαιῶν μεθόδων καὶ νέων πρωτοβουλιῶν, αἱ ὁποῖαι συνίσταντο εἰς: τὴν ἐγκαιρον προμήθειαν τῶν ἐντύπων, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ξενογλώσσου τμήματος ὀρθοδόξου ἐντύπου, τὸν ἐμπλουτισμὸν διὰ νέων ἐκδόσεων θεολογικοῦ καὶ κοινωνιολογικοῦ προβληματισμοῦ, τὴν ταξινόμησιν τῶν βιβλίων ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου των, τὴν πρόθυμον ἐξυπηρέτησιν τῶν πελατῶν, καθὼς καὶ τὴν ἐγκαιρον διαφήμισιν τῶν μελλοντικῶν ἐκδόσεων.

Ἡ κίνησις τοῦ Βιβλιοπωλείου ἐκφράζεται μὲ τὰ ποσὰ τῶν πραγματοποιηθεισῶν εἰσπράξεων: (α) ἀπὸ 1.9.80 - 31.8.81: δρχ. 8.451.900, (β) ἀπὸ 1.9.81 ἕως 31.8.82: δρχ. 12.055.632, (γ) ἀπὸ 1.9.82 ἕως 31.8.83: δρχ. 13.984.495.

Κεντρικὴ Διάθεσις

Τὸ Τμήμα τοῦτο διεκπεραιώνει τὰς παραγγελίας χονδρικῆς πωλήσεως, καθὼς καὶ τὰς τοῖς μετρητοῖς. Διὰ τὴν ἀποθήκευσιν τῶν ἀποθεμάτων εἰς βιβλία καὶ ἐντυπα χρησιμοποιοῦνται τρεῖς ἀποθήκαι: εἰς τὸ κεντρικὸν κτίριον τῆς Α.Δ., εἰς τὸ κτίριον τοῦ 401 Γεν. Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου καὶ εἰς τὸν Χολαργὸν (τὴν ὁποίαν καὶ ἐνοικιάζομεν ἀντὶ 40.578 δρχ. μηνιαίως).

Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ διάστημα τὸ τμήμα αὐτὸ ἐπραγματοποίησε πωλήσεις ἀνερχομένας εἰς τὰ ἐξῆς ποσά: (α) ἀπὸ 1.1.81-31.12.81: δρχ. 32.221.734, (β) 1.1.82-31.12.82: δρχ. 40.058.721, καὶ γ) ἀπὸ 1.1.83-31.8.83: δρχ. 27.900.000.

Μέσω τοῦ Τμήματος τούτου ἀπεστάλησαν βιβλία καὶ ἐντυπα, προσφερθέντα δωρεὰν ὑπὸ τῆς Α.Δ. εἰς Ἱ. Μητροπόλεις, ἰ. ναοὺς, Νοσοκομεῖα, Ἰδρύματα, Σχολὰς, Βιβλιοθηκὰς Σχολείων (Δημοτικῶν, Γυμνασίων, Λυκείων) καὶ Οἰκοτροφείων, Φροντιστήριον Κατηχητῶν, Συνέδρια, στρατιωτικὸς ἱερεῖς, ἀξιωματικοὺς καὶ λοιποὺς συνεργάτας.

Ὡσαύτως τὸ Τμήμα ἐμερίμνησε διὰ τὴν προμήθειαν ξενογλώσσων βιβλίων, θρησκευτικοῦ καὶ θεολογικοῦ περιεχομένου, προοριζομένων διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἱεραποστολικῶν κλιμακίων εἰς Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν.

Μέριμνα τοῦ τμήματος τούτου ἀποτελεῖ ἡ προβολὴ καὶ προώθησις τοῦ ὀρθοδόξου ἐντύπου. Διὰ καταλλήλως συντεταγμένων δελτίων τύπου, τὰ ὁποῖα ἐστέλλοντο ἐγκαίρως εἰς τὰς ἡμερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς χώρας, ἐγένετο ἡ ἐνημέρωσις καὶ πληροφόρησις τοῦ κοινῶν διὰ τὰς νέας ἐκδόσεις τῆς Α.Δ. Οὕτως ἐδημοσιεύθησαν σημειώματα διὰ τὰς ἐκδόσεις τῆς Α.Δ. εἰς τὰς ἡμερίδας: Ἐλευθεροτυπία, Ἀκρόπολις, Ἔθνος, Ἐλεύθερη Ὠρα, Ἐλεύθερος Κόσμος, Ἔστια, Αὐγὴ, Θεσσαλονίκη, Ὀρθόδοξος Τύπος, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, Βραδυνή, Ἀπογευματινὴ, Τὸ Βῆμα, Τὰ Νέα κ.λπ.

Συμμετοχὴ εἰς Ἐκθέσεις

Ἡ παρουσία τοῦ ὀρθοδόξου ἐντύπου ὑπῆρξεν εὐρύτερον αἰσθητὴ διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Α.Δ. εἰς τὰς πραγματοποιηθείσας, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν, ἐκθέσεις:

- 1) τὴν Θ' Πανελληνίον Ἐκθεσιν Βιβλίου, 28.11—7.12.1980, εἰς Ζάππειον.
- 2) τὸν Διαγωνισμὸν Τέχνης καὶ τεχνικῆς τοῦ Βιβλίου, 29.11—5.12.1980, εἰς Ζάππειον.
- 3) τὴν Παγκόσμιον Ἐκθεσιν Παιδικοῦ Βιβλίου, 2—5.4.1981, εἰς Μπολόνια Ἰταλίας.
- 4) τὴν 33ην Διεθνή Ἐκθεσιν Βιβλίου, 14—19.10.1981, εἰς Φραγκφούρτην Γερμανίας.
- 5) τὴν Α' Ἐκθεσιν Ἑλληνικοῦ Βιβλίου, 14—28.3.1982, εἰς Λευκωσίαν Κύπρου.
- 6) τὴν Διεθνή Ἐκθεσιν Βιβλίου Σόφιας, 5—12.5.1982.
- 7) τὴν Διεθνή Ἐκθεσιν Βιβλίου Λειψίας, 7.5—13.6.1982.
- 8) τὴν 5ην Ἐορτὴν Βιβλίου, 14—25.7.1982, εἰς Ἄλσος Κηφισίας.
- 9) τὸ 3ον Φεστιβάλ Βιβλίου, 10—27.9.1982, εἰς τὸ Πεδίον τοῦ Ἄρεως Ἀθηνῶν.
- 10) τὴν 6ην Ἐορτὴν Βιβλίου, 15—26.6.1983, εἰς τὸ Ἄλσος Κηφισίας.
- 11) τὴν Διεθνή Ἐκθεσιν Βιβλίου Λειψίας, 3—25.9.1983.
- 12) τὴν Διεθνή Ἐκθεσιν Βιβλίου Μόσχας, 6—9.9.1983.

Κέντρον Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας

2. Ἀποφασιστικὸς σταθμὸς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συστήματος διαδόσεως τοῦ ὀρθοδόξου βιβλίου καὶ γνωστοποιήσεως τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ἡ ἀνέγερσις τοῦ «Κέντρον Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας».

Κατά την τελετήν της θεμελίωσης του κτιρίου (Φεβρ. 1981) ο Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐτόνισε:

«Μὲ τὴν θεμελίωση τοῦ Κέντρου τούτου, τὸ χριστιανικὸ βιβλίον, μὲ τὴν προσπάθεια βέβαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐργατῶν αὐτῆς, θὰ διαδοθεῖ καὶ πρέπει νὰ διαδοθεῖ, ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο, στὶς εὐρύτερες μάζες τοῦ χριστιανικοῦ μας λαοῦ.

Εἶμαι ὑποχρεωμένος ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ εὐχαριστήσω ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν καλὴ θέληση νὰ βοηθήσουν μὲ ζῆλο στὴν προσπάθεια τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ἔργου τούτου καὶ πρῶτα τὸν Γενικὸ Διευθυντὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Θεοφιλέστατο Ἅγιον Ἀνδρούσης, ὁ ὁποῖος ἀνυστάκτως καὶ συνεχῶς παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἔργου τούτου, τοῦ σήμερον θεμελιωθέντος Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω τοὺς τεχνικοὺς οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ μὲ ἀμείωτο ζῆλο, θέληση καὶ κατανόηση τῆς σημασίας τοῦ ἔργου συνετέλεσαν ὥστε νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ μελέτες τῶν σχεδίων γιὰ νὰ κατορθώσουμε σήμερον νὰ φθάσουμε στὴν προσπάθεια αὐτή.

Εὐχομαι ὁ Θεὸς νὰ ἐπιδαφιλῆ σ' αὐτοὺς ζῆλο καὶ ἀγαθὴν καὶ νὰ ἀξιῶναι ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι σήμερον παριστάμεθα στὴν θεμελίωση τοῦ ἔργου τούτου, νὰ δοῦμε πλουσίους τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

Διὰ περισσοτέρων θὰ ὁμιλήσει ὁ ἀρμοδιώτερος ὄλον μας καὶ ὑπεύθυνος τοῦ πνευματικοῦ τομέως τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μας, Ἅγιος Ἀνδρούσης».

Ἀκολούθως ἀνεφέρθημεν εἰς τὸ σκεπτικὸν τῆς δημιουργίας αὐτοῦ τοῦ Κέντρου διὰ τῶν ἐξῆς:

«Τὶς μεγάλες ἀλλαγές στὴν πορεία τῆς οἰκουμένης δὲν τὶς ἔφεραν οἱ πόλεμοι, ἀλλὰ οἱ ιδέες. Καὶ ὁ πιὸ ἀποφασιστικὸς φορέας στὴν κυκλοφορία τῶν ιδεῶν ὑπῆρξε τὸ βιβλίον, ὁ γραπτὸς λόγος, πὸν συμπύκνωσε τὸν προφορικὸν λόγο, αὐτὸν πὸν ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸν καὶ τὸ μέσο ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων ὑπάρξεων. Ἡ Ἐκκλησία, ἀπὸ τὶς πρῶτες στιγμὲς τῆς ἀποστολικῆς τῆς παρουσίας μέσα στὸν κόσμον, ἀξιοποίησε τὸν προφορικὸν καὶ γραπτὸν λόγο γιὰ τὴν μεταφορὰ τοῦ εὐφρόσυνου μηνύματος ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἴσαρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας, γιὰ νὰ μεταμορφώσῃ τὸν κόσμον.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο σκέψεων, ἡ Α.Δ. ἔδωσε ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεώς της ἰδιαίτην προσοχὴν στὴν ἐτοιμασίαν καὶ προσφορὰν σοβαροῦ καὶ ὑπεύθυνου ὀρθοδόξου βιβλίου σὲ εὐρύτατο φάσμα, ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τῶν λειτουργικῶν καὶ πατερικῶν κειμένων

ἕως τὴν προσφορὰν λαϊκῶν ἐποικοδομητικῶν ἐκδόσεων καὶ παιδικῶν βιβλίων. Σήμερον, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, προχωροῦμε σ' ἓνα νέο σημαντικὸ βῆμα.

Τὸ κτίριον, τὸ ὁποῖον σὲ λίγο θὰ θεμελιωθεῖ, πρόκειται νὰ στεγάσῃ τὸ «Κέντρο Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας» τῆς Α.Δ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ προοπτικὴ του εἶναι νὰ λειτουργήσῃ μέσα στὶς εὐρύτερες ἱεραποστολικὰς καὶ μορφωτικὰς δραστηριότητες τῆς Α.Δ., σὰν ἄξονας συγκεντρώσεως καὶ διαδόσεως τοῦ ὀρθοδόξου βιβλίου, τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων μὲ τὰ ὁποῖα μεταδίδονται σήμερον τὰ διάφορα μηνύματα, καὶ γενικότερα σὰν κέντρο ὀρθοδόξου ἐπικοινωνίας.

Ὅπως προβλέπει τὸ σχέδιον, ἐπάνω ἀπὸ τὰ δύο ὑπόγεια θὰ ὑψωθοῦν πέντε ὄροφοι καὶ ἡ ὅλη ἐπιφάνεια θὰ ἐκτείνεται σὲ 650 τ.μ., μὲ συνολικὸ ὄγκον 2.300 κ.μ. Τὸ πρῶτον ὑπόγειον θὰ ἀφιερωθεῖ στὸ ὀπτικοακουστικὸ ὕλικον (δίσκους, κασέττες, διαφάνειες κ.λπ.). Στὸ ἰσόγειον καὶ τὸν πρῶτον ὄροφον, θὰ ἀναπτυχθεῖ βιβλιοπωλεῖο χριστιανικοῦ ἐντύπου, πὸν θὰ ἔχει καὶ ξενόγλωσσο τμήμα· ὁ δεῦτερος ὄροφος προορίζεται γιὰ Ἐκθέσεις, μὲ τὶς ὁποῖες θὰ γνωστοποιῶνται οἱ δημιουργικὰς προσπάθειες τῆς Ἐκκλησίας· ὁ τρίτος ὄροφος προβλέπεται νὰ φιλοξενήσῃ συναφῆ σεμινάρια καὶ φροντιστήρια· οἱ ὑπόλοιποι δὲ χώροι θὰ χρησιμεύσουν γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς κεντρικῆς διαθέσεως τοῦ χριστιανικοῦ βιβλίου, ἐκθέσεις ἐκκλησιαστικῶν ἀντικειμένων ποιότητος, πὸν κατασκευάζονται κυρίως σὲ μόνες κ.λπ.

Ἐλπίζουμε ὅτι τὸ Κέντρο αὐτὸ θὰ γίνῃ μιὰ κινῆση, ὅπου θὰ συγκεντρώνεται πολῦτιμον ὕλικον ἀπὸ τὸ δημιουργικὸν κόπον τῶν φορέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς καὶ πὸν θὰ προσφέρεται στὸ λαὸν μας καὶ ἀκόμη στοὺς ξένους ἐπισκέπτες του.

Ὅπως ὑποπτεύεσθε, γιὰ νὰ φθάσουμε στὸ σημερινὸ σταθμὸν, προηγήθησαν μακροχρόνιες καὶ κοπιώδεις προσπάθειες. Καθὼς ἀναλογιζόμαστε τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον πὸν διανύθηκε, αἰσθήματα δοξολογίας στὸ Θεὸν γεμίζουν τὴν ψυχὴν γιὰ τὴν ὑπερνίκηση τῶσαν ἐμποδίων, καὶ ἀκόμη αἰσθήματα εὐχαριστίας πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπώνυμους καὶ ἀνωνύμους συνεργοὺς πὸν συνέβαλαν σ' αὐτὴν τὴν πορεία. Πρὸς τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, Πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Α.Δ., ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ὄχι ἀπλῶς ἐλόγησε τὴν ιδέα, ἀλλὰ μὲ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον ἀνοῖξε πολλὰς κλειστὰς θύρας. Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα μέλη τοῦ Δ.Σ. τῆς Α.Δ., τὸ Δ.Σ. τοῦ ΟΔΕΠ, πὸν δώρησε τὸ παρὸν οἰκὸπεδον, τὸν Διοικητὴν καὶ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ ΟΔΕΠ γιὰ τὴν πολῦτιμον συμβολὴν τους, ἰδιαί-

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (+)

(1917—2. 7. 1984)

Ἐπειτα ἀπὸ πολὺμηνον ἀσθένειαν, ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον τὴν 27ην Ἰουλίου 1984 ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κυρὸς Ἀ μ β ρ ο σ ι ο ς, κατὰ κόσμον Ἡλίας Νικολάου, ἐνῶ ἐνοσηλεύετο ἀπὸ μακροῦ εἰς τὸ νοσηλευτικὸν Ἴδρυμα τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου Στρατοῦ.

Ἡ σορὸς τοῦ Ἱεράρχου μεταφέρθη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ἐλευθερούπολιν τὴν 28ην Ἰουλίου. Εἰς τὰ ὄρια τοῦ νομοῦ Καβάλας, ὑπεδέχθησαν τὸν κεκοιμημένον Κληρὸς καὶ λαὸς, μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων Ἀρχῶν καὶ συνώδυσαν τὴν σορὸν τοῦ τιμητικῶς μέχρι τοῦ νέου μητροπολιτικοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἐγκατετέθη, κατ' ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐξέφρασε ζῶν εἰσέτι, καὶ ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα. Τὸ Δ. Συμβούλιον, διὰ τὴν τιμῆσιν τὸν ἐπὶ 25ετίαν ποιμενάρχην τῆς περιοχῆς, ἐκήρυξε τριήμερον πένθος, ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς μίαν ὁδὸν τῆς πόλεως, παρέστη σύσσωμον εἰς τὴν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν, ἐνῶ τὰ καταστήματα παρέμειναν τὸ Σάββατον 28 Ἰουλίου κλειστὰ ἐπὶ τριῶρον, εἰς ἔνδειξιν πένθους.

Ἡ νεκρώσιμος Ἀκολουθία ἐψάλη τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 29ης Ἰουλίου. Προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλιππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Π ρ ο κ ὀ π ι ο ς, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ Τοποτηρητῆς τῆς χηρυσιάς Ἱ. Μητροπόλεως ἀναφερθεὶς δι' ὀλίγων εἰς τὸν ἐκδημήσαντα Ἱεράρχην, τοῦ ὁποίου ἀνέγνωσε καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸ ποιμνιὸν του, συντεταγμένην ὀλίγον πρὸ

τῆς ἐκδημίας του. Ἐπικηδεὶς λόγος δὲν ἐξεφωνήθη, κατὰ τὴν γραπτὴν παράκλησιν τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου.

Εἰς τὴν κηδείαν, ἣ ὁποία ἐγένε δημοτικὴ δαπάνη, παρέστησαν Ἀρχιερεῖς, ὁ ἐφημεριακὸς Κληρὸς, Μοναχοὶ καὶ Μοναχαί, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, πνευματικὰ τέκνα τοῦ μεταστάντος καὶ πλῆθος λαοῦ. Ἡ σορὸς τοῦ ἐνεταφιάσθη εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Νέας Περάμου, κατ' ἐπιθυμίαν του.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κυρὸς Ἀμβρόσιος, κατὰ κόσμον Ἡλίας Νικολάου, ἐγεννήθη τὸ 1917 εἰς Ναύπακτον. Ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ 1940 καὶ πρεσβύτερος τὸ 1946. Ὑπηρέτησεν ὡς ἐφημέριος, στρατιωτικὸς ἱερεὺς καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου. Τὸ 1956 ἐξελέγη τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως καὶ ἐποποιετήθη δοηθὸς Ἐπίσκοπος παρὰ τῷ τότε Μητροπολίτῃ Μυτιλήνης. Τὸ 1958 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως, ἐπαρχίαν τὴν ὁποίαν ἐποίησαν ἐπὶ ἐν τέταρτον αἰῶνος. Ἐχειροτόνησε περὶ τοὺς 30 ἱερεῖς καὶ ἐπὶ ἀρχιερατείας του ἐκτίσθησαν ἱεροὶ ναοὶ εἰς πολλὰς ἐνορίας. Ἰδρυσεν δύο οἰκοτροφεῖα — ἀρρένων καὶ θηλέων —, δημοσίαν βιβλιοθήκην καὶ μητροπολιτικὸν μέγαρον. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἠσθένησε σοβαρῶς καὶ παρὰ τὴν καταδληθείσαν προσπάθειαν ἐκ μέρους τῶν ἱατρῶν, ὑπέκυψε τὴν 26ην Ἰουλίου.

τετρα δὲ τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ ἔργου κ. Σ. Βούλγαρη. Καὶ πρὸς ὄλους τοὺς ἀνώνυμους συνεργάτες, ποὺ μὲ συνέπεια συνέβαλαν στὴν ἐπιτάχυνση τῆς πορείας τοῦ ἔργου.

Ἄς εὐχρηθοῦμε νὰ ἀξιοθοῦμε σύντομα νὰ κἀνοῦμε καὶ τὰ ἐγκαίρια τοῦ «Κέντρου Βιβλίου καὶ Ἐπικοινωνίας». Καὶ ἀκόμη ἢ Α.Δ. νὰ παραμένει πάντοτε «εὐχρηστος εἰς διακονίαν» τοῦ ζῶντος Λόγου τοῦ Θεοῦ, συντελεστής ἐνότητος τοῦ ὀρθοδόξου δυναμικοῦ, παράγων ὄχι ἀπλῶς ἐπικοινωνίας, ἀλλὰ «διάκονος» δημιουργικοῦ ἔργου

γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐνεργοποίηση καὶ τὸ συντονισμὸ τῶν ὀρθοδόξων δυνάμεων τοῦ τόπου, «διάκονος» ποιητικῆς ἀνυψώσεως τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς».

Ἐντὸς τοῦ 1983 ἐπερατώθησαν αἱ οἰκοδομικαὶ καὶ ἠλεκτρολογικαὶ ἐργασίαι. Τὸ συνολικὸν κόστος ὑπολογίζεται νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 38.000.000 δρχ. Ἐλπίζομεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ γίνουν καὶ τὰ ἐγκαίρια λειτουργίας του.

(Συνεχίζεται)

Ο ΕΔΕΣΣΗΣ, ΠΕΛΛΗΣ & ΑΛΜΩΠΙΑΣ κυρός ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (†)

(1919 — 8. 8. 1984)

Τὴν 8η Αὐγούστου 1984, μετὰ πολύμηγον ἀσθένειαν, καὶ εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλίνικος (κατὰ κόσμον Δημήτριος Πούλος). Ἡ κηδεῖα τοῦ μεταστάτου Μητροπολίτου ἐγένετο εἰς τὸν Μητροπολίτικόν Ναόν τῆς Ἁγίας Σκέπης Ἐδέσσης τὴν 10ην Αὐγούστου, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 4 μ.μ.

Ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προέστη τῆς κηδεῖας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ὠρίσθη καὶ Τοποτηρητὴς τῆς χηρυσίας Μητροπόλεως. Εἰς τὴν κηδεῖαν παρέστη μέγας ἀριθμὸς Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, αἱ Τοπικαὶ Ἀρχαί, ἐκπρόσωποι τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ πλῆθος λαοῦ, τὰ δὲ καταστήματα παρέμειναν κλειστά.

Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησε, κατ' ἐντολὴν τῆς Ἱ. Συνόδου, ὁ Γραμματεὺς αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Κακουλίδης. Ὁμίλησαν, ἐπίσης, ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς καὶ μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παῦλος, ὁ Σεβ. Ἀρτης κ. Ἰγνατίος καὶ ὁ Γεν. Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος π. Δαμιανὸς Μυλωνάκης.

Μετὰ τὴν νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν, ἡ πομπὴ διήλθε διὰ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως, τὸ δὲ φέρετρον ἐβάσταζον τιμητικῶς Ἱερεῖς. Μέχρι τοῦ Νεκροταφείου συνοδευέτο ὑπὸ τιμητικοῦ ἀγγήματος στρατοῦ καὶ ὑπὸ τῆς Φιλαρμονικῆς τοῦ Δήμου.

Ὁ ἐνταφιασμὸς τῆς σοροῦ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Καλλίνικου ἐγένετο, κατ' ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, εἰς τὸ Κοιμητήριον τῆς πόλεως, διότι ὁ μεταστάς ἐπεθύμηε νὰ εὐρισκεται καὶ νεκρὸς ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του.

Ὁ κατ' ἐντολὴν τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκφωνήσας τὸν ἐπικήδειον λόγον Ἀρχιμ. κ. Χρυσ. Κακουλίδης εἶπε:

«Περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἔσται
Ἔρχεται γὰρ νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι».
(Ἰησοῦς Χριστὸς)

Σεβασμιώτατε Τοποτηρητὰ καὶ ἐκπρόσωπε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ εὐλαβέσσιαι Προεσβύτεροι,

Ὅσιώτατοι Μοναχοὶ καὶ Μοναχαί,

Ἐντιμώτατοι Ἀρχοντες τοῦ Λαοῦ, Ἐκπρόσωποι τῶν

Ἀρχῶν καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοί,

Ὁ αἰδίδιμος Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλίνικος (†)

Μὲ αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως κηδεύομεν σήμερον τὸν φιλόσογον Ποιμενάρχη μας, ἀειμνήσιον Μητροπολίτην Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλίνικον. Ἡ πάνδημη καὶ ἀνθρόρωμη συμμετοχὴ ὅλων μας εἰς τὴν σημερινὴν πένθημη ἐκδήλωσιν ἀποδεικνύει τὸν ψυχικὸν δεσμόν τοῦ πιστοῦ Λαοῦ πρὸς τὸν ἐκλιπόντα Ποιμενάρχη του, γεγονός ποὺ ἀποπελεῖ καὶ τὴν καλύτερη καὶ γρηγορώτερη ἀναγνώρισιν τῆς ἀξίας καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἐκδημήσαντος Ἱεράρχου. Ἀποδεικνύει ἀκόμη διὸ ὁ πιστὸς λαὸς τῆς Ἐκκλησίας μας γνωρίζει νὰ τιμᾷ τοὺς Ποιμενάρχους του ὄχι μόνον διὰν εὐρίσκωνται ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλὰ καὶ διὰν ἐγκαταλείπων αὐτήν. Ἰδιαίτερος δὲ ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς ἱστορικῆς καὶ ἀκριτικῆς αὐτῆς Μητροπόλεως γνωρίζει νὰ τιμᾷ τοὺς Ποιμένους του καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὸ ἔργον των, διότι διαστέλει βαθεῖα καὶ πλού-

σια αισθήματα, ειλκιρινή και γνήσια χριστιανική πίστι και άνεπιτυγμένο θρησκευτικόν αισθητήριο. Μὲ αὐτὰ τὰ αισθήματα πλημυρωσιμένος σήμερα, προλέμπει τὸν ἐκλιπόντα Ποιμενάοχη του εἰς τὴν τελευταίαν ἐπίγειον κατοικίαν του...

Ὁ ἀείμωτος Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης και Ἄλωπίας Καλλίνικος (κατὰ κόσμον Δημήτριος Πούλος), ἐγεννήθη τὸ 1919 εἰς Σιταράλωνα Ἀργονίου. Ἐσοῦδαε τὴν ἱεράν Ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Τὸ 1957 ἐχειροτονήθη Διάκονος και Προεδύτερος. Ὑπηρετήσεν ὡς Γραμματεὺς, Ἱεροκήρυξ και Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας, εἰς Μεσολόγγιον. Τὸ 1967 (20.6.67) ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης και Ἄλωπίας και ὑπηρέτησε τὴν Ἱεράν αὐτὴ Μητρόπολιν μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ θίου του, 8.8.1984, ὅτε, εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν, τὸν ἐκάλεσεν ὁ Κύριος πλησίον του.

Ὁ ἀείμωτος Μητροπολίτης Καλλίνικος, καθ' ὅλην τὴν ἱερατικὴν και ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν, ἀνέπτυξε πλουσίαν ἱεραποστολικήν, κηρυκτικὴν, κατηχητικὴν και φιλανθρωπικὴν δραστηριότητα. Ὑπῆρξε πιστὸς τηρητὴς τῆς κανονικῆς και ἐκκλησιαστικῆς τάξεως και ἀγρυπνος φρουρὸς τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν και ἐθνικῶν παραδόσεων. Διέθετε βαθειὰ ἐπισκοπικὴ εὐθύνη, φωτισμένη ποιμαντορικὴ συνείδησι και ὑψηλὸν ἀρχιερατικὸν ἦθος. Ἐργατικὸς και ἀφιλόγυρος, φιλομαθὴς και δραστήριος, ὑπομονηρικὸς και μακροθύμος, διδακτικὸς και μεταδοτικὸς, ἐκάλυπτεν πλαστικῶς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος.

Μὲ τὴν θεομὴν συμπαραστάσιν και συνεργασίαν Κλήρον και λαοῦ:

— Ἀνακαίνισσε και ἀνοικοδόμησε πολλοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς εἰς ὅλην, σχεδόν, τὴν ὑπαίθρου, τὴν ὁποίαν περιώδεσε ἀνελλιπῶς και παρηκολούθει τὰ προβλήματα τῆς αὐτοπροσώπως.

— Ἐχειροτόνησε και ἐποποθέτησε πολλοὺς και ἱκανοὺς Ἱερεῖς εἰς ὅλας, σχεδόν, τὰς ἐνορίας τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως και συνεπλήρωσε ὅλα τὰ ἐφημεριακά κενά.

— Ἠγάπη και ἡγαλῖο ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἱερεῖς και κατέβαλλε συνεχεῖς φροντίδας διὰ τὴν καλλιέργειαν και ἐξύψωσιν τοῦ πνευματικῶν και μορφωτικῶν ἐπιπέδου αὐτῶν.

— Διωργάνωσε και ἐστελέχωσε τὰς Ἱεράς Μονάς, ἐκαλλιέργησε τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες και ἔδωσε μεγάλην ὄθησιν εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν.

— Ἐνίσχυσε τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, τὴν διάδοσιν τοῦ θρησκευτικῶν διδλίου, τὴν ἱεραποστολικὴν, κηρυκτικὴν και κάθε πνευματικὴν κίνησιν.

— Διωργάνωσε τὰ Ἐὐαγγῆ Ἰδρύματα και ἐπεξέ-

τεινε τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, ὥστε παντοῦ νὰ εἶναι αισθητὴ και ἀξιόλογος ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι γνωστὸν ὅμως ὅτι, εἰς τὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι στενὰ τὰ ὄρια διὰ νὰ ἐκθέσῃ κανεὶς τὸ ἔργον και τὴν δράσιν ἐκείνων πὸν φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν. Διότι ἡ καθιερωμένη λιτότης τοῦ ἐπικηδείου λόγου δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπαρίθμησην και ἀξιολόγησιν τοῦ ἔργου και τῆς δράσεως τῶν ἐκδημούντων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν. Καὶ τοῦτο, διὰ λόγους σεβασμοῦ πρὸς τὸ ταπεινὸν αὐτῶν φρόνημα μὲ τὸ ὁποῖον ἐζήσων και ἐπολιτεῦθησαν. Διότι, ὅπως γνωρίζομεν, εἶναι σαφὴ και αὐστηρὰ τὰ παραγγέλματα τοῦ Ἐὐαγγελίου: «Μηδεὶς κανχάσθω ἐν ἀνθρώποις...» (Ἀ' Κορ. 3,21). «Ὁ κανχῶμενος ἐν Κυρίῳ κανχάσθω...» (Ἀ' Κορ. 1,31). «Ἡμῖν δὲ μὴ γένοιο κανχάσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ στανρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ...» (Γαλ. 6,14). «Τὰ πάντα και ἐν πᾶσι Χριστός...» (Κολ. 3,11). «Πᾶν ὅμι ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ και Πατρὶ...» (Κολ. 3,17). «Ἀκόμη και ὅταν ποιῶμεν πάντα τὰ διαταχθέντα ἡμῖν, δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐομέν, ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποτήκαμεν...» (Λουκ. 17,10).

Κάθε λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας και ἐργάτης τοῦ Ἐὐαγγελίου, ὁ ὁποῖος ἔχει συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς του, εἰς οἰονδήποτε τομεῖα και βαθμῖδα κι ἂν εὐρίσκειται, ὀφείλει νὰ ἐργάζεται και νὰ πολιτενεπαὶ κάτω ἀπὸ τὰ παραγγέλματα αὐτὰ, ἔξω ἀπὸ κάθε ὠρορὸν ἐργασίας, ὑπεράνω κάθε ἐπαγγελματικῶν και κοινωνικῶν μέτρον... Ὀφείλει νὰ ἔχη ὑπόδειγμα και πρότυπον τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἄφησε εἰς τοὺς διαδόχους του, ἀλλὰ και εἰς κάθε πιστὸν χριστιανόν, μίαν θεμελιώδη ἐπιτολήν - παρακαταθήκην: «Προσκαιεῖτε ἔως τὸ φῶς μεθ' ὁμῶν ἐσσι... Ἐρχεται γὰρ νῦξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι...». Ἐφόσον εὐδοσκομεθα ἐν τῇ ζωῇ, ὀφείλομεν νὰ ζῶμεν ὡς τέκνα φωτός, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, και ἐργαζόμενοι τὰ ἔργα τοῦ φωτός...». Διότι, «ἐρχεται νῦξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι...». Θὰ ἔλθῃ, γοργὰ και ἀρόροπτα, αἰφνίδιος και σκληρός, ὁ θάνατος, ὁπότε οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ ἐργασθῇ, παρὰ μόνον ἢ ἀτεγκτος δικαιοσύνη και ἡ ἀδέκαστος κροῖσις τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος νὰ ἀποδώσῃ ἐκάστην κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς πραγματικότητος, ὀφείλει ὁ πιστὸς χριστιανὸς νὰ συνειδητοποίηση τὰς εὐθύνας του και νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέσιν του, νὰ δώσῃ νόημα, σκοπὸν και περιεχόμενον εἰς τὴν ζωὴν του, ὥστε, ὅταν κάποιαν ἡμέρα λάβῃ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μεισθῇ πλησίον του, νὰ εἶναι ἐτοιμος.

Μὲ αὐτὴν τὴν προοπτικὴν και μὲ αὐτὰς τὰς Ἐὐαγγελικὰς ἀρχὰς ἐζήσε και ἐπολιτεῦθη ὁ ἀείμωτος Ἱεράρχης Καλλίνικος, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς σταδιοδρομίας του, «ἀν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνισθεῖς, τὸν δρόμον τελέσας και τὴν πίστιν τηρήσας...». Ἐως

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΠΑΥΛΟΥ Β'

ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΝ ΣΑΜΠΕΖΥ

Καθ' ἃ πληροφορεῖ τὸ Δελτίον «Ἐπίσκεψις», τὴν Τρίτην, 12ην Ἰουνίου τρ. ἔ., ἡμέραν ἀφίξεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου τοῦ Β' εἰς Ἑλβετίαν — ἔνθα, κατὰ τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα, ἐπραγματοποιήσεν οὗτος ἀπὸ 12-17 Ἰουνίου περιοδεῖαν μιᾶς ἑβδομάδος, ἡ Ἀρχηγὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἠθέλησε νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐμμονὴν τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ ἰδίου προσωπικῶς εἰς τὴν οἰκουμένην προσπάθειαν.

Οὕτως ἡ Α.Α. ἀφίκετο εἰς Γενεύην προερχομένη ἐκ Τικίνου περὶ ὥραν 16.40, ἐγένετο δὲ δεκτὴ ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν τοῦ καντονίου, τοῦ Προέδρου τῆς Συνόδου τῶν ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων Ἑλβετίας, Ἐπισκόπου Σιών κ. Η. Schwery, τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Λωζάννης, Γενεύης καὶ Φριβούργου Ρ. Mamie, ὡς καὶ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην, τὴν πρώτην θέσιν ἐξ ἐπόψεως πρωτοκόλλου μετὰ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Κυβερνήσεως τοῦ καντονίου τῆς Γενεύης, κατεῖχεν ὁ ἐκπροσώπων τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον Προϊστάμενος αὐτοῦ, Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός, Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου αὐτοῦ Ἀρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Atef Danial.

Ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου ἡ Α.Α. ὁ Πάπας μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ μετέβη εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, ἔνθεν ἀφίκετο εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον περὶ ὥραν 19.45. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου τοῦ Κέντρου τὴν Αὐτοῦ Ἀγιοτήτα ὑπεδέχθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν διακόνων, ὁ ὁποῖος καὶ ὠδήγησεν Αὐτὴν διὰ μέσου τοῦ συγκεντρωθέντος πλήθους καὶ ἐνῶ οἱ κώδωνες τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου ἤχουν

χαρμυσύνως πρὸς τὴν θύραν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Ἐκεῖ ἀνέμενε τὸν Πάπαν τὸ ἱερὸν Πρεσβυτέριον, εἰς δὲ ἐκ τῶν ἱερέων προέτεινε Αὐτῷ, ὅπως ἀσπασθῇ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Ὁ Πάπας συναδεδεύετο ὑπὸ ἀκολουθίας ἀποτελουμένης, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐκ τοῦ Ἐξοχ. Καρδινάλιου κ. Α. Casaroli, Γραμματέως τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ, τοῦ Ἐξοχ. κ. Ε. Martinez, ἀναπληρωτοῦ τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ, ὡς καὶ τοῦ Ἐξοχ. G. Martin, προϊσταμένου τοῦ Ποντιφικικοῦ Οἴκου. Ἐκ μέρους τῆς Γραμματείας διὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν συνώδευον τὸν Πάπαν ὁ Σεβ. Καρδινάλιος κ. Ἰωάννης Willebrands, ὁ π. Πέτρος Duprey καὶ ὁ π. Βασίλειος Meeking, εἰδικῶς προσελθόντες εἰς Γενεύην διὰ νὰ μετάσχουν εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συναντήσεις τοῦ Πάπα. Τὸν Ποντίφικα συνώδευον ἐπίσης οἱ Ἑλβετοὶ Ἐπίσκοποι Σεβ. Σιών κ. Η. Schwery, Λωζάννης, Γενεύης καὶ Φριβούργου κ. Ρ. Mamie καὶ Κουάρ κ. J. Vonderach.

Προπορευομένων τῶν ἐξαπτερέγων καὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἑλβετίας ὡς καὶ Πρεσβυτέρων ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας, Ρωσίας καὶ Σερβίας, ὁ Πάπας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κατὰ μεστον πιστῶν Ἱερὸν Ναόν, ἔνθα εἶχον λάβει τὰς θέσεις αὐτῶν οἱ Θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Κλαυδιουπόλεως κ. Βλάσιος, κ. Γαβριὴλ (Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας), κ. Σεραφεῖμ (Πατριαρχεῖον Μόσχας) καὶ κ. Λαυρέντιος (Πατριαρχεῖον Σερβίας), ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Π.Σ.Ε. Ἐλογμ. Καθηγ. κ. Θεόδωρος Sabey, ὁ πρόεδρος τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γενεύης πάστορ κ. Etienne Sordet, οἱ ἐν Γενεύῃ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀρμενικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ καντονίου τῆς Γενεύης κ. G. Fontanex, ὁ διευθυντὴς τοῦ τμήματος Ἐθιμοτυπίας τοῦ καντονίου κ. R. Vieux, οἱ γενικοὶ διευθυνταὶ τῶν

διου, πολὺμυθος ἀσθένεια, ἔθεσε ἰερόμα εἰς τὴν ζωὴν του. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ὁ πιστὸς λαὸς προσέφεραν φιλοστόργως τὴν συμπαραστάσιν των διὰ τὴν προστασίαν καὶ διάσωσιν τῆς υἱίας του. Ἀλλ' ὁ Θεός, «κρετίονα προβλεπόμενος», πρόέκοιπε νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἐκ τῶν κόπων καὶ μόχθων τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ νὰ τὸν καλέσῃ πλησίον του... Καὶ πορεύεται σήμερα τὴν μακαρίαν ὁδόν... Ἐμεῖς οἱ ἐπιζῶντες, τὸν συνοδευόμεν εἰς τὴν τελευταίαν ἐπίγειον κατοικίαν του, τὴν ὁποῖαν ἐξέλεξεν ὁ ἴδιος εἰς μίαν ταπεινὴν γωνίαν τοῦ ἱεροῦ Κοιμητηρίου τῆς πόλεώς μας, διὰ νὰ εὐρίσκωμαι καὶ ἐκεῖ ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, ἐνωμένος καὶ ἀχώριστος ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν προ-

απελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν... Μὲ αἰσθηματὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης παραδίδομεν σήμερα τὴν τιμίαν σοφὸν τοῦ ἐκλεπόντος Ποιμενάρχου μας εἰς τὰς σιοργικὰς ἀγκάλας τῆς Μακεδονικῆς Γῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἐμποτισμένη, μωραμένη καὶ ἐξαγνισμένη μετὰ τὸν ἰδρώτα, τὰ δάκρυα καὶ τὸ αἷμα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ εὐχόμεθα, ἐκ θαθέων, ὅπως ὁ χορηγός, ἀρχηγός καὶ κύριος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς Ἰησοῦς Χριστὸς τάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται...

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλινίκου ἡ μνήμη αἰωνία. Ἀμήν.

Ἡνωμένων Ἐθνῶν, τοῦ Διεθνoῦς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας ὡς καὶ οἱ Πρέσβεις τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κύπρου, τοῦ Λιβάνου, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Πορτογαλίας καὶ τοῦ Βελγίου.

Ὁ Πάπας, συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλβετίας, εἰσῆλθε πρῶτον εἰς τὸ Ἱερὸν διὰ τῆς Ὁραίας Πύλης καὶ προσεκύνησε τὸ Ἱερὸν Θυσιαστήριον, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὸν πρὸ τῆς Ὁραίας Πύλης χῶρον, ἔνθα εἶχον τοποθετηθῆ δύο θρόνοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δι' αὐτὸν προοριζόμενος εἶχε τοποθετηθῆ ἐγγύτερον τοῦ κεντρικοῦ ἄξονος τῆς Ὁραίας Πύλης. Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης παρέστη εἰς τὴν πρὸς τιμὴν Αὐτῆς ψαλεῖσαν Δοξολογίαν, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὁποίας ἀπήνθυνε πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἑλβετίας καὶ τὸ πυκνὸν ἐκκλησιαστικὸν ἀκόλουθον χαιρετισμὸν:

Σεβασμιότατε,

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἡ συνάντησις ἀδελφῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ εἶναι πάντοτε πηγὴ χαρᾶς, ἡ δὲ τόσον ἀδελφικὴ αὐτῆ ὑποδοχὴ σας ἐπανεξάνει τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι εὐρισκόμενος μεταξύ σας. Ἐξ ὀλης καρδίας σᾶς εὐχαριστῶ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τὴν Πεντηκοστήν, ἐροτασθεῖσαν ἐφέτος τὴν αὐτὴν Κυριακὴν ὑπὸ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ σκέψις μας συγκεντροῦται ἐπὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῶν θαυμαστῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα πραγματοποιεῖ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Ὁὕτω παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς τὸ ὄραμα τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος, πεπληρωμένης Πνεύματος Ἁγίου: «ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδασκίᾳ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς» (Πράξ. 2,42). Οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρῶτοι μαθηταὶ ἀνέμενον τὴν ἔλεσιν τοῦ Πνεύματος «δομοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ Μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ» (Πράξ. 1,14). Ἰδοὺ διατί, ἐν τῇ ἀναμονῇ τῆς πλήρους κοινωνίας μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν μας, δὲν παύομεν νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν δωρεάν ταύτην ἰκετεύοντες Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος πραγματοποιεῖ τὴν ἐνότητα: «τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, πανταχοῦ παρόντα καὶ τὰ πάντα πληροῦντα».

Τὸ Ὁρθόδοξον τοῦτο Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προσφέρει, διὰ τῶν ποικίλων δραστηριοτήτων του, τὴν ἀδελφικὴν διακονίαν του ἐπ' ὠφελείᾳ ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ εὐνοεῖ τὴν καλλιτέραν γνωριμίαν μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἡ ἀμοιβαία αὐτῆ γνωριμία θὰ πρέπει εἰσέτι νὰ τύχη ἐμβαθύνσεως καὶ καθάρσεως ἀνευ προκαταλήψεως καὶ ἐσφαλμένης κρίσεως διὰ νὰ δυνηθῇ

ἡ ἀλήθεια νὰ ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, διὰ νὰ ἐτοιμασθῇ μία νέα γενεά, κατηρητισμένη διὰ τὸν διάλογον καὶ διὰ τοῦ διαλόγου, ὁργανοῦνται εἰς τὸν χῶρον τοῦτον τακτικῶς σεμινάρια. Ἐῶχομαι νὰ ἔχουν τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ἀποφέρουν καρπούς.

Ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν χαιρετίζω ἐπίσης καὶ ὅλας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐνταῦθα τὴν Γραμματεῖαν τῶν διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς («Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου») τῶν. Τόσον κατὰ τὴν φάσιν τῆς προετοιμασίας τῆς ὅσον καὶ κατὰ τὴν φάσιν τῆς πραγματώσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς, ἡ συνοδικὴ ἐμπειρία εἶναι γόνιμος διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν βαθεῖᾳ κοινωνίᾳ μεθ' ὑμῶν εὐχομαι ὅπως ἡ προετοιμασία τῆς Συνόδου σας διεξαχθῇ ὑπὸ τὰς ἀρίστας συνθήκας, σᾶς προσφέρῃ μίαν πλουσίαν ἐμπειρίαν καὶ δυνήθῃ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ζοῦν σήμερον ὑπὸ ποικίλας συνθήκας, δίδουσαι εὐαγγελιζόμεναι τὸν ἀπαρασάλευτον λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Δευτέρα Βατικανὴ Σύνοδος συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς πλήρους ἐνότητος μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, τοῦτο δὲ διότι ἡ ἀνανέωσις τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι στενῶς συνδεδεμένη πρὸς τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς ἐνότητος. Ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὴν παρουσίαν τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ὁρθοδόξων, ἀποσταλέντων ἀντιπροσώπων, ἡ ὁποία ἐξέφραζεν ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὴν θλιβεράν πραγματικότητα τῶν διαιρέσεών μας, συγχρόνως ὁμως ἐμαρτύρει καὶ τὴν βαθεῖαν κοινὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἐπανεῦρωμεν τὴν πλήρη ἐνότητα. Καὶ ἤτο πράγματι ἡ διαπίστωσις αὐτῆ πηγὴ ἀληθινῆς χαρᾶς, κάποτε δὲ μάλιστα καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ καθεὶς γνωρίζει ἐπίσης πόσον ἐνεπλουτίσθη ἡ σκέψις τῶν συνοδικῶν Πατέρων ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῶν διαπεπιστευμένων παρατηρητῶν.

Προσέυχομαι διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πλουσίαν εἰς θεολογικάς, πνευματικάς καὶ κανονικάς παραδόσεις, προερχομένας ἐκ τῆς κοινῆς κληρονομίας τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ἀνανεομένης εἰς πᾶσαν ἐποχὴν διὰ τῆς ζωῆς καὶ ἀδιακόπτου παρουσίας Ἁγίων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἱ ὁποῖοι προσέφερον τὴν ζωὴν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἐνῶ αἱ Ἐκκλησίαι μας τείνουν μετὰ προσοχῆς τὸ οὖς τῶν πρὸς ὅ,τι τὸ Πνεῦμα ἤθελεν εἶπει εἰς αὐτάς σήμερον, ἡ εὐχαριστία μας ἀνέρχεται πρὸς τὸν Κύριον, ὅστις καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ προχωρήσωμεν πρὸς τὴν πλήρη ἐνότητα.

Αἱ Ἐκκλησίαι μας ἀνέλαβον σήμερον τὴν εὐθύνην ἑνὸς διαλόγου, ὁ ὁποῖος ἐκφράζεται τόσον διὰ τῆς θεολογικῆς ἐρεῦνης ὅσον καὶ διὰ τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων τῶν σχέσεων αἱ ὁποῖαι καθίστανται ὁλοὲν καὶ περισσότερον ἔντονοι ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἀμοιβαίας

προθυμίας καὶ πνεύματος ἀλληλεγγύης, τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρωθεν δὲν παύουν νὰ ἀυξάνουν ὡς ἐκ τῆς κοινω-
νίας τῆς πίστεως, τῆς σχεδὸν πλήρους, ἢ ὁποῖα ὑφί-
σταται μεταξύ μας. Ἡ δέσμευσις αὕτη καὶ αἱ ποικί-
λαι πρωτοβουλίαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀναληφθῆ, ἐπιτρέ-
πουν εἰς ἡμᾶς νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι αἱ παραμένονσαι δυσ-
κολίαι βαθμηδὸν θὰ ὑπερσηθῶν καὶ ὅτι συντόμως
θὰ ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη ἐκείνη ἡμέρα, ὅτε θὰ δυναθῶ-
μεν νὰ συμμετάσχωμεν εἰς τὸν αὐτὸν εὐχαριστιακὸν
ἄστρον καὶ νὰ πῶμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου ποτηρίου.

Δεῖ ἄλλην μίαν φοράν σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν τό-
σον ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν σας καὶ, ἀπὸ τὸν χῶρον τοῦ-
τον, θὰ ἐπεθύμουν ἐπίσης νὰ ἀπευθύνω τὸν θερμὸν
μου χαιρετισμὸν πρὸς τὸν ἀγαπητὸν μου ἀδελφόν, τὴν
Αὐτοῦ Θειοπάτην Παναγιώτητα τὸν Πατριάρχην
Δημήτριον τὸν Α'. Διατηρῶ πιστὴν εἰς τὴν καρδίαν
μου τὴν πολύτιμον ἀνάμνησιν τῆς συναντήσεώς μας
καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ Κύριος θὰ παράσχη ἡμῖν τὴν δυνα-
τότητα ἐπαναλήψεώς της.

Ἐφ' ὅλους ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ Κέντρον τοῦτο
εἴσθε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν,
ἐπικαλοῦμαι τὴν Θείαν εὐλογίαν.

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύμα-
τος μετὰ πάντων ὑμῶν» (Β' Κορ. 13,13). Ἀμήν!

Πρὸς τὴν Α.Α. τὸν Πάπαν ἀπήντησε καταλλή-
λως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός,
ὁ ὁποῖος καὶ μεταβίβασε τὸν πρὸς Αὐτὸν ἐγκάρδιον
χαιρετισμὸν τῆς Α.Θ. Παναγιώτητος, τοῦ Οἰκουμε-
νικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου, εἰπὼν τὰ ἀκό-
λουθα :

Ἁγιώτατε,

«Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰ-
ρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ» (Ἦσ. 52,7·
Ρωμ. 10,15). Διὰ τῶν λόγων τούτων τοῦ Προφήτου
ὑποδεχόμεθα σήμερον τὴν Ὑμετέραν Ἁγιότητα μὲ
ἐγγνώμονα ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν εἰς τὸ
περίσεμον τοῦτο Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-
αρχείου.

Ὡς εἰ παρέστητε, Ἁγιώτατε, τοῦ Πέτρου διά-
δοχε, ὅστις, ὡς τοῦ Παύλου ὁμότροπος, εὐαγγελί-
ζεσθε τὰ ἀγαθὰ ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τῆς οἰκουμένης,
εἰς τὸν ἐνταῦθα Ἱερὸν Πατριαρχικὸν καὶ Σταυροπη-
γιακὸν Ναὸν τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν. Ἀπευθύν-
ω πρὸς Ὑμᾶς τὸν ἐγκάρδιον τοῦτον χαιρετισμὸν ἐκ
μέρους τοῦ ἡγαπημένου ἀδελφοῦ Ὑμῶν, τῆς Αὐτοῦ
Θειοπάτητος Παναγιώτητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-
άρχου κ. κ. Δημητρίου τοῦ Α', διαδόχου τοῦ Ἀπο-
στόλου Ἀνδρέου, ἀδελφοῦ τοῦ Πέτρου.

Τὸ Πατριαρχικὸν αὐτὸ Σταυροπήγιον, τεθὲν εἰς
τὴν διακονίαν τῆς ἐνότητος καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς
Ὁρθοδοξίας εἰς ὀλόκληρον τὸν χριστιανικὸν κόσμον,

λαμπρύνεται σήμερον διὰ τῆς ἐν αὐτῷ παρουσίας τοῦ
Ἐπισκόπου τῆς πρώτης καθέδρας τῆς ἀδριαρέτου
Ἐκκλησίας, τῆς καὶ «προκαθημένης τῆς ἀγάπης»¹.
Ἡμεῖς δέ, οἱ πεπιστευμένοι τὴν διακονίαν τῆς ἐνό-
τητος ὑπὸ τῆς καθέδρας τῆς Νέας Ρώμης, χαίρομεν
χαρὰν μεγάλην, διότι τοιαύτην τιμὴν ἐπεφύλαξεν εἰς
τὸ ἔργον ἡμῶν ὁ Κύριος.

Σεμνώνεται, λοιπόν, δικαίως τὸ Πατριαρχικὸν
τοῦτο Ὁρθόδοξον Κέντρον, διότι ἐν αὐτῷ βεβαιούται
καὶ αὖθις, μετὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Ρώμην καὶ τὴν
Κωνσταντινούπολιν, ἡ ἀναληφθεῖσα γενναία καὶ ἀπο-
φασιστικὴ πορεία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν πρὸς
τὴν ἐνότητα τῆς πρώτης χιλιετίας τοῦ ἱστορικοῦ βίου
των.

Ἐξαιρεται σήμερον ἡ ἐν τῇ Δύσει ἀποστολὴ τοῦ
Ὁρθόδοξου τούτου Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου καὶ ἐνισχύεται εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἐνό-
τητος, τὴν ὁποῖαν μετὰ θερμορρογῶ ζήλου ὑπερέ-
τησαν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν τὰ ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν
τῇ Δύσει γενικώτερον ἀνατολικά μοναστικά καθι-
δρόματα, κοινὴ πηγὴ τῆς πνευματικότητος τῶν δύο
Ἐκκλησιῶν. Τὴν εὐεργετικὴν δι' ἀμφοτέρας τὰς
Ἐκκλησίας πνευματικὴν ἐκείνην ζύμωσιν καὶ τὴν
συνεχῆ πνευματικὴν ἐπαγρύπνησιν διὰ τὴν διακονίαν
τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζει σήμερον, πρὸς
τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ Πατριαρχικὸν τοῦτο Σταυροπή-
γιον διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ λειτουργοῦντος Ὁρθόδοξου
Κέντρον.

Ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης — τοῦτέστιν ἡ συμμε-
τοχὴ εἰς τὰς κοινὰς ἡμῶν εὐθύναις ὡς ταύτην ἐφήρ-
μοσαν ὁ ἀείμνηστος προκατόχος Ὑμῶν Ἁγιώτατος
Πάπας Παῦλος ὁ Στ' καὶ ὁ μακαριστὸς Οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α' ἀπὸ τῆς πρώτης ἡδη
συναντήσεως αὐτῶν πρὸ εἰκοσαετίας ἐπὶ τοῦ Ὁρους
τῶν Ἐλαιῶν εἰς Ἱεροσόλυμα—, ὁ ὁποῖος συνέβαλεν
ὥστε νὰ ἐπανασυναντηθῶμεν ὡς ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι,
καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα φυσικὴ προέκτασις αὐτοῦ εἰς
τὸν ἐπίσημον θεολογικὸν διάλογον μεταξύ τῆς Ρω-
μαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἔχουν
ἀνάγκην καθ' ἡμέραν εἰλικρινοῦς ἀντιμετωπίσεως
τῶν προβλημάτων, ἀνακανίσεως τοῦ νοῦ καὶ ἐμ-
πλοτισμοῦ τῆς ἐμπειρίας τῆς καρδίας ἡμῶν ἐκ τῆς
κοινῆς ρίζης τῆς πνευματικότητος τῶν δύο Ἐκκλη-
σιῶν, ἄχρως οὐ «καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς
πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

Ὁ ἀσιάτης ἐπίσκοπος Λουγδούνου καὶ ἀποστο-
λικὸς ἀνὴρ ἅγιος Εἰρηναῖος εἰς ἀνάλογον περιπτῶσιν
θὰ συνεβούλευεν ἡμᾶς ὅτι ἐν τῇ πίστει ἡμῶν «οὔτε ὁ
πολὺ δυνάμενος εἰπεῖν ἐπλεόνασεν, οὔτε ὁ τὸ ὀλίγον
ἡλαττόνησεν», διότι ἐν ἀμφοτέροις ἡ δύναμις τῆς
Παραδόσεως εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή².

1. Ἱγνατίου Ἀντιοχείας, Ἐπιστολὴ πρὸς Ρωμαίους, ἐν:
Sources Chrétiennes, τόμ. 10, σελ. 106.

2. Εἰρηναίου, Κατὰ Αἰρέσεων I, 10, 2, ἐν: Sources Chré-
tiennes, τόμ. 264, σελ. 158-161.

Διὰ τῆς τοιαύτης κοινῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας τὸ Πανάγιον καὶ τελετουργικὸν Πνεῦμα, ὅπερ «πάντα συγκροτεῖ τὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας», ὁδηγεῖ καὶ κατευθύνει ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν τῆς πίστεως τῆς ἀδιαίρετον Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲ «ἵνα ἐν ὁμοιοῖα ὁμολογήσωμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον» καὶ μετάσχωμεν ἐκ νέου τῆς κοινῆς εὐχαριστιακῆς χαρᾶς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τραπέζῃ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα ὁ σύγχρονος κόσμος, ὁ τόσον ἀπειλούμενος σήμερον, ἐνισχυθῇ εἰς τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ ὁδηγηθῇ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν.

Ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὰς ἀνεξερευνήτους βουλάς τοῦ Θεοῦ, θεωροῦμεν τὴν παροῦσαν ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος εἰς τὸ Ὁρθόδοξον τοῦτο Κέντρον ἅπας ὁ χάριτι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρὸς ὑπόδοχὴν Ὑμῶν συνηγμένους ὁρθόδοξος κληρὸς καὶ λαὸς — ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως· τοῦτο δὲ τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπὸ κοινου ἐφέτος ὑφ' ἡμῶν ἐορτασθείσης ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ ἐξαγαρόντος ἡμᾶς ἅπας διὰ παντὸς ἐκ τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῆς ἀτακείας ἐπὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀποθανόντος «ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορησμένα συναγάγῃ εἰς ἐν» (Ἰω. 11,52).

Στρέφατε, Ἀγιώτατε, τὸ βλέμμα πρὸς τὸν κύκλω συνηγμένον κληρὸν καὶ λαὸν τοῦ Θεοῦ διὰ τὰ ἴδητε ἐν τοῖς προσώποις αὐτῶν ἀνακλωμένην τὴν κοινωνίαν τῆς χαρᾶς καὶ τὴν ἀλλοίαν τῆς κοινωνίας τῆς τε θριαμβευούσης καὶ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Ἐῴθε ὁ πάντων Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν πρεσβείας τῆς Παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστόλων Πέτρον καὶ Ἀνδρέον — ὧν ἀπεικόνισιν εἰς εὐγνώμονα ἀνάμνησιν τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεως Ὑμῶν ἐπιδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγιότητι — καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, τοῦ ἀναοιθιμήτου τούτου πλήθους μαρτύρων («ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν») (Ἀπ. 7,9), ὧν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ ἐορτάσῃ τὴν μνήμην τὴν προσεχῆ Κυριακῆν.

Ἀγιώτατε,

Ἡ Τράπεζα τοῦ Κυρίου ἀναμένει. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, μᾶς προσκαλεῖ ἐν τῇ χάριτι καὶ μακροθυμίᾳ αὐτοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκατέρωθεν προσφωνήσεων, ὁ Πάπας ἠύλογησε λατινιστὶ τὸ πλήρωμα, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὁ Μητροπολίτης Ἑλβετίας προσέφερεν εἰς Αὐτὸν ἱερὰν Εἰκόνα παριστώσαν τοὺς Ἁγίους Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν ὡς καὶ χρυσοῦν μετάλλιον κοπὴν ἐπ' εὐκαιρία τῆς Β' Προσυνδικτικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως. Ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης, ἀφ' ἑτέρου, προσέφερεν εἰς τὸν Μητροπολίτην Ἑλβετίας ἅγιον Ποτήριον καὶ δερματόδετον φωτοτυπικὴν ἔκδοσιν τοῦ «Sacramentarium Gelasianum», ἥτοι χειρογράφου ἀναγομένου εἰς τὸν Η' αἰῶνα καὶ περιέχοντος τὸ κείμενον ἀρχαιοτάτης Λειτουργίας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Μεθ' ὅ, προπορευομένων καὶ πάλιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν ἐξαπτερυγῶν, ἀμφοτέρωθεν κατηθύνθησαν διασχίζοντες τὸ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πυκνὸν πλῆθος τῶν πιστῶν πρὸς τὴν κατέναντι κειμένην καὶ καταλλήλως διεσκευασμένην αἴθουσαν βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ἐδέχθη τὰ σεβάσματα τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, τῶν συνεργατῶν τοῦ Κέντρου καὶ τῶν Ἀρχόντων Ὁφφικιάλων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Πρὸς τοὺς κατακλύσαντας τοὺς ἐορταστικῶς διακεκοσμημένους χώρους τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου προσεφέρθησαν ἀναψυκτικά.

Ἡ Α.Α. ὁ Πάπας ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου κατευθυνόμενος πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Φριβούργου περὶ ὥραν 20.50', καταλλήλως καὶ πάλιν προπεμφθεὶς.

Ἄς σημειωθῇ ὅτι, διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, εἶχον ληφθῆ ὑπὸ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν πάντα τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα ἀσφαλείας, ὅτι δὲ δύο γραφεῖα τύπου εἶχον ὀργανωθῆ — τὸ ἐν εἰς τὸ Κέντρον, τὸ ἕτερον εἰς τοὺς χώρους τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου τῆς πόλεως τῆς Γενεύης —, τὰ ὁποῖα ἐπληροφόρουν τὰς ἑκατοντάδας τῶν δημοσιογράφων τῶν καλυπτόντων τὴν ἐπίσκεψιν περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Σαμπεζύ, τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου ὡς καὶ τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς προϊσταμένης τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν Ἐκκλησίας καὶ ὡς πρωτεργάτου τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἐπανελθὼν εἰς Ρώμην, ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β' ἠύχαρίστησεν δημοσίᾳ τὴν χώραν, ἣ ὁποία τὸν ἐφιλοξένησε καὶ προσέθεσεν ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς του εἰς τὸ Π.Σ.Ε. καὶ τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ Γενεύης ἀπέκυρῶσε τὴν στάσιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

*«Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων
εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ»*

(Ρωμ. 10,15).

Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος ἀπευθυνόμενος στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν του ἀναφέρεται στὸν Ἱεραποστολικὸ ρόλο καὶ τὴ μεγάλη σημασία πού ἔχει γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν κοινωνία τὸ ἔργο ἐκείνου πὸ ἀποστέλλεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία πρὸς τὸν κόσμον, γιὰ νὰ εὐαγγελισθῆ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ ἀγαθὰ.

Ἡ ἔννοια ἐδῶ τῆς εἰρήνης προσλαμβάνει μίαν ἐγκόσμια ἀλλὰ καὶ ἐσχατολογικὴ διάσταση, μίαν ἔκφραση τῆς ἐσωτερικῆς ἐνότητας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ μίαν μαρτυρία τῆς στενῆς ἀγάπης καὶ κοινωνίας τῶν λαῶν.

Ὁ Χριστός, ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης, δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις ἐκεῖνες, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐνώνεται μὲ τὸ Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο, μέσα στὴν κοινωνία καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ ἐνὸς Σώματός του, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας του.

Τὴν ἔκφραση αὐτῆς τῆς ἐνότητας βλέπουμε μέσα στὸ μυστηριακὸ καὶ λατρευτικὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας· στὸ χῶρο αὐτὸ ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης, ὁ Χριστός, ἐνώνει μὲ ἀγάπη τὸν κόσμον καὶ ἔτσι ὁ ἄνθρωπος σὲ αὐτὴ τὴν κοινωνία ζῆ τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, ὅπου εἶναι τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἀγαθῆς σχέσης του μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο.

Ἡ βασικὴ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ ταυτίζεται μὲ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐκφράζεται στὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν πραγμάτωση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, πὸ σὲ τελευταία ἀνάλυση εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἡ ταυτόχρονη ἀγάπη του πρὸς τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου.

Σεβασμιώτατε ἅγιο Τοποτηρητά, Σεβασμιώτατοι Πατέρες, Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Κέρκυρας, Ἐντιμώτατε Κύριε Νομάρχᾳ, Ἀξιότιμοι Κύριοι Βουλευταί, Ἀξιότιμε Κύριε Δήμαρχε, Ἀξιότιμε Κύριε ἐκπρόσωπε τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας, Ἀξιότιμε Κύριε Μέγαρχε, Ἀξιότιμοι Κύριοι ἐκπρόσωποι τῆς Χωροφυλακῆς, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, τοῦ Ἀμεινικοῦ Σώματος, Ἀξιότιμοι Κύριοι ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν λοιπῶν τοπικῶν ὁργανώσεων καὶ κοινωνικῶν φορέων, ἀγαπητοί μου καὶ περιπόθητοι Κληρικοί καὶ μοναχοί, συνεργάτες μου ἐν Χριστῷ, ἀγαπημένε μου καὶ εὐλογημένε λαὸ τῆς Κέρκυρας, τῶν Παξῶν καὶ

τῶν διαποντίων Νήσων, «εἰρήνη ὑμῖν», «εἰρήνη πᾶσι», σᾶς ἀσπάζομαι ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

Μὲ τὴν χάρι τῶ Θεοῦ, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐξέλεξε, σχεδὸν μὲ παμνηφία, μὲ ὄλες τίς δημοκρατικὲς διαδικασίες, Μητροπολίτη τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας μου, τῆς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν, καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ τὴν χειροτονία μου σὲ Ἐπίσκοπο καὶ Μητροπολίτη μὲ καθιέρωσε νὰ ποιμάνω θεοφιλῶς, ὄλους ἐσᾶς πὸ ἀποτελεῖτε τὸ θαυμάσιο λαὸ μου καὶ τὸ λογικὸ ποιμνίό μου, χωρὶς καμία διάκριση, γιὰτί ὄλοι σας ἀνεξαιρέτως, ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μου, ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας μου ἀποτελεῖτε τὸ πνευματικὸ μου ποίμνιο, γιὰ τὸ ὁποῖο σᾶς διαβεβαῖω θὰ προσφέρω ὄλο τὸν ἑαυτό μου.

Ἡ Ἐκκλησία μὲ ἀπέστειλε, ὡς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένον, νὰ ὑπηρετήσω τὸν εὐλογημένο λαὸ τῆς Μητροπόλεως Κερκύρας καὶ Παξῶν καὶ νὰ εὐαγγελισθῶ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ ἀγαθὰ, νὰ ἀποκαλύψω τὸ λυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ σὲ σᾶς, ὅπου εἶναι ἡ πραγματικὴ εἰρήνη, καὶ νὰ εὐαγγελισθῶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπου εἶναι ἡ πραγμάτωση τοῦ καλοῦ στὸν κόσμον, εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο καὶ ἡ διακονία τοῦ ἀνθρώπου σὲ ὄλες ἀνεξαιρέτως τίς πνευματικὲς καὶ ὕλικές του ἀνάγκες.

Ἀγαπημένε μου Κερκυραϊκὲ Λαέ, ἡ σκέψη μου εἶναι σφραγισμένη ἀπὸ τρία βασικὰ στοιχεῖα· ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπηρετήσω πιστὰ τὰ τρία ἀξιώματα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τὸ προφητικὸ ἢ διδασκαλικὸ, τὸ ἀρχιερατικὸ καὶ τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα πὸ συνδέονται στενὰ α) μὲ τὴ διδασκαλία, β) τὴ θυσία καὶ γ) τὴ διοίκηση τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὴν αὐθεντικὴν του τοποθέτηση στὰ προβλήματα ὄχι μόνον τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον εὐρισκομένης Ὁρθοδοξίας, γιὰτί ὁ Ἐπίσκοπος, σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη θεολογία, δὲν εἶναι μόνον ὁ Ἐπίσκοπος τῆς μιᾶς συγκεκριμένης Ἐπισκοπῆς, ἀλλὰ εἶναι συγχρόνως καὶ Ἐπίσκοπος τῆς ὄλης Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Τὸ ἔργο μου ἐπομένως, πάντοτε θὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰ τοπικὰ θέματα καὶ τὴ συνείδηση τῆς Μητροπόλεως μου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ γενικώτερα θέματα τῆς Ἐκκλησίας· ἔτσι τὸ ἔργο μου προσλαμβάνει τοπικὴ ἀλλὰ συγχρόνως καὶ οἰκουμενικὴ διάσταση.

Θεωρῶ ὡς ἰδιαίτερη πρόνοια καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ πὸ μὲ ἐξέλεξε ἡ Ἐκκλησία νὰ ὑπηρετήσω τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα μου, ἐδῶ πὸ γεννήθηκα, ἐδῶ πὸ μεγά-

λωσα, ἐδῶ πού ἔμαθα τὰ πρῶτα μου γράμματα, ἐδῶ πού εἶναι ὁ τάφος τῆς ἀείμνηστης μάνας μου, ἐδῶ πού ζῆ ὁ γέρον καὶ σεβαστὸς πατέρας μου, ἐδῶ πού ζοῦν τὰ ἀδελφία μου, ἐδῶ τὸ πατρικὸ μου σπίτι, ἐδῶ οἱ σεβαστοὶ μου διδάσκαλοι, ἐδῶ οἱ παιδικοὶ μου φίλοι, ἐδῶ τὰ πάντα πού πάντοτε ἀγαποῦσα καὶ πάντοτε μὲ ἀγαποῦσαν.

Πρὸ πάντων ὅμως, ἐδῶ εἶναι τὰ ἱερά Πρόσωπα τῶν Ἁγίων, πρὸς τὰ ὁποῖα ὡς μαθητῆς πάντοτε μὲ δέος καὶ βαθὺ σεβασμὸ ἀπῆθυνα τὴν προσευχὴ μου γιὰ νὰ μὲ προστατεύσουν καὶ βοηθήσουν εἰς τὴν σταδιοδρομία μου. Σὲ αὐτοὺς ἀπῆθυνα τὴν ἀγωνία μου καὶ τὸν πόνο μου, σὲ αὐτοὺς ἔψαλα μὲ εὐλαβεῖς τότε λευίτες, ὅπως ὁ ἀείμνητος πατήρ Νικόλαος Κουρτελέσης, ὁ ἀείμνητος Παπαστάθης Παγιατάκης καὶ ἄλλοι, στὸν Ἅγιό μας Σπυρίδωνα τοὺς ἐσπερινούς καὶ στὶς ἄλλες ἐκκλησίες τῆς Κέρκυρας τὰ ἀπόδειπνα καὶ τοὺς χαιρετισμούς τῆς Παναγίας.

Μικρὸς ξεκίνησα ἀπὸ τὸ χωριό μου, τὸν Ἄγρῳ, καὶ ἦλθα στὴν πόλη γιὰ νὰ σπουδάσω μὲ στέρηση καὶ δυσκολία, ἀλλὰ μὲ μοναδικὸ πόθο νὰ γίνω κάποτε Κληρικὸς καὶ νὰ ὑπηρετήσω στὸ νησί μας τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ προστάτες μας Ἅγιος Σπυρίδων, ἡ Ἁγία Θεοδώρα, οἱ Ἅγιοι Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος, ἡ Ἁγία Μάρτυς Κερκύρα, ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος, Μητροπολίτης Κερκύρας, ἦσαν οἱ ἐμψυχωτὲς καὶ ἐμπνευστὲς εἰς τὴν ζωὴν μου.

Σὲ κάθε δύσκολη στιγμή τῆς ζωῆς μου ἔβλεπα τὴ συνεχῆ παρουσία καὶ συμπαράσταση τοῦ Ἁγίου θαυματούργου Σπυρίδωνος.

Ὁ Θεὸς σήμερα μὲ καταξιώνει, ἀδελφοί μου, ὡς Ἐπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης, νὰ ἀναλάβω τὴν εὐθύνη καὶ τὴν διαποσίμανση αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, πού ἰδρύθη ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ἰάσωνα καὶ Σωσίπατρο, τῶν ὁποίων οἱ τάφοι καὶ τὰ ἱερά Λείψανα εὐρίσκονται εἰς τὸ νησί μας, καὶ ἡ ὁποία Ἐκκλησία προστατεύεται ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἁγίους τῆς, Ἁγ. Σπυρίδωνα, Ἁγ. Θεοδώρα καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους πού ἀνέφερα, ἀλλὰ ἔχει ἐπὶ πλέον ἡ Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας διαποσιμανθῆ καὶ ἀπὸ μεγάλες μορφές Ἱεραρχῶν, ὅπως εἶναι ὁ Ἱερόθεος (Κερκυραῖος), ὁ Μακάριος, ὁ Χρῦσανθος (Κερκυραῖος), ὁ Ἀθανάσιος (Κερκυραῖος), ὁ Ἀντώνιος, ὁ Εὐστάθιος, ὁ Σεβαστιανὸς Νικοκάβουρας (Κερκυραῖος), ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ ὁποίου προέρχεται καὶ ἡ μητέρα μου, ὁ μέγας καὶ ἀνεπανάλητος Ἀθηναγόρας καὶ μετέπειτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ ἀξιολογώτατος Μεθόδιος Κοντοστάνος (Κερκυραῖος) καὶ ὁ σεβαστὸς προσφάτως ἐκδημήσας πρὸς Κύριον Πολύκαρπος.

Πρὸς ὅλους τοὺς μνημονευθέντας προκατόχους μου ἁγίους Ἀρχιερεῖς, καὶ πρὸς ἐκείνους τῶν ὁποίων τὰ

ὀνόματα δὲν ἀναφέρονται ἐδῶ ἐκφράζω τὸν βαθύτατον σεβασμὸν μου καὶ ἄς εἶναι αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Δι' ἐμέ, ἡ μνήμη τέτοιων μεγάλων μορφῶν εἶναι βαρεῖα παρακαταθήκη, τὴν ὁποία πρέπει νὰ σεβασθῶ καὶ νὰ συνεχίσω τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ἐδῶ ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ἀναφερθῶ σὲ δύο μεγάλους Ἱεράρχες, τὸν Ἀθηναγόρα, τὸν μετέπειτα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη καὶ τὸν Πολύκαρπον.

Ὁ Ἀθηναγόρας πολὺ συνετέλεσε στὴ σταδιοδρομία μου καὶ εἰδικότερα πολὺ μὲ ἐβοήθησε στὶς εἰς Ἀγγλία μεταπτυχιακὲς μου σπουδές.

Ὁ Πολύκαρπος πολὺ μὲ ἀγαποῦσε καὶ ἐκτιμοῦσε, καὶ αἰσθανόμενος τὸ βάρος τῆς ἀσθενείας του, πολλὰς φορὲς, εἶχε ἐκδηλώσει τὴν ἐπιθυμία νὰ καταστῶ ὁ διάδοχος του στὴν Κέρκυρα, γιὰτι ὅπως ἔλεγε ὁ «Τιμόθεος θὰ σεβαστῆ τὸ πρόσωπό μου καὶ τὸ ἔργο μου».

Ὁ Θεὸς ἔκρινε, ὅτι ἔπρεπε νὰ συνεχίσω τὸ ἔργον αὐτῶν τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν μορφῶν, ἐδῶ στὴν ἰδιαίτερη Πατρίδα μου τὴν Κέρκυρα. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ μνήμη τῶν προκατόχων μου Ἀρχιερέων αἰωνία.

Ἀσφαλῶς, ἂν μελετήση κανεὶς τὸ ἔργον τῶν προκατόχων μου Ἀρχιερέων, θὰ εὔρη στὸν καθένα ἓνα χαρακτηριστικὸ γνώρισμα. Κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἀντέγραφε τὸν ἄλλο, ἀλλὰ ὁ καθένας προσέφερε στὴν Ἐκκλησία, ἀνάλογα μὲ τὰ χαρίσματα πού ἦταν προικισμένους.

Ἐδῶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω, ὅτι θὰ σεβαστῶ τὸ ἔργον τῶν Προκατόχων μου καὶ θὰ ἀξιοποιήσω, ὅ,τι θετικὸ ἔχει μέχρι τώρα, ἀλλὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος εἰς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Ἱστορία, νὰ προσφέρω καὶ ἐγὼ ὅ,τι μπορῶ καὶ θὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο τὴν συμβολή μου εἰς τὴν Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας καὶ θὰ μὲ κρίνη γιὰ τὸ ἔργο αὐτό, ὁ Θεός, ἡ Ἱστορία καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Ἔτσι στὰ γενικώτερα πλαίσια τῆς τοποθέτησής μου ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρω, ὅτι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διακονήσω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἐκκοσμικεύσω τὶς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, ὅταν προσφέρεται μὲ τὴν πρωτοχριστιανικὴ τῆς ἀπλότητα μπορεῖ καὶ σήμερα καὶ πάντοτε νὰ δώσῃ λύση σὲ ὅλα τὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, νὰ δώσῃ μία ἐσωτερικὴ πληρότητα καὶ ἐνότητα στὸν ἄνθρωπο πού σήμερα βομβαρδίζεται κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὴν ἀμφισβήτηση, τὶς μηδενιστικὲς τάσεις, τὰ συνθήματα τῆς αἵρεσης τοῦ χλιασμοῦ, ἀνατολικῶν θρησκευμάτων καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν μορφῶν τῆς ἀρνήσεως πού προσπαθοῦν νὰ ἀποπροσανατολίσουν τὸν ἄνθρωπο καὶ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ νὰ μηδενίσουν.

Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἀναγκαία παρουσία τῆς ἀποκάλυψης τῶν θεσῶν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ συνδιάζεται μὲ τὴν ἀ-

νάγκη τῆς οὐσιαστικῆς συνειδητοποίησης γιὰ μελέτη, κατανόηση καὶ συμπαράσταση ὄλων τῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ σὲ ὄλες, ἂν εἶναι δυνατόν, τὶς μορφές τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὄλων ἀνεξαιρέτα τῶν ἀνθρώπων, ὄλων τῶν τάξεων καὶ παρατάξεων.

Κριτήριό μου θὰ εἶναι τὸ πόσο δέχεται ἢ ἀπορρίπτει ὁ ὅποιοσδήποτε ἄνθρωπος τὶς θέσεις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι σὲ ποιά παράταξη ἀνήκει. Παρακαλῶ τοῦτο νὰ γίνῃ ἀπολύτως κατανοητό, γιὰτὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐτάχθηκα νὰ ὑπηρετήσω ὡς Ἐπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης, ὄλους ἀνεξαιρέτως τοὺς χριστιανούς τῆς Μητροπόλεως μου.

Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία ὁ τύπος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ Κέντρο Ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ περὶ τὸν Ἐπίσκοπον ἀποτελοῦν τὴν ἔκφραση τῆς Ἐκκλησίας.

Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ καταστῶ καλὸς Ποιμὴν, νὰ γνωρίζω ὄλο τὸ ποίμνιόν μου καὶ αὐτὸ νὰ γνωρίζῃ ἐμὲ, τὸν Ποιμένα του.

Ἦδη ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ταυτίζομαι μὲ τὴν Μητρόπολη τῆς Κέρκυρας, χάνω πλέον τὸ οἰκογενειακόν μου ἐπίθετον καὶ ὄλος ὁ ἑαυτός μου εἶναι ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν, σεῖς εἴσθε τὸ καύχημά μου καὶ ὁ στέφανός μου ἐν Κυρίῳ καὶ ἡ δόξα μου.

Σεῖς, ὁ εὐλογημένος Λαὸς τοῦ Θεοῦ, περιμένετε ἀπὸ ἐμὲ νὰ σᾶς κατανοήσω καὶ νὰ σᾶς ἀγαπήσω, νὰ ἀκούσω τὸν πόνο καὶ τὴ χαρὰ σας, νὰ συμμερισθῶ τὸν πόνο σας καὶ νὰ γευθῶ τὴ χαρὰ σας.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι δὲν εἶμαι ξένος, εἶμαι ὁ Ἐπίσκοπός σας, ὁ Πνευματικός σας Πατέρας. Ποῖος πατέρας στὸ αἶτημα τοῦ παιδιοῦ του δὲν ἀνταποκρίνεται; Οἱ γονεῖς θυσιάζονται γιὰ τὰ παιδιά τους καὶ ἐγὼ εἶμαι διατεθειμένος νὰ προσφέρω τὸν ὄλο ἑαυτό μου εἰς τὴν διακονία τοῦ εὐλογημένου καὶ ἐκλεκτοῦ Κερκυραϊκοῦ Λαοῦ μου.

Ὡς Κερκυραῖος Ἱεράρχης, ποὺ γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα ἐδῶ, ποὺ πάντοτε ἐρχόμουν στὴν Κέρκυρα κατὰ τὰ χρόνια τῶν σπουδῶν μου στὴν Ἀθήνα καὶ διάφορα Κράτη τοῦ Ἐξωτερικοῦ, καθὼς καὶ κατὰ τὰ χρόνια τῆς διακονίας μου σὲ ἀνώτατες ἐπιτελικές θέσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχω οὐσιαστικὴ καὶ πραγματικὴ ἐμπειρία ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς Κέρκυρας καὶ εἶμαι διατεθειμένος νὰ τὰ μελετήσω σοβαρά, μὲ ὑπευθυνότητα καὶ νὰ ἐργασθῶ γιὰ τὴν ἐπίλυσή τους.

Ἀλλὰ δὲν θὰ ἔχει μεγάλη σημασία, ἐὰν ἐπιχειρήσω νὰ ἀσχοληθῶ μόνο μὲ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων· χρειάζεται ἐπὶ πλέον, νὰ δημιουργήσουμε ἔργο προοδευτικὸ ποὺ νὰ καταστήσῃ τὴν Μητρόπολη τῆς Κέρκυρας ἕνα δυναμικὸ ἐργατάξιο, ἱκανὸ νὰ προβάλῃ τὴν Κέρκυρα, ὄχι μόνον στὸν Ἑλλάδικὸ ἀλλὰ καὶ στὸ διεθνὴ χῶρο.

Αὐτὸ εἶναι δυνατό νὰ γίνῃ, ἀρκεῖ νὰ ἔχω τὴν ἀμέριστη ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπαράσταση καὶ συμπαράταξη ὄλων τῶν Κληρικῶν μου καὶ ὄλου τοῦ Κερκυραϊκοῦ λαοῦ.

Προσωπικῶς δὲν θέλω ἀπολύτως τίποτε, καὶ αὐτὸ θὰ τὸ διαπιστώσετε ὄλοι σας σύντομα, ὅταν θὰ κατεβῶ μὲ δημοκρατικὸ τρόπο νὰ ἐπικοινωνήσω ἄμεσα μὲ ὄλες τὶς μάζες τοῦ Λαοῦ, ὅπουδήποτε εὐρίσκεται αὐτός, θέλω ὄμως νὰ μὲ βοηθήσετε ὄλοι σας νὰ δημιουργήσουμε ἕνα μεγάλο καὶ ἱστορικὸ ἔργο, ἀντάξιο τῆς Κέρκυρας μας, ποὺ θὰ τὸ χαρήτε σεῖς καὶ θὰ ὠφεληθοῦν τὰ παιδιά μας, οἱ Νέοι μας.

Δύο τομεῖς ἐργασίας μὲ συγκινοῦν ἰδιαίτερα, τὰ γερατεῖα καὶ οἱ Νέοι μας, τὰ σεβάσμια γερατεῖα, τὰ ἀνήμπορα ἀγαπημένα μας πρόσωπα καὶ οἱ Νέοι μας, τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας, ἡ ἐλπίδα μας. Τοὺς Νέους τοὺς ἔχω ὑπηρετήσει εἴκοσι πέντε περίπου χρόνια στὸ ἐσωτερικὸ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ· γι' αὐτούς θὰ κάνω λόγον ἀργότερα.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ Κοινωνία τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς Κληρικούς καὶ τοὺς Λαϊκούς· ὄλοι ἐνωμένοι εἶναι ἡ Ἐκκλησία, μόνον αὐτὸ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἐνωμένη μὲ τὸν Ἐπίσκοπό της, τὸ κέντρον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος καὶ στὴ συνέχεια ἡ ἐνορία, ἡ ἐνοριακὴ ζωὴ.

Ἐχω πλήρη τὴ συνείδηση τοῦ χρέους ποὺ ἐπιβάλλει ἡ κληρονομία τῆς Κερκυραϊκῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτιστικῆς πραγματικότητας, γιὰτὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας εἶναι ἐκκλησία τῶν μεγάλων αὐτῆς Ἀγίων, μὲ προεξάρχουσα μορφή τὸν προστάτη μας Ἅγιο θαυματουργὸ Σπυρίδωνα, ποὺ σὲ ὄλη μου τὴ ζωὴ μὲ ἐνέπνεε καὶ μὲ καθοδηγοῦσε. Τὸ ὅτι εἶμαι ἐδῶ σήμερα ὡς Ἐπίσκοπος τοῦ Νησιοῦ μας τὸ ὀφείλω στὸ Θεὸ καὶ τὸν προστάτη μου Ἅγιο Σπυρίδωνα.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας εἶναι Ἐκκλησία ὁμολογητῶν, ποὺ γιὰ πολλοὺς αἰῶνες μέσα ἀπὸ τὴν κατάκτηση πολλῶν λαῶν ἐκράτησε ἀνόθευτη τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ της ταυτότητα.

Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη, νὰ κρατήσουμε ἀνόθευτα καὶ ἀμετάβλητα, ὄλα τὰ Κερκυραϊκὰ ἠθῆ καὶ ἔθιμά μας, τὴ μουσικὴ καὶ τὴν ἰδιομορφία μας, γιὰτὶ αὐτὰ εἶναι τὰ στοιχεῖα τῆς Κερκυραϊκῆς μας ταυτότητας, αὐτὰ δίδουν τὴν αἴγλη καὶ τὴν ὁμορφία τῆς Κερκυραϊκῆς κουλτούρας, αὐτὰ προβάλλουν τὴν Κέρκυρα στὸ διεθνὴ χῶρο.

Ἡ Κέρκυρα εἶναι ἡ πύλη τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ δυτικοευρωπαϊκὸ χῶρο, εἶναι σταυροδρόμι τῶν λαῶν καὶ τῶν πολιτισμῶν, καὶ ἔτσι ἡ Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας θὰ δώσῃ μιὰ δυναμικὴ Ὁρθόδοξη μαρτυρία στὸ διεθνὴ πνευματικὸ καὶ πολιτιστικὸ χῶρο. Στὸν τομέα αὐτὸ θὰ ἀναλώσω ὄλο τὸ δυναμισμό μου μὲ τοὺς ἐκλεκτούς μου συνεργάτες, Κληρικούς καὶ Λαϊκούς.

Γι' αυτό το λόγο υποστηρίζω, ότι χρειάζεται να έχουμε σταθερή έμμονή στη διατήρηση των τοπικών μας παραδόσεων, ήθων και έθιμων.

Σάν Έπίσκοπος και Μητροπολίτης αυτής της Μητρόπολης, θα εργασθώ και θα συμβάλω δυναμικά στην προαγωγή της τοπικής πολιτιστικής μας ανάπτυξης, γιατί πάντα ή Έκκλησία της Κέρκυρας συνέβαλε αποφασιστικά εις την ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών.

Θά έπαγρυνώ για τή διάσωση και συντήρηση των πνευματικών και καλλιτεχνικών εκκλησιαστικών θησαυρών μας, θα συμπαραταχθώ δε σε κάθε προσπάθεια για τήν έπίλυση των Κερκυραϊκών προβλημάτων, με απόλυτη προσηλωση στην Όρθοδοξία, χωρίς κανένα ίχνος φανατισμού και με ειρηνική έν αγάπη Χριστού συμβίωση, για τήν πνευματική προκοπή του συνόλου του Κερκυραϊκού λαού, με τους συμπολίτες μας ανήκοντας στο Ρωμαιοκαθολικό δόγμα, αλλά και με ειρηνική συμβίωση με όλους τους άλλους Κερκυραίους που ανήκουν σε άλλα θρησκευόμενα, υπό τον όρο, ότι θα απέχουν από κάθε είδους προσηλυτιστικές ενέργειες.

Με τον όρο «άλλα θρησκευόμενα» δέν έννοώ τους χιλιαστές και τις ποικίλες άλλες αίρέσεις, γιατί αυτές αποτελούν επικίνδυνη φθορά, όχι μόνον για τήν Έκκλησία, αλλά για το έθνος γενικότερα' οι αίρέσεις θα αντιμετωπισθούν με κάθε σοβαρότητα που επιβάλλει το ήθος της Όρθοδοξίας και ή κρισιμότης των καιρών.

Για το ποιμαντικό μου έργο θα κάμω πατρικόν άνοιγμα με πολλήν αγάπη προς τήν σεβάσμια τάξη των κληρικών και μοναχών μου, τους όποιους όλους ανεξαιρέτως, χωρίς καμία διάκριση υπερβαλλόντως τιμώ και αγαπώ, γιατί όλοι αυτοί είναι οι στενοί συνεργάτες μου έν Κυρίω και παρακαλώ να με βλέπουν όλοι ως πνευματικό τους Πατέρα, φίλο, αδελφό και συνεργάτη, για τους όποιους θα έξαντλώ όλα τα αποθέματα της αγάπης μου.

Παρακαλώ επί πλέον, όλους τους λαϊκούς θεολόγους, όλο τον κόσμο των διδασκάλων και των καθηγητών, όλους τους χαρισματούχους ανθρώπους, όλο τον Κερκυραϊκό λαό να συμπαρασταθώ σε ένα νέο δύσκολο, συστηματικό αλλά και ώραίο έργο που θα αναπτύξη σύντομα ή Μητρόπόλη μας. Η αγάπη μου σε αυτούς θα είναι μεγάλη και ή εύγνωμοσύνη μου άπεριόριστη.

Χαιρετίζω με πολύ ένθουσιασμό και με συγκίνηση τον αιώνο πόθο μας, τον πόθο όλων των Κερκυραίων, δηλαδή τήν ίδρυση του Όνίου Πανεπιστημίου, για τήν ίδρυση του όποιου οι Έπίσκοποι της Κέρκυρας πάντοτε πρωτοστάτησαν και σοβαρά εργάστηκαν. Με συγκίνηση ιδιαίτερα ένθυμούμαι τον πόθο προς τήν κατεύθυνση αυτή του μεγάλου Κερκυραίου Ίεράρχη, του Μεθοδίου Κοντοστάνου και του έξαιρέτου και σεμνού προκατόχου μου Μητροπολίτη Πολυκάρπου.

Θά πρέπει όμως για τήν Ίστορία να αναφέρω, ότι όλοι ανεξαιρέτως οι προκατόχοί μου Μητροπολίτες Κερκύρας και Παξών εργάστηκαν και εκκαλλιέργησαν το πνεύμα για τήν ίδρυση του Όνίου Πανεπιστημίου.

Δηλώνω, ότι θα συμπαρασταθώ απόλυτα στο ίδρυμα στήριξης του Πανεπιστημίου. Η ίδρυση είναι χρέος της Πολιτείας προς τήν Κέρκυρα και γενικότερα προς τήν Έπτάνησο.

Έπίσης, ως προς τήν πολιτιστική μας κληρονομία, θα συμβάλω για να καταγραφούν και φυλαχθούν τα εκκλησιαστικά έργα τέχνης που βρίσκονται στις διάφορες εκκλησίες της πόλης και της υπαίθρου.

Για το σκοπό τούτο θα προσπαθήσω να ιδρύσω ένα εκκλησιαστικό Μουσείο στην Κέρκυρα, το όποιο θα συμβάλει παράλληλα και στη διάθεση στους μελετητές των εκκλησιαστικών αρχείων που υπάρχουν στην Κέρκυρα.

Έδώ όμως, αγαπητοί μου Κερκυραίοι, έπιθυμώ να διατυπώσω, ότι το πολύπλευρο ποιμαντικό και κοινωνικό μου έργο για να επιτύχη και προοδεύσει, θα πρέπει να λάβη υπ' όψει του και να έπηρεασθώ από τή μακραίωνα ιστορία, πολιτιστική κληρονομία, παράδοση, ιδιομορφία και Οικουμενικότητα της Κέρκυρας, από τήν Οικουμενικότητα και τή διεθνή προοπτική της Όρθοδοξίας, από ότι θετικό μέχρι τώρα έχει δημιουργηθώ στο νησί μας από τους προκατόχους μου Μητροπολίτες και τέλος από τις μεγάλες ανάγκες των καιρών για μιá ουσιαστική και δυναμική παρουσία και μαρτυρία αγάπης στο σύγχρονο κόσμο του τώρα και του αύριο.

Η μακραίωνα ιστορία του νησιού μας θα μās βοηθήσει να καταλάβουμε τήν μεγάλη πολιτιστική μας κληρονομία και τήν ανάγκη να συνεχίσουμε το έργο, χωρίς να χάσει τίποτε ή Κέρκυρά μας από τήν ταυτότητά της. Η Οικουμενικότητα του χαρακτήρα της Κέρκυρας θα μās βοηθήσει να προβάλλουμε διεθνώς τήν Όρθοδοξία μας, σε μιá εποχή που λόγω της εκκομίσωσης της Δύσης γίνεται μεγάλη προσπάθεια στους δυτικούς μελετητές να καταλάβουν τήν ουσία της Όρθοδοξίας, που γίνεται σιγά σιγά συνείδηση στο διεθνή χώρο, ότι ή Όρθοδοξία σαν παράδοση, διδασκαλία και ζωή κατέχει τα στοιχεία της αυθεντικότητας και της αλήθειας μέσα στην θεολογική αναζήτηση και κινητικότητα των Χριστιανικών δυτικών όμολογιών. Η Κέρκυρα, ως ή πύλη της Ελλάδος στη Δύση, είναι το διεθνές κέντρο και σταυροδρόμι που μπορεί διά της Έκκλησίας της να άσκήσει έργο ιεραποστολικό, οικουμενικό και παγκόσμιο.

Η Έκκλησία της Κέρκυρας, διά του μεγάλου Πατριάρχη Άθηναγόρα, ό όποιος ξεκίνησε τήν Άρχιερατική σταδιοδρομία του ως Μητροπολίτης της Κέρκυρας, προσέφερε τεράστιο έργο στη διεθνή προβολή της Όρθοδοξίας. Θα σεβασθώ απόλυτα το έργο του Άθηναγόρα, και θα τον προβάλλω πολύ, έδώ στην Πατρι-

δα μας πού ξεκίνησε την επισκοπική του σταδιοδρομία, σ' αυτό τον τόπο πού τόσο αγάπησε και τόσο ήγαπήθη. Προσωπικά έχω και ήθικην υποχρέωση, όχι μόνον γιατί υπήρξε προκάτοχός μου, αλλά και γιατί με εύεργέτησε κατά τόν χρόνο τών μεταπτυχιακών μου σπουδών στην Άγγλία.

Επίσης τó έργο μου θά επηρεασθῆ από τó έργο όλων άνεξαιρέτως τών προκατόχων μου Άρχιερέων, ιδιαίτερος δέ από τούς άειμνήστους σεμνούς Ίεράρχας, Σεβαστιανόν Νικακάουρα, έκ τῆς οικογενείας τού όποιου προέρχεται ή άειμνήστος μητέρα μου, τόν Μεθόδιον Κοντοστάνο και τόν Πολύκαρπον.

Άλλά ή Έκκλησία, ως Σώμα Χριστού, συνεχίζει τó έργο της εις τήν ιστορία, δέν είναι στατική και μονολιθική, κινείται, πορεύεται, αγωνιά για τά προβλήματα τῆς κάθε εποχῆς, ένώ δέν αλλάζει τίποτε από τήν ούσία της, έν τούτοις επιβάλλεται νά αλλάξει από καιρό σέ καιρό τόν τρόπο τῆς ποιμαντικῆς της εργασίας, με πολύ σύνεση και προσοχή, για νά μή χάσει τίποτα από τήν ταυτότητά της, αλλά για νά μπορηῆ θετικά νά άποκαλύπτει τήν ούσία της στόν κόσμο, για νά προσλαμβάνει ή Έκκλησία τόν κόσμο και νά προσλαμβάνεται ή Έκκλησία από τόν κόσμο, για νά μή γίνη ή Έκκλησία κόσμος, αλλά για νά γίνη ό κόσμος Έκκλησία.

Ό Ίδρυτής τῆς Έκκλησίας μας, Κύριος Ίησοῦς Χριστός, χρησιμοποίησε στην επικοινωνία του με τούς ανθρώπους διάφορη μέθοδο, ανάλογα με τó είδος τών ανθρώπων πού συναναστρέφετο. Στους αγρότες λ.χ. χρησιμοποίησε τήν παραβολή τού σπορέα, στους ψαράδες τήν παραβολή τῆς σαγήνης (τού δικτύου), στους εύκατάστατους τήν παραβολή τού άφρονος πλουσίου, σέ κάθε περίπτωση χρησιμοποίησε ανάλογη μέθοδο.

Οί πολλές λοιπόν ανάγκες τών σύγχρονων καιρών, τó άγχος τῆς εποχῆς, ή άβεβαιότητα τού αύριο, τó μέλλον πού έρχεται, επιβάλλουν εις έμέ νά σεβαστώ και νά χρησιμοποιήσω όλα τά θετικά στοιχεία τού παρελθόντος, όποθενδήποτε προέρχονται, αλλά νά μή σταματήσω έδω, νά προχωρήσω με σύνεση, αλλά και τόλμη για ένα δημιουργικό έργο, για ένα έργο ζωῆς πού θά συμβάλει θετικά στην οικουμενική προβολή τῆς Έκκλησίας τῆς Κέρκυρας, στην ανακούφιση τών άναγκών τῆς Κέρκυρας και στην ούσιαστική συμπάρσταση στα προβλήματα τού σύγχρονου ανθρώπου.

Γι' αυτό επαναλαμβάνω και παρακαλώ όλο τόν Κερκυραϊκό Λαό, Κληρικούς και Λαϊκούς, νά μου συμπαρασταθῆτε ποικιλοτρόπως, ένώ δέν θέλω τίποτε για τόν εαυτό μου, τά θέλω όλα για τήν Κέρκυρα και τά γύρω νησιά της, τούς Παξούς, Όθωνούς, Έρικούσα και Μαθράκι.

Τό σπίτι μου, ή Μητρόπολη, θά είναι φιλόξενα άνοιχτό για όλους άνεξαιρέτως τούς Κερκυραίους, για τούς αγαπημένους μου Κληρικούς και Μοναχούς και για τούς περιημένους μου Λαϊκούς.

Άναφέρω και τούς Μοναχούς και τῆς Μοναχές, γιατί αισθάνομαι ιδιαίτερη αγάπη και σεβασμό προς τά Μοναστήρια και παρακαλώ τούς Κερκυραίους νά συμπαρασταθοῦν εις αυτά.

Όλες οί Άδελφότητες όλων τών Μοναστηριών μας είναι έξαιρέτες και νά με θεωροῦν άμέριστο συμπαραστάτη εις τά προβλήματά τους.

Μερικά δέ Μοναστήρια, όπως λ.χ. τῆς Παλαιοκαστρίτσας, τῆς Πλατυτέρας, τά Μοναστήρια τῆς πόλης και τó Ίερό προσκύνημα τού Άγ. Σπυριδώνος και μποροῦν και έχουν τήν υποχρέωση έναντι τῆς ιστορίας τού τόπου νά συνδράμουν ποικιλοτρόπως τó έργο μου, τó όποιο θά καλύπτει όλες τῆς έκφράσεις και τῆς ανάγκες τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Γι' αυτό τó λόγο, τó έργο μου θά μελετηθῆ και θά προετοιμασθῆ και θά υλοποιηθῆ, από ειδικές επιτροπές μελέτης πού θά συστήσω, στίς όποιες θά συμμετέχουν και Κληρικοί και Λαϊκοί.

Θέλω νά αξιοποιήσω όλους τούς Κληρικούς και όλους τούς χαρισματούχους Λαϊκούς, ώστε και τó Λαϊκό στοιχείο, νά διαδραματίσει τó δυναμικό χριστιανικό του ρόλο μαζί με τούς Κληρικούς μας, εις τó έργο τῆς Έκκλησίας μας.

Κλῆρος και Λαός ένωμένοι με τόν Ίπισκοπό τους θά διακονήσουν τήν Έκκλησία τῆς Κέρκυρας.

Ό πρώτος Διάκονος θά είμαι έγώ, έγώ θά ύπηρετώ όλους για τή δόξα τού Χριστού και τῆς Μητέρας Έκκλησίας μας και τήν πρόοδο τού τόπου μας.

Όσοι θά συμμετέχουν στίς επιτροπές μελέτης, θά επιλεγοῦν στην ανάλογη επιτροπή, ανάλογα με τήν ειδικότητά τους και τήν ειδική τους εμπειρία.

Τó ποιμαντικό και κοινωνικό έργο, ως δυναμική διακονία τῆς Έκκλησίας προς τά μέλη της προσφέρεται στόν όλο άνθρωπο και άσκειται με όλα τά μέσα τῆς Έκκλησίας.

Άγκαλιάζει όλες τῆς ανάγκες τών ανθρώπων, τῆς πνευματικῆς και τῆς υλικῆς. Η σωτηρία δέν είναι άφηρημένη υπόθεση, αλλά προσφέρεται έν τόπω και χρόνω και κάτω από συγκεκριμένες περιστάσεις. Ό Κύριος προσέλαβε ανθρώπινη σάρκα, τήν έθεράπευσε και τήν άγίασε.

Σέ βασικές γραμμές θά μπορούσα νά διατυπώσω, ότι ή ποιμαντική μέριμνα θά έκδηλωθῆ ως εξῆς:

1. Άνάπτυξη τῆς Ένορίας: Η ένορία είναι τó κύτταρο τῆς Έκκλησίας, είναι ή γειτονιά, τó κύτταρο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Έδω τó έργο τού Ίπισκόπου θά λάβει τήν πλήρη και καθολική του έκφραση και υλοποίηση, γιατί ή κάθε ένορία, με τó κέντρο νεότητάς της και τήν όλη κοινωνική και φιλανθρωπική της δραστηριότητα δέν είναι ένας άπλός διοικητικός τεμαχι-

σμός, αλλά είναι ή έκφραση τής όλης Έκκλησίας, είναι ό Χριστός στο συγκεκριμένο τόπο. Γι' αυτό υπερτονίζω, ότι καμία αίθουσα δέν μπορεί νά υποκαταστήσει τήν ένορία και τήν εκκλησιαστική ένοριακή ζωή. Αυτή δέν είναι προσωπική μου άποψη, αλλά είναι βασική διδασκαλία τής Όρθόδοξης Έκκλησίας, όποιαδήποτε άλλη επίχειρηματολογία και έρμηνεία είναι «έκ του ποτηρού».

Τό έργο τής ένορίας είναι: α) Κοινωνία Λατρείας: Σύναξη τών πιστών στο κοινό τραπέζι τής ένότητας, του μυστηρίου τής Θείας Εύχαριστίας. Η ένότητα τών ανθρώπων είναι τό ξεπέρασμα τής σημερινής μοναξιάς του, γι' αυτό ό ένοριακός Ναός πρέπει νά καταστή τό κέντρο τής ζωής και τών οικογενειακών ύποθέσεων του ανθρώπου. β) Διακονία του λόγου: Κήρυγμα μέ σύγχρονο προβληματισμό και διαλέξεις.

2. Νεότητα: Όργάνωση ένοριακών νεανικών συντροφιών για όλες τις βαθμίδες τής Εκπαίδευσης. Συμπαράσταση στα ιδιαίτερα προβλήματα τών νέων και προσφορά κάθε δυνατότητας για σωστή κοινωνικοποίηση τών νέων. Στα νειάτα έργασθηκα είκοσι πέντε περίπου χρόνια και μέ συγκινούν βαθύτατα, θά προσφέρω τά πάντα για τους νέους, γιατί αυτοί είναι τό μέλλον μας. Οι νέοι είναι οι καλύτεροι από κάθε άλλη εποχή, είναι έντιμοι, ειλικρινείς και θαρραλέοι, είναι πρωτόποροι και δημιουργικοί, είναι φιλελεύθεροι και δέν υποκύπτουν στην σκοπιμότητα και τήν ύποκρισία. Οι νέοι στο Πολυτεχνείο και σε άλλες πρωτοποριακές ένέργειες μαρτυρούν τόν δυναμισμό τους και τήν έντιμότητά τους. Τό άσχημο είναι, ότι πολλά διοργανωμένα διεθυντήρια προσπαθούν νά εκμεταλλευθούν τόν άυθορητισμό τών νέων μας.

Η Έκκλησία τής Κέρκυρας θά σταθί τίμια, μέ αγάπη και μέ ειλικρίνεια στις δημιουργικές αναζητήσεις τών νέων μας.

Για μέ ως Επίσκοπον, τά νειάτα δέν θά είναι απλώς ό δέκτης τών μηνυμάτων μας, αλλά και ό πομπός τών δικών τους άδολων και αυθόρμητων σκέψεων και άντιλήψεων. Η αγάπη μας θά εκδηλώνεται ποικιλοτρόπως μέσα στην ένορία, μέ δυνατότητα περισυλλογής, μελέτης, ψυχαγωγίας, προβληματισμού σε ειδικούς χώρους, μέ σεμινάρια, διαλέξεις, θερινές κατασκηνώσεις, κάτω από τή συναίσθηση, ότι όλοι στην Έκκλησία είμαστε άδελφοί έν Χριστώ, χωρίς τήν επιθυμία αύταρχικής έπιβολής τής δικής μας θέλησης στους άλλους, αλλά μέ σεβασμό τής προσωπικότητας και τής ελευθερίας τους. Παρακαλώ τόν εκπαιδευτικό κόσμο νά μέ βοηθήσει σε αυτόν τόν τομέα τής εργασίας μου.

3. Έργα αγάπης και φιλανθρωπίας: Άμέριστη συμπαράσταση στο έργο τής ένορίας μέ ειδικά προγράμματα, τά όποια θά καταρτίζη ή ειδική Έπιτροπή τής Μητρόπολης, μέ τή συνεργασία, όπως για όλες τις έπιτροπές έχω αναφέρει, ειδικών Κληρικών και Λαϊκών (άνδρών και γυναικών). Τά προγράμματα θ' άπο-

τελούν όδηγό και έμπνευση τών έφημερίων, αλλά δέν θά συμπιέξουν και δέν θά αλλοιώνουν τήν χαρισματική επικοινωνία του ποιμένος μέ τό ποιμνιό του.

Ειδική μέριμνα πρέπει νά επιδείξουμε στους άπομαχους και άπροστάτευτους τής ζωής, στα σεβάσματα γερατιά και τους άπόρους κατακοίτους, μέ τή δημιουργία ένός εκκλησιαστικού γηροκομείου, και τήν δημιουργία σπιτιών γαλήνης Χριστού, για τους ελευθέρως διαβιούντες γέροντες.

4. Η ποιμαντική μας διακονία θά στραφή επί πλέον κατά συστηματικό και υπεύθυνο τρόπο προς τους φυλακισμένους για μία πιό ανθρώπινη επικοινωνία και συμπαράσταση από τόν έξω κόσμο και τήν ένορία, για άνακούφιση του πόνου και τής αγωνίας τους, ένώ ή ένορία θά συνδεθί πολύ στενά μέ τό νοσοκομείο και τις κλινικές τής πόλης, για μία πιό δυναμική συμπαράσταση τής Έκκλησίας στους άσθενείς και άνήμπορους, δημιουργούντες και ένα σταθμό αίμοδοσίας για τήν βοήθεια τών άσθενών.

5. Θεωρώ επιβεβλημένο στη συνέχεια, νά δημιουργήσω στην περιοχή τής πόλης ένα συμβουλευτικό Κέντρο Ψυχολογίας για ειδικά σπαστικά παιδιά, διανοητικώς καθυστερημένα, αυτιστικά, που δέν επικοινωνούν μέ τό περιβάλλον και στο όποιο κέντρο θά βοηθήσουν ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί.

6. Ό τουρισμός θά μέ άπασχολή πολύ σοβαρά. Έχω μελετήσει επί πολλά χρόνια τό φαινόμενο του τουρισμού. Έχω ειδικευθί σχετικώς για τά θέματα του τουρισμού στο Βατικανό, στη Ρώμη, και έχω επανειλημμένως δημοσιεύσει επί του θέματος «Έκκλησία και Τουρισμός» άρθρα και πραγματίες, ένώ εις τόν χώρο τής Ιεράς Συνόδου έχω διοργανώσει Συνέδρια. Τό φαινόμενο του Τουρισμού θά μέ άπασχολήσει και από τή θετική του μορφή, και από τις άρνητικές του επιπτώσεις.

Πράγματι, ό Τουρισμός γίνεται εύλογία εις τήν συμφιλίωση τών λαών, εις τήν προβολήν τών πνευματικών μας αξιών και τών μνημείων τής τέχνης και του πολιτισμού μας, εις τήν χρησιμοποίηση τών διερχομένων προσωπικοτήτων και εις τήν αξιοποίηση τής πνευματικής μας κληρονομιάς, τών μοναστικών άκόμη και θρησκευτικών μας μνημείων, αλλά γίνεται και μάστιγα από τήν κακή έκφραση του τουρισμού, μέ τήν εκμετάλλευση, τά ναρκωτικά, τήν εισαγωγή νέων ήθών και εθίμων, τις γυμνιστικές εκδηλώσεις, τήν άμβλυση τής πατροπαράδοτης, από τά χρόνια τά όμηρικά, φιλοξενίας του νησιού τών Φαιάκων.

Όλο τό φαινόμενο του τουρισμού θά τό μελετήσουμε από κοινού μέ τις άρμόδιες Όπηρεσίες και τους ειδικούς, ώστε νά έντοπίσουμε και άποδυναμώσουμε τά άρνητικά στοιχεία του τουρισμού, αλλά παράλληλα νά προβάλουμε και αξιοποιήσουμε όλα τά θετικά του στοιχεία.

7. Οἱ Ναυτιλλόμενοι τοῦ νησιοῦ μας καὶ εἰδικότερα τῶν νησιῶν Παξῶν, Ὀθωνῶν, Ἐρικούσας καὶ Μαθράκι εἶναι βαθειὰ στὴ σκέψη μου. Ἐδῶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ιδρύσουμε ἓνα Κέντρο Ποιμαντικῆς Ναυτιλλομένων, κατὰ τὰ πρότυπα «SEAMEN'S CENTERS» τοῦ ἑξωτερικοῦ, ποῦ θὰ μελετᾷ τὰ προβλήματα τῶν ναυτικῶν καὶ τὴν δυνατότητα ἐπικοινωνίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνορίας μὲ τοὺς ξενητεμένους μας. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πρεσβευτὲς μας σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ναυτικοῦ πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας.

8. Ἀντιμετώπιση τῶν Αἰρέσεων, ἰδίᾳ τοῦ χιλιασμοῦ, θὰ γίνῃ μὲ εἰδικὸ Γραφεῖο καὶ μὲ πλήρη ἐπαγρύπνηση καὶ προγράμματα τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, γιατί οἱ χιλιασταὶ εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ γιὰ τὸ Ἔθνος μας, εἶναι μίᾳ μάστιγα τῆς ἐποχῆς μας.

9. Διάλογος μὲ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο: Ἐνοριακὲς κληρικολαϊκὲς συνελεύσεις γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν θεμάτων ποῦ ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησία. Ἔτσι θὰ εὐαισθητοποιήσουμε στὸ Λαό, ὅτι τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ δικὰ του προβλήματα καὶ τὰ προβλήματα τοῦ Λαοῦ εἶναι καὶ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Σεμινάρια ἀγωγῆς γονέων, μελλονύμφων, ἀνοδόχων γιὰ τὴν βάπτισμα τῶν νέων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, κατηχητῶν, ὄχι μόνον γιὰ τὰ κατηχητικά σχολεῖα ἢ τὶς νεανικὲς συντροφιές, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πληροφόρηση τῆς Ὀρθοδοξίας στοὺς ἑτεροδόξους καὶ ἑτεροθρήσκους. Ἐπίσης διοργάνωση ἐπιστημονικῶν συνεδρίων καὶ σεμιναρίων πάνω σὲ καντὰ θεολογικά, κοινωνικά καὶ πολιτιστικά θέματα ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο.

10. Ὡς πρὸς τὴν ὁργάνωση τῶν εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐπιτροπῶν τῆς Μητροπόλεως, γιὰ τὴν καλύτερη καὶ ἀποτελεσματικότερη ἀποδοτικότητα αὐτῶν, ἔκτος ἀπὸ τὶς εἰδικὲς ἐπιτελικὲς ἐπιτροπὲς ἀπὸ Κληρικούς καὶ Λαϊκοὺς ποῦ ἔχω ἀναφέρει, θὰ πρέπει νὰ κάνω καὶ μίᾳ σχετικῆς διοικητικῆς ἀποκέντρωση καὶ νὰ ἐκχωρήσω μερικὲς ἀρμοδιότητες σὲ Ἀρχιερατικὲς περιφέρειες ποῦ θὰ δημιουργηθοῦν σὲ μεγάλα χωριά καὶ στὶς ὁποῖες θὰ προΐσταται ὑπεύθυνος ἱερεὺς γιὰ τὸν συντονισμό τῶν πνευματικῶν, ποιμαντικῶν καὶ διοικητικῶν θεμάτων τῶν ἐνοριῶν τῶν γύρω χωριῶν.

Παλαιότερα ὑπῆρχε κάτι παρόμοιο στὴν Κέρκυρα, οἱ παλαιότεροι ἐνθυμοῦνται τὸν τίτλον τοῦ «Πρωτοπαπᾶ». Ὁ παππὸς τοῦ παπποῦ μου ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ πατρὸς μου ἦταν πρωτοπαπᾶς.

Θὰ πρέπει νὰ μεριμνήσουμε ἰδιαίτερα γιὰ τὰ νησιά Ὀθωνοί, Ἐρικούσα καὶ Μαθράκι, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπισκέπτομαι, ὅσον εἶναι δυνατὸν συντομότερα. Πρὸς τοὺς ἡρώες κατοίκους αὐτῶν τῶν ἀπομεμακρυσμένων νησιῶν ἀπευθύνω τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμό μου.

Ἐδῶ ὅμως πρέπει νὰ ὑπερτονίσω τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον ποῦ θὰ ἐπιδείξω πρὸς τὸ νησι τῶν Παξῶν. Οἱ

κατοικοὶ τῶν Παξῶν ἀποτελοῦν ἐκλεκτὸν τμήμα τῆς Κερκυραϊκῆς οἰκογενείας.

Θὰ ἐπισκέπτομαι συχνὰ τοὺς Παξοὺς καὶ θὰ παραμένω ἐκεῖ, ὅσον οἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέπουν. Ἐπιθυμία μου εἶναι, γιὰ νὰ προβάλω τὸν τόπο καὶ τὸ νησι τῶν Παξῶν, νὰ ιδρύσω ἐκεῖ ἓνα μικρὸ Ἐπισκοπεῖο μὲ πλήρη ἀνάλογη ὁργάνωση καὶ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτη, ὅταν ἐπισκέπεται τὸ νησί, καὶ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ νησιοῦ, γιὰ τὴν διεκπεραίωση τῆς ἀνάλογης ἐργασίας, ἐνῶ συγχρόνως, θὰ πρέπει νὰ προγραμματίσουμε τὴν ἴδρυση ἑνὸς Ἐκκλησιαστικοῦ πνευματικοῦ Κέντρου τῶν Παξῶν γιὰ τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τῶν κατοίκων.

11. Ἐδῶ ἀγαπητοὶ μου συμπρεσβύτεροι καὶ ἀδελφοί, ἀγαπητέ μου καὶ εὐλογημένε Κερκυραϊκὲ Λαέ. ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς πληροφωρῶ, ὅτι τὸ πῶς σημαντικὸ ἔργο τῆς ἐπισκοπικῆς μου διακονίας καὶ τοῦ προγράμματος μου θὰ εἶναι ἡ ἴδρυση καὶ ἡ λειτουργία ἑνὸς ἀνωτάτου πνευματικοῦ, ἐκκλησιαστικοῦ, θεολογικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ ιδρύματος. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ τὴν ἴδρυση καὶ λειτουργία τῆς «Ὁρθόδοξης Ἰονίου Ἀκαδημίας».

Αὐτὸ εἶναι ὁ πόθος τῆς ζωῆς μου ποῦ παράλληλα μὲ τὸ Ἰόνιο Πανεπιστήμιο θὰ διαδραματίσει σπουδαιότατο ρόλο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ τόπου.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἰόνιος Ἀκαδημία βασικὰ θὰ εἶναι τοῦ τύπου τῶν ξένων Ἀκαδημιῶν, θὰ εἶναι ἀνώτατο ἴδρυμα ἔρευνας καὶ μελέτης ποῦ θὰ καλλιεργεῖ τὰ θεολογικὰ γράμματα, τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἐπιστῆμες, τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, τὴν τέχνην, κέντρον ἑλληνικῶν καὶ διεθνῶν συνεδρίων, κέντρον τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν, διορθόδοξον Κέντρον ποῦ θὰ προβάλλῃ διεθνῶς τὴν Ὁρθόδοξίαν, πόλις ἕξις ξένων προσωπικοτήτων, χώρος διαλέξεων, ἐπιμορφωτικῶν σεμιναρίων παντὸς τύπου ἐπιμόρφωσης, πολιτιστικὸ κέντρο ὄχι μόνον τῆς Κερκυραϊκῆς παράδοσης, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἑσπανησιακῆς κουλτούρας, κέντρο μουσικῶν ἐκδηλώσεων χριστιανικῆς ψυχαγωγίας καὶ ἐπιμόρφωσης, χώρος γιὰ τὴ νεότητά μας καὶ πλείστων ἄλλων παρεμφερῶν ἐκδηλώσεων ποῦ θὰ προβάλλῃ διεθνῶς ὄχι μόνον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κέρκυρας καὶ τὴν Κέρκυρα, ἀλλὰ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ τόπος μας, ἡ Κέρκυρά μας, εἶναι ὁ πλέον ἐνδεδειγμένος χώρος γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς τέτοιου Οἰκουμενικοῦ Πανορθόδοξου Κέντρου, ὅπου θὰ συναντῶνται ἐκπρόσωποι ἀπ' ὅλο τὸν Κόσμο καὶ θὰ καλλιεργεῖται ἡ εἰρηνικὴ συνύπαρξη τῶν Λαῶν τῆς γῆς.

Ἐνδεδειγμένος χώρος γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς τέτοιου μεγάλης ἀκτινοβολίας ιδρύματος πλησίον τῆς πόλης εἶναι ἡ ἱστορικὴ μονὴ τῆς Πλατυτέρας, ὅπου εὐρίσκεται καὶ ἀνάλογο γιὰ τὴν περίπτωση μεγάλο οἰκῶπεδο, καὶ ὁ ἱστορικὸς Ναὸς τῆς Μονῆς, ὅπου ἡ πνευματικότης τῆς Ὁρθόδοξης Λατρείας θὰ συναντᾶται καὶ θὰ συμπορεύεται μὲ τὰ γράμματα, τὴν τέχνην καὶ τὴν σύγχρονη ἀναζήτηση.

Είναι ανάγκη να προβάσουμε την Ὁρθοδοξία μας με τὸ ἔργο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀκαδημίας, ἡ ὁποία θὰ γίνη ἐρευνητικό, ἐπιστημονικό καὶ πολιτιστικό κέντρο πρῶτου μεγέθους.

Ἐχουμε ὑποχρέωση σὰν Κερκυραῖοι νὰ προβάσουμε τὴν Ὁρθοδοξία, γιατί ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸν ἱερὸ Ναὸ τῆς Μητροπόλεως μας εὐρίσκεται καὶ μᾶς εὐλογεῖ μία μεγάλη μορφή τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Ἁγία Θεοδώρα ἡ Αὐτοκράτειρα καὶ Αὐγούστα.

Ἐφορτᾶζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων, καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός τὸ εφορτᾶζουν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἐμεῖς οἱ Κερκυραῖοι ἔχουμε ἀπὸ τὸ Θεὸ τὸ μεγάλο προνόμιο νὰ ἔχουμε ἐδῶ στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τὸ τίμιο καὶ ἱερὸ Λεῖψανο τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ποῦ ἀνεστήλωσε τὶς εἰκόνες.

Κάθε χρόνο, τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, θὰ καθιερώσουμε μεγάλη Λιτανεία καὶ θὰ λιτανεύουμε τὸ ἱερὸ λείψανο τῆς Ἁγίας, ὅπως, ὡς πληροφοροῦμαι, ἔπραττε τοῦτο καὶ ὁ Μητροπολίτης Κερκύρας, ὁ Μεγάλος Ἀθηναγόρας, ὁ μετέπειτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τοῦ ὁποίου ἡ προτομὴ πρέπει νὰ κοσμηθῆ καὶ νὰ μεταφερθῆ στὴ Μητρόπολή μας.

Ἡ Ἁγία Θεοδώρα μετ' ὃ ἔργο της προσλαμβάνει οἰκουμενικὴ καὶ πανορθόδοξη σημασία. Εἰς τὸ ἔργο τῆς οἰκουμενικῆς καὶ παγκόσμιας προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας μας θὰ συμβάλῃ ἐνεργῶς ἡ Ἐκκλησία τῆς Κέρκυρας μετὰ τὰ Μοναστήρια της, τῆς Πλατυτέρας καὶ Παλαιοκαστριτίσας καὶ μετὰ τὸ ἱερὸ προσκύνημα τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος, ἐνῶ τὰ ἄλλα Μοναστήρια θὰ διαδραματίσουν σοβαρὸ ρόλο εἰς τὴν κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου.

Ἴσως διατυπωθῆ ἡ ἀπορία, πῶς εἶναι δυνατό νὰ ὑλοποιηθῆ ἓνα τέτοιο μεγάλο πρόγραμμα. Ἀπλῶς μπορεῖ νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὅσα μετὰ τὴ δραστηριοποίησιν ὅλων μας. Οἱ ἀγαπητοὶ μου Κληρικοί, τοὺς ὁποίους ποιολογῶς θὰ διευκολύνω καὶ θὰ παρορμήσω νὰ μορφωθοῦν ἀκόμη περισσότερο καὶ νὰ βελτιώσουν τὴ θέσιν τους, οἱ μὲν κατωτέρας ἐκπαίδευσης, φοιτῶντας ἂν θέλουν σὲ πολλὰς σχολὰς ποῦ ὑπάρχουν σήμερα, οἱ δὲ θεολόγοι καὶ πτυχιούχοι ἀνωτάτων σχολῶν Κληρικοί, μετὰ τὴν συνεχῆ ἐπιμόρφωσίν τους καὶ τὴν συνεχῆ ἔρευνα, θὰ ὑπάρχουν ἀνάλογα τέτοια προγράμματα, νὰ μοῦ ἔχουν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, ὅλοι οἱ Κληρικοί, καὶ θὰ τοὺς σταθῶ μετὰ ὅλη μου τὴν καρδιά πραγματικὸς πατέρας, φίλος καὶ ἀδελφός. Θέλω ἐντίμους συνεργάτες, ὄχι διπλοπρόσωπους, ὄχι ὀκνηροὺς, ἀλλὰ εὐλαχρῆς καὶ μετὰ ἠθος. Σὲ τέτοιους ἀνθρώπους θὰ δώσω δόξα κληρο τὸν ἑαυτὸ μου, σὲ ἓνα ἔργο θυσίας καὶ ἐν Χριστῷ προσφορᾶς.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Λαϊκοί, αὐτοὶ ποῦ ἔχουν εἰδικὰ χαρίσματα, εἶναι ἀνάγκη νὰ δραστηριοποιηθοῦν μαζί μου, καὶ ἔτσι ὅλοι ἐνωμένοι ἐν Χριστῷ θὰ ὑλοποιήσουμε τὸ

ἐκκλησιαστικὸ καὶ κοινωνικὸ πρόγραμμα τῆς Μητροπόλεως μας.

Ἐπιτρέψατέ μου ἀγαπητοὶ μου νὰ ὑπομνήσω, ὅτι προέρχομαι ἀπὸ τὰ χωριὰ Ἀγρός, εἶμαι καρπὸς τοῦ Λαοῦ, τίποτε δὲν εὕρισκα ἔτοιμο στὴ ζωὴ μου, ἔχω ἀγωνιστῆ πολὺ σκληρὰ στὴ ζωὴ μου καὶ μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σκληρὴν ἐργασία ἀνῆλθα σιγὰ σιγὰ στὰ ἀνώτατα ἐπίπεδα τῆς ἐκπαίδευσης, τόσο στὸ Ἐσωτερικὸ ὅσο καὶ στὸ Ἐξωτερικὸ, καθὼς καὶ στὴν ἀνωτάτη διοικητικὴ θέσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴ θέσιν τοῦ Ἀρχιεπισκοπάρχου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τέλος ὁ Θεὸς με ἐξέλεξε μετὰ παιμηφία τῆς Ἱεραρχίας εἰς Μητροπολίτη τῆς ἰδιαίτερης Πατρίδας μου, σὲ ἓνα ὑπέροχο καὶ ἀνεπτυγμένο Λαό, ὅπως εἴσθε ὅλοι ἐδῶ σῆς.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, σὰς ὑπόσχομαι, ὅτι θὰ ἐργασθῶ σκληρὰ μετὰ πολὺ θάρρος καὶ τόλμη γιὰ νὰ ἐφαρμόσω τὸ ἔργο μου.

Μόνος μου ὅμως εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ ἐπιτύχω, σὰς προσκαλῶ ἀνεξαιρέτως ὅλους γιὰ νὰ συνεργαστοῦμε ὅλοι γιὰ τὴν Κέρκυρά μας καὶ τὴν Ἐκκλησία της.

Σεβασμιώτατοι Πατέρες, ἀγαπητοὶ μου Ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, σὰς εὐχαριστῶ ὅλους ποῦ μετὰ τὶς προσφωνήσεις σας καὶ τὴν παρουσία σας με ἐνθαρρύνετε εἰς τὸ ἔργο μου, εἶναι μεγάλο γεγονός, ὅτι ὅλοι οἱ ἐκλεκτοὶ ἄρχοντες τοῦ τόπου, ὁ κ. Νομάρχης, οἱ ἐκλεκτοὶ βουλευτὲς ὅλων τῶν Κομμάτων, ὁ κ. Δήμαρχος, ὁ ἀγαπητὸς μου ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπ. τῶν ἐν Κερκύρα Ρωμαιοκαθολικῶν, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Κλήρου μου, οἱ κ.κ. ἐκπρόσωποι τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, τῆς Χωροφυλακῆς, τῆς Ἀστ. Πόλεων, τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, τῶν ἐκπροσώπων τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, τῶν Σωματείων καὶ τῶν τοπικῶν φορέων, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ χωριοῦ μου, ὅλοι οἱ ἄλλοι ποῦ ἐνδεχομένως μοῦ διαφεύγουν ἀκουσίως νὰ ἀναφέρω τὰ ὀνόματα, ὁ εὐλαβῆς ἱερὸς Κλῆρος μου, καὶ ὁ εὐσεβῆς Κερκυραϊκὸς Λαός, συμμετέχετε εἰς τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς μου, εἰς τὴν ἐνθρόνισή μου ποῦ εἶναι ἓνα ἱστορικὸ γεγονός, ὄχι μόνον δικό μου, ἀλλὰ καὶ τῆς Μητροπόλεως μας, τοῦ νησιοῦ μας, εἶναι ἓνα γεγονός δικό σας, γιατί ἐγὼ ὡς πνευματικὸς σας Πατέρας, εἶμαι δικός σας.

Σήμερα ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἀφιερῶσει τὴν Κυριακὴ αὐτὴ εἰς τοὺς Ἁγίους Πατέρας εἶναι ἡ Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς συνελθούσης ἐν Νικαίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 325 μ.Χ. Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. ὅπου οἱ 318 θεοφόροι Πατέρες ἐδογματίσαν τὸ Τριαδικὸ δόγμα. Σ' αὐτὴ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο πρωταρχικὸ ρόλο διεδραμάτισε ὁ προστάτης μας Ἅγιος Σπυριδῶν, ὅπου μετὰ τὸ κεραμίδι στὸ χέρι ἐρμήνευσε πρακτικὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἁγ. Τριάδος.

Ὁ Ἅγιος Σπυριδῶν, ὁ προστάτης μου, ποῦ με βοήθησε νὰ ἐκλεγῶ Μητροπολίτης τοῦ Νησιοῦ μου, τὰ ἐρῶθιμισε ὥστε νὰ ἐνθρονίζομαι ὡς Μητροπολίτης τὴν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Νέον δείγμα.

Ὁ Τύπος ἔδωκεν εὐρείαν δημοσιότητα εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ κατὰ τὴν συνάντησίν του μετ' ἐκπροσώπου τοῦ «Συλλόγου Φίλων Ἀντιστικῶν Παιδιῶν», ἐν αἷ ὁποία παρίστατο καὶ ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἐκ τῶν κτημάτων τῆς Ἱ. Μονῆς ταύτης παραχωρεῖται εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀξιώπαυον Σύλλογον ἔκτασις τριᾶκοντα στρεμμάτων. Αὕτη θὰ χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν δημοσιογίαν προτύπου ἀγροκτημάτων πρὸς χάριν τῶν προβληματικῶν αὐτῶν παιδιῶν, τὰ ὁποία δὲν ἔχουν κανονικὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν καὶ προσαρμογὴν. Μάλιστα ὁ Μακαριώτατος προσέθεσεν, ὅτι τόσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ ὁ ἴδιος προσωπικῶς θὰ συνδράμουν τὴν θεάρεστον αὐτὴν προσπάθειαν καὶ θὰ βοηθήσουν, ἵνα ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερον γίνουν τὰ ἐγκαταίρια τοῦ ἀγροκτηματος αὐτοῦ.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῆ, ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ Μακαριωτάτου εἶναι νέον δείγμα τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐμφορεῖται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἔχει νὰ ἐπιδειξῆ ἀναρτίμητα ἔργα χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης. Θὰ ἐπρεπεν ὁμοίως ἰδιαίτερος νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ ὅλη μέριμνα ὑπὲρ τῶν παιδιῶν, τὰ ὁποία ἔχουν προβλήματα προσαρμογῆς, ἀνεπύχθη ὑπὸ τὴν προῆν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διότι ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ἐδίωκε νὰ ῥίπῃ εἰς τὸν Καιάδα ἢ νὰ ἐξοντώσῃ ποικιλοτρόπως παιδιὰ, τὰ ὁποία δὲν εἶχον τελείως φυσιολογικὴν σωματικὴν ἢ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν.

Κυριακὴ αὕτη ποὺ ἐφορᾶται καὶ αὐτός. Ἐπίσης τὴν 40ὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου μου Πολυκάρπου ἐγὼ ἐχειροτονούμην Ἐπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης καὶ ἐξεπληρώθη ἡ σφοδρὰ του ἐπιθυμία, νὰ τὸν διαδεχθῶ στὴν Κέρκυρα, τὴν δὲ προσεχῆ Κυριακῆ, Κυριακῆ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅπου ἡ Ἐκκλησία μας ἐφορᾶται τὴν κάθοδον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐγὼ θὰ τελῶσθαι τὴν πρώτη μου Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν Ναό.

Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι τυχαῖα γεγονότα, ἀλλὰ κατευθύνονται ἀπὸ τὸ Θεὸ μετὰ τὴν πρεσβείαν τῶν Ἁγίων τοῦ Νησιοῦ μας.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ διάστασις τοῦ ἔργου τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

Ἀπὸ 12ης μέχρι 16ης Μαΐου ἐ.ἔ. συνήλθεν εἰς τὰς πόλεις Bari, Lecce καὶ Otranto Ἀπουλίας (Ν. Ἰταλία) τὸ Β' Ἱστορικὸν Διεκκλησιαστικὸν Συνέδριον, τοῦ ὁποίου τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα ἀνεφέρθη εἰς τὴν «εὐρωπαϊκὴν διάστασιν τοῦ ἔργου τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου».

Ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ, οἱ δύο Θεσσαλονικεῖς ἄγιοι «ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὸς φωτεινὸς δείκτης τῆς κοινῆς πνευματικῆς οἰκίας καὶ κληρονομίας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης». Οὗτοι ὑπῆρξαν «ἐκφρασταὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος ὅχι μόνον διὰ τῆς ὑπερβάσεως τῶν διοικητικῶν καὶ γεωγραφικῶν διακρίσεων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐκφραζομένης διὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν ὑπερδιοικητικῆς, ὑπερκρατικῆς, ὑπερθνητικῆς καὶ γενικώτερον εἰπεῖν, οἰκουμενικῆς αὐτοσυνειδησίας... Ὑπερέβησαν διὰ τοῦ ἔργου τῶν τὰ στενὰ πλαίσια τῶν πολιτικο - ἐκκλησιαστικῶν συγκρούσεων τῆς ἐποχῆς τῶν καιρῶν καὶ ἐκινήθησαν μετὰ θαυμαστὴν ἐλευθερίαν καὶ ὑπευθυνότητα μεταξὺ τῶν μεγάλων κέντρων καὶ τῶν μεγάλων φορέων τοῦ πολιτικοῦ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δικαίως οἱ δύο Θεσσαλονικεῖς ἱεραπόστολοι ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς «φαιστιαῖοι καὶ προσιάται» τῆς Εὐρώπης. Τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ἐπιτεγμὰ τῶν ἀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὸ ὅτι οὗτοι, ὡς ἐτονίσθη εἰς τὸ αὐτὸ συνέδριον ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλασίου Φειδᾶ, «ἐνεσάρκωσαν ἀπολύτως εἰς τὸ ἔρ-

Ἄδελφοί μου, ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι, προσεύχεσθε εἰς τὸν Θεόν, γὰρ νὰ με καταξιώσῃ νὰ διακονήσω πιστὰ τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ νὰ με καταστήσῃ ἱκανὸν καὶ ἄξιο νὰ ἀνταποκριθῶ στὴν προσδοκίαν τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ἀγάπην σας καὶ τὴν προσδοκίαν σας, ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης νὰ εἶναι μαζί σας.

«Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν».

† Ὁ Κερκύρας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

γον τως τὰς ἀρχάς, πὴν μεθοδολογίαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θυζαντινῆς ἱεραποστολικῆς παραδόσεως», ἦτις, ὡς γνωστὸν, πάντοτε ἐνεπνέετο ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ καὶ γνησίως οἰκουμενικοῦ ἑλληνορθόδοξου ιδεώδους.

Δι' αὐτό, ὡς καὶ ἐπανάληφιν ἔχει τονισθῆ εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐκκλησίας», δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προωθηθῆ σήμερον ἡ ἰδέα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος, ἐὰν παραθεωρηθῆαι τὸ ιδεῶδες τοῦτο.

«Ἔτος Θεσσαλονίκης».

Ὡς ἀνεγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας, κατόπιν προτάσεως τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης τὸ ἔτος 1985 ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς «ἔτος Θεσσαλονίκης», κατὰ τὸ ὅποιον θὰ ἐορτασθῆ ἡ συμπλήρωσις 23 αἰώνων ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς πόλεως.

Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ προγράμματος τῶν ποικίλων ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ προβληθῆ ἡ ἱστορία καὶ ἡ σημασία τῆς πόλεως, δεόν νὰ ζητηθῆ καὶ ἡ συνεργασία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία μάλιστα πρέπει νὰ ἔχη τὸν κύριον λόγον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν στόχων τοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς περὶ αὐτῶν ὁ λόγος ἐορτασμοὺς θὰ εἶναι ἐγγυήσις, διὰ δι' αὐτῶν θὰ προβληθῆ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Συμπρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει μόνον λαμπρὸν ὄνομα, ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ σύζυγον τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Κασάνδρου, ἀλλὰ καὶ κατέχει κεντρικὴν θέσιν εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποδεικνύεται λ.χ. ἐκ τῶν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐκ τῆς δράσεως κορυφαίων Θεσσαλονικέων Ἁγίων (ἁγ. Δημητρίου, ἁγίων Κροίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ πολλῶν ἄλλων δικαίως προβληθέντων ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος) καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Θεσσαλονίκη ἀφ' ἐνὸς ὑπέσχετο σπουδαῖον ἱεραποστολικὸν κέντρον καὶ ὀρμητήριον, ἡ «χρυσὴ πύλη», διὰ τῆς ὁποίας τὸ ἑλληνορθόδοξον ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτιστικὸν ιδεῶδες μετεδόθη εἰς τὸν Βορρᾶν, εἰς τὴν Δύσιν καὶ πρὸς Ἀνατολὰς καὶ ἀφ' ἐτέρου κοσμεῖται σήμερον ὑπὸ λαμπρᾶς Ὁρθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς, ἦτις προβάλλει τὴν Ὁρθοδοξίαν εἰς δόξα τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην.

Δικαία καὶ εὐστοχος τιμητικὴ διάκρισις.

Δικαίως καὶ εὐστόχως ἡ ὁλονὲν καὶ περισσότερον ἀκτινοβολοῦσα Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Brookline τῆς Μασσαχουσέτης ἀνεκήρυξε κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους ὡς Ἐπίτιμον Διδάκτορα αὐτῆς τὸν Ὁμότιμον Καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πρώην Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννην Καρμίρη διὰ τὰς ἀνεκμητήτους ὑπηρεσίας, πὰς ὁποίας οὗτος ἔχει προσφέρει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν καθ' ὅλου θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ ἰδίως εἰς τὴν Συντηματικὴν Θεολογίαν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην.

Ὁ τιμηθεὶς Νέστορ τῶν Ἑλλήνων θεολόγων ἔχει διακριθῆ ὡς συγγραφεὺς ὑποδειγματικῶν θεολογικῶν μελετῶν, καὶ δογματικῶν μονογραφιῶν ὡς σκαπανεὺς καὶ μωπαγωγὸς τῆς τόσον ἀπαραιτήτου εἰς τοὺς σημερινοὺς διαλόγους Ὁρθόδοξου Ἐκκλησιολογίας, τὴν ὁποίαν παρουσίασε εἰς ὀγκώδη τόμον ὡς διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν ὁποίαν ποικιλοτρόπως καὶ ὑπὸ πολλὰς ιδιότητας ἔχει παράσχει τὴν σάφονα συνεργασίαν καὶ τὰ συμβουλευτικὰ του φῶτα ὡς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, ὅστις ἐξεπαίδευσε ἀναριθμήτους θεολόγους, ἐμβασιλεύων αὐτοὺς εἰς τὰ νάματα τῆς ἀθηναικῆς ὀρθόδοξου θεολογικῆς παραδόσεως ὡς ὑποδειγματικὸς φορὸς τοῦ γνησίου οἰκουμενικοῦ πνεύματος τόσον εἰς ἀναρίθμητα διορθόδοξα καὶ οἰκουμενικὰ συνέδρια, τῶν ὁποίων μετέσχεν ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας ἢ τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς Ἀκαδημίας, ὅσον καὶ εἰς διαλέξεις, τὰς ὁποίας ἔδωκεν εἰς ξένα Πανεπιστήμια ὡς Ἐπισκέπτῃς Καθηγητῆς ὡς παράγων ἀννψώσεως τῆς σιάνης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὡς τυχὸν πολλῶν τιμητικῶν διακρίσεων καὶ γενικῶς ὡς προσωπικότης, ἦτις κατέχει δεσπόζουσαν θέσιν ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ πρὸς τὸν Καθηγητὴν καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Καρμίρη ἐπιδαριλευθέντις ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τιμὴ ἀντανακλᾷ εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν Θεολογίαν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται, ὅπως ὁ Θεὸς δωρήται εἰς τὸν σεβαστὸν Διδάσκαλον ὑγίειαν, ἔτη πολλὰ καὶ εὐλογίαν, ἵνα συνεχίσῃ τὸ τόσον γόνιμον ἔργον του πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης.

«Παλαιοχριστιανικὰ ὑαλοστάσια».

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος ἐν ἀθροιδίῳ αὐτοῦ, ὅπερ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον λαμπρὸν εἰς μορφὴν καὶ περιοχόμενον περιοδικὸν «Παρουσία», ἐξάσκει τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ναὸς καὶ τὸ Βαπτιστήριον τῆς Ἁγίας Λυδίας τῆς Φιλιππησίας παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῶν Φιλίππων συνενώνουν «ἀρμονικὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ χριστιανικοῦ παρελθόντος μετὰ τὸ παρὸν τῆς θεοσκεπτικῆς ζωῆς». Τοῦτο γίνεται καὶ ἐξοχὴν αἰσθητὸν εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ εὐσεβὴς καλλιτέχνις κ. Μερόπη Πρόκα εἰς ὑαλοστάσια τῶν παραθύρων τοῦ Ναοῦ ἐχρησιμοποίησε τὴν τεχνικὴν τῶν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Με ποτοβουλίαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος ἐπραγματοποιήθη (19-22 Ἰουλίου), τὸ καθιερωμένον ἐτήσιον θερινὸν φοιτητικὸν Σεμινάριον, εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων (Ἅγιον Λαυρέντιον Πηλίου).

Ἔλαβον μέρος, κατόπιν προσκλήσεως, περὶ τοὺς 200 φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι τοῦ νομοῦ, διαφόρων Σχολῶν.

Θέμα τοῦ Σεμιναρίου ἦταν: Ἡ Ἐκκλησία, κοινωνία πίστεως καὶ ἀγάπης, εἰς τὸ ὅποιον εἰσηγητὴς ἦταν ὁ θεολόγος - κληρικὸς π. Νικόλαος Σμαδαρέσης, Σχολάρχης τοῦ Ἐθνικ. Λυκείου Πατρῶν, ἐνῶ οἱ φοιτηταὶ ἐκλήθησαν νὰ ἀναλύσουν πτυχὰς τοῦ θέματος εἰς ὁμάδας ἐργασίας, ἐπι κεφαλῆς τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο θεολόγοι κληρικοὶ τῆς Ἱ.

Μητροπόλεως. Τὰ ἐπὶ μέρους πορίσματα τῶν ὁμάδων ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν ὀλομέλειαν, ἣ ὁποία καὶ ἔλαβε τὰς τελικὰς ἀποφάσεις.

Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Σεμιναρίου ὑπῆρξαν εὐκαιρία διὰ ψυχαγωγίαν, κοινοτικὴν ζωὴν καὶ θεϊαν λατρείαν εἰς τὴν παρακειμένην Ἱ. Μονήν. Τὸ Σεμινάριον αὐτὸ ἐντάσσεται εἰς τὸ πρόγραμμα ἐπαφῶν ποῦ ἐφαρμόζει ἡ Ἱ. Μητρόπολις μὲ τὸν φοιτητὸκοσμον τῆς περιοχῆς κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον.

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Αἱ εἰς Ἀθήνας διαμένουσαι καὶ ἐκ Πύργου καταγόμεναι ἀδελφαὶ Παγώνα καὶ Ἀναστασία, ἐδώρησαν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἡλείας διὰ τὸ Ἄσυλον ἀνιάτων καὶ κατακοίτων γερόντων Λαστυνίων «**Η ΝΕΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ**»

«*Ὀπιρῶν*» καὶ «*ἐτεχνούργησε μὲ γυαλί καὶ μολύβι τις μορφὴς τῆς ἀγίας Ανδρίας καὶ τοῦ Ἀπ. Παύλου γιὰ τὰ παράθυρα τῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ Βήματος*» καὶ οὕτως ἀπέδειξεν διὰ καὶ ἡ τεχνικὴ αὐτὴ δύναται («*θαυμάσια νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας, τὸ ἴδιο ὅπως καὶ ἡ βυζαντινὴ εἰκονογραφία*»).

Πρὸς ἄρσιν τῶν τυχόν ἐπιφυλάξεων κατὰ τῆς τεχνικῆς αὐτῆς ὁ ἅγιος Φιλίππων ἐπισυνάπτει εὐστοχότατα τὰ συμπεράσματα τῆς σχετικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρευνῆς, ἣ ὁποία, συμφώνως πρὸς ἀνακοίνωσιν γενομένην τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὸ Γ' Συμπόσιον Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης, ἀποδεικνύει διὰ καὶ ἡ τεχνικὴ τῶν «*Ὀπιρῶν*» εἶχεν ἤδη χρησιμοποιηθῆ εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Μουσείου τῶν Φιλίππων καὶ ἦτο γνωστὴ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Μακεδονίαν.

Τὸ λιτὸν καὶ εὐδύνητον ἀρθροῖδιον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι ἀπ' ἐνὸς ὑπομνησκεί νέον παράδειγμα ἐπιδράσεως τοῦ Βυζαντινοῦ εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἀπ' ἐτέρου φέρει ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς ἀνανεώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, ἣ ὁποία εἰς μερικὰ σημεῖα θὰ ἐσθμιαίνεν ὄχι νεωτερικόν, ἀλλ' ἀναπαλαιῶσιν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς λαμπρὰ βυζαντινὰ πρότυπα, τὰ ὁποία ἔχουν οἰκειοποιηθῆ οἱ ἐτεροδόξοι καὶ ἔχουμεν παραθεωρήσει ἡμεῖς.

Οἰκοθεν νοεῖται, διὰ οἰαδήποτε ἀνανέωσις πρόπει νὰ ἔχη ὄχι («*νατουραλιστικόν*»), ἀλλὰ μωπαγωγικόν καὶ ἀναγωγικὸν χαρακτήρα, συμφωνόν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πνευματικότητα.

Ἀπαράδεκτος διάκρισις.

Δικαίως ἡ Πανελληνίος Ἐνωσις Θεολόγων, δι' ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐπεσήμανε τὸ γεγονός, διὰ εἰς τὸ τελευταῖον πρόγραμμα ὑποτροφῶν ἐξωτερικοῦ τοῦ Ι.Κ.Υ. δὲν συμπεριελήφθη ὑποτροφία διὰ θεολογικὰς σπουδὰς. Τοῦτο συμβαίνει διὰ πρώτην φοράν. Κατὰ τὸ παρελθὸν πάντοτε προσβλέποντο 1-2 ὑποτροφίαι διὰ θελόγους. Τώρα οὗτοι ἀποκλείονται.

Ἡ Ἐνωσις Θεολόγων, ὡς σημειώνει εἰς τὸ ἐγγράφον τῆς, «*δὲν γνωρίζει τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφῶν ἔκαμε τὴν ἀπαράδεκτη αὐτὴ διάκρισι εἰς βάρος τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τῶν Θεολόγων, ὅταν μάλιστα ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ὑποτροφῶν ἐξωτερικοῦ, ποῦ προκηρύχθηκα ἐφρέτος, ἔχει ἀξηθῆ σὲ σχέση πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη*».

Ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν Θεολόγων ἐκ τῆς χορηγίσεως ὑποτροφῶν ἐξωτερικοῦ καὶ ἡ τυχόν ἐπανάληψις καὶ θεσμοθέτησις τῆς διακρίσεως αὐτῆς εἰς βάρος τῆς Θεολογίας θὰ ἔχη δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις καὶ ἀπροβλέπτους συνέπειες δεδομένου διὰ οἱ εἰδικευμένοι μὲ τέτοιες σπουδὰς ἐπιστήμονες στελεχώνουν τὶς πανεπιστημιακὰς Σχολὰς καὶ τὴν δευτεροβάθμιον ἐκπαίδευσιν τῆς χώρας».

Ὅθεν ἐλπίζομεν, διὰ τάχιστα θὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀπαράδεκτου ἀποπο.

έν οικόπεδον έντός τής Πόλεως Πύργου έκτάσεως 381,44 τ.μ. αξίας 2.500.000 δρχ., εις μνήμην τών γονέων των Γαβριήλ και Σοφίας.

—'Ο έν Λαμπέτιον καταγόμενος και εις 'Αμερικην έγκατεστημένος κ. 'Ανδρέας Χρ. Βενιζέλος απέστειλεν εις τόν Σεβ. Μητροπολίτην 'Ηλείας κ. Γερμανόν τόν ποσόν τών 5.000 δολλαρίων (562.675 δραχμές) ώς πρώτην δόσιν διά τήν ανέγερσιν εις τόν Λαμπέτιον αίθούσης όμιλιών κ.λπ. εις μνήμην τού πατρός του Χρήστου, ιερέως.

'Ο Σεβ. Μητροπολίτης κ. Γερμανός δι' επιστολής του θερμώς εύχαρίστησε τούς εύγενείς δωρητάς.

'Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών

'Εντονον δραστηριότητα αναπτύσσει ό νεωστί αναλαβών τά καθήκοντά του, Σεβ. Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξών κ. Τιμόθεος. 'Ως πληροφορούμεθα, έν τών ανέλλιπώς έκδιδομένων υπό τού Γραφείου Τύπου τής 'Ι. Μητροπόλεως σχετικών ανακοινωθέντων, ό Σεβ. κ. Τιμόθεος πραγματοποιεί διαρκώς πομπαντικώς επισκέψεις τόσον εις έννορίας τής πόλεως όσον και τής υπαίθρου τής νήσου, ένώ από 13 έως 15 'Ιουλίου έπισκέφθη τούς Παξούς, όπου άνήγγειλε και τήν ανέγερσιν επισκοπείου. 'Ωσαύτως έρχεται εις συχνήν επικοινωνίαν μετά τών κληρικών τής 'Ι. Μητροπόλεως και συνεργάζεται άρμονικώς μετά τών τοπικών 'Αρχών, πρós προώθησιν και λύσιν έκκρεμών ζητημάτων, τά όποια άσασχολούν τόν Χριστεπώνυμον Πλήρωμα. Αί έκδηλώσεις άγάπης τού ποιμνίου του πρós τόν νέον 'Επίσκοπόν των είναι συγκινητικάί.

'Ιερά Μητρόπολις Ν. 'Ιωνίας και Φιλαδελφείας

Τή Κυριακή 5η Αύγουστου, προεξάρχοντος τού Σεβ. Μητροπολίτου Ν. 'Ιωνίας και Φιλαδελφείας κ. Τιμοθέου, έτελέσθη εις τόν 'Ι. Ναόν 'Αγίων Κοσμά τού Αιτωλού και Βασιλείου τού Μεγάλου Ν. Φιλαδελφείας, Μνημόσυνον υπέρ αναπαύσεως τής ψυχής τού άειμνήστου 'Αρχιεπισκόπου και 'Εθνάρχου Κύπρου Κυρού Μακαρίου, επί τή συμπληρώσει έπταετίας από τού θανάτου αυτού. Είς τόν Μνημόσυνον ώμίλησεν επικαιρώς ό Σεβ. κ. Τιμόθεος, έξάρας τήν προσωπικότητα τού μεταστάντος.

—'Επί τή έορτή τής Θείας Μεταμορφώσεως ό Σεβ. κ. Τιμόθεος πρόστη τής Θ. Λειτουργίας εις τόν πανηγυρίζοντα φερόνυμον 'Ι. Ναόν εις 'Αλσούπολιν Ν. 'Ιωνίας. 'Εν συνεχεία ό Σεβασμιώτατος καθιέρωσε τόν επί τού τρούλλου τού έν λόγφ νεοδημήτου 'Ι. Ναού μαρμαρίνου Σταυρόν, άναγνούς ειδικήν Εύχην, συνταχθείσαν υπό τού ίδιου.

—Είς τόν έν Μούλλι τής Σαλαμίνας ιδιόκτητον κτήμα τού 'Αρχιμ. Θεοφ. Μπουγιουλέκας, 'Ηγουμένου τής 'Ι. Μονής Παναχράντου 'Ηρακλείου 'Αττικής έλειτούργησαν αι Κατασκηνώσεις τών Κορασίδων τού 'Εκκλησ. 'Οργανοτροφείου Θηλέων «'Η 'Αγία Φιλοθέη» Καλογρέζης Ν. 'Ιωνίας. Αί τρόφιμοι και τόν Προσωπικόν τού 'Ιδρύματος παρέμειναν εις τās έν λόγφ Κατασκηνώσεις κατά τόν μήνα 'Ιούλιον.

—'Επ' εύκαιρία τής συγκλήσεως έν 'Αθήναις συνεδρίου τών Χιλιαστών, ό Σεβ. κ. Τιμόθεος έξαπέλυσε Ποιμαντορικην 'Εγκύκλιον πρós τόν Χριστεπώνυμον Πλήρωμα τής 'Ι. Μητροπόλεως, άναγνωσθείσαν εις άπαντας τούς 'Ι. Ναούς κατά τήν Θ. Λειτουργίαν τής έορτής τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, και διά τής όποίας ενημέρωσε τόν πλήρωμα τής 'Ι. Μητροπόλεως αυτού επί τού υπό τών Χιλιαστών ή Μαρτύρων τού 'Ιεχωβά έπαπειλουμένου κινδύνου. Κατά τήν ίδίαν ήμέραν διενεμήθησαν εις τόν 'Εκκλησίασμα πάντων τών 'Ι. Ναών τής Μητροπολιτικής περιφέρειας άντιχιλιαστικά φυλλάδια, πρós ενημέρωσιν τών Χριστιανών.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

'Από 11-17 Μαΐου τρέχοντος έτους συνήλθεν εις τόν Μέγαρον τού Πατριαρχείου εις τήν τακτικήν έτησίαν σύνοδον ή 'Ιεραρχία τής 'Ορθόδοξου Σερβικής 'Εκκλησίας υπό τήν προεδρίαν τού Πατριάρχου Γερμανού και με συμμετοχήν όλων τών επαρχιούχων 'Αρχιερέων τής Σερβικής 'Εκκλησίας.

Μετά τόν πέρας τών εργασιών τής Συνόδου έξεδόθη τόν κάτωθι επίσημον ανακοινωθέν δημοσιευθέν μερικώς και εις τόν ήμερήσιον τύπον: «Κατά τήν σύνοδον, πρδ μεσημβρίας και μετά μεσημβρίαν, έγινόντο πέντε συνεδριάσεις έν ολομελεία εις τās όποίας εξητάσθησαν ζητήματα εκκλησιαστικής νομοθεσίας, έσωτερικής και έξωτερικής λειτουργίας, εκκλησιαστικής παιδείας, διοικήσεως και οικονομικών τής 'Εκκλησίας. 'Εξητάσθη επίσης ή έκθεσις τής Διαρκούς 'Ιεράς Συνόδου περι τών πεπραγμένων της μεταξύ τών δύο συνόδων τής 'Ιεραρχίας.

Μετά μεγάλην προσοχής έμελετήθησαν και αι έκθέσεις τών Σεβασμιωτάτων 'Επαρχιούχων 'Αρχιερέων περι τού ποιμαντικού των έργου και περι τής καταστάσεως τών επαρχιών των. 'Εκ τών έκθέσεων τούτων ή 'Ιεραρχία έπληροφορήθη διά τās συνθήκας και τά προβλήματα τής 'Ορθόδοξου Σερβικής 'Εκκλησίας τόσον των έν τή χώρα επαρχιών όσον και των τοιούτων τού έξωτερικού.

Βάσει τών έκθέσεων τούτων διεπιστώθη:

1) 'Οτι ή Διαρκής 'Ιερά Σύνοδος και κατά τόν παρελθόν έτος κατέβαλε προσπαθείας οι κωχωρισμένοι άδελφοί εις τās έντός τής πατρίδος επαρχίας νά επανέλθουν εις τούς κόλπους τής Μητρος 'Εκκλησίας.

2) 'Οτι άγρυπνα παρηκολούθησε τά γεγονότα εις τήν επαρχίαν 'Ράσκας και Πρεζρένης και πλειστάκις επενέβη, όμως παρ' όλα ταύτα ή κατάσταση εις τήν επαρχίαν 'Ράσκας και Πρεζρένης εξακολουθεί νά είναι άνησυχητική. Διότι, λόγω τής άδιακόπτου δράσεως τών 'Αλβανοφώνων έθνικιστών, ό όρθόδοξος πληθυσμός εξακολουθεί νά μεταναστεύη. Καταστρέφονται ή παρανόμως κατακρατούνται και καταπατούνται ύλικά αγαθά τής 'Εκκλησίας και τών πιστών. 'Εξασκείται βία έναντίον τών ιερέων και τών μοναχών.

3) 'Οτι εξακολουθεί πάντοτε νά ύφίσταται άσυνέπεια

εις την συμπεριφοράν των άρμόδιων άρχων ως προς τα νομικά δικαιώματα των 'Εκκλησιαστικών Ιδρυμάτων, ούτως ώστε κατά το παρελθόν έτος έσημειώθησαν παραβάσεις του Νόμου και καταπατήσεις εκκλησιαστικής περιουσίας συμπεριλαμβανομένων και των εκκλησιαστικών περιβόλων ίδια εκείνων εις τας όποιας υπάρχουν Νεκροταφεία.

4) "Ότι σχεδόν όλα τα μέρη εις τα όποια μετά τον Β' Παγκόσμιον Πόλεμον ένεκαταστάθη όρθόδοξος πληθυσμός, εξακολουθούν να είναι χωρίς όρθοδόξους ναούς και παρεκκλησία.

5) "Ότι εις ώρισμένας επαρχίας κατ' εξακολούθησιν παρεμποδίζεται ή συνέχισις των εργασιών εις ναούς των όποίων ήρχισεν ή ανέγερσις, και οι όποιοι κατεστράφησαν κατά τον πόλεμον, καθώς επίσης ότι δέν εκδίδονται οικόδομικά άδεια δια την ανέγερσιν νέων ναών καταστραφέντων κατά τον πόλεμον.

6) "Ότι εξακολουθούν να σημειώνονται φαινόμενα καταδυναστεύσεως μαθητών εκ μέρους των σχολικών άρχων και πιέσεων αυτών και των γονέων των να μην παρακολουθούν μαθήματα θρησκευτικών και 'Ιεροτελεστίας, να μη μετέχουν εις τόν εορτασμόν του Σέρβου 'Αγίου Σάββα, μάλιστα δέ και να τούς αναγκάζουν να τρώγουν άρτήσιμα εις ημέρας νηστείας.

7) "Ότι ακόμη δέν έδόθη άδεια δι' ανέγερσιν ναών άφιερωμένων εις τόν Σέρβον 'Αγιον Σάββαν εις το Βελιγράδιον και εις το Σπλίτ.

8) "Ότι ό αριθμός των κοιμηθέντων εις ώρισμένας περιοχάς της 'Εκκλησίας μας είναι πολλή μεγαλύτερος του αριθμού των νεογεννηθέντων.

9) "Ότι παρ' όλας τας δυσκολίας και δοκιμασίας, δέν εξασθενίζει ή αγάπη των πιστών και ό ζήλος των άφοσιωμένων αληθινών ιερουργών εναντι της 'Αγίας 'Εκκλησίας μας, ως και ή άφοσίωσις και τό φίλεργον των μοναχών.

10) "Ότι εις τας έκτός της πατρίδος επαρχίας μας ή εκκλησιαστική ζωή εξακολουθεί άνοδικήν πορείαν, αλλά μεγάλας δυσκολίας παρουσιάζει τό γεγονός της έκτάσεως ώρισμένων ένοριών και τό άπομεικρωσμένον των ναών από τας κατοικίας των πιστών.

11) Τα μέλη της 'Ιεραρχίας έλαβον μέρος εις την κατάθεσιν του θεμελιου λίθου του νέου κτιρίου της θεολογικής Σχολής, τό όποιον άνεγείρεται τή συνδρομή όλων των πιστών μας έντός και έκτός της πατρίδος. 'Ενέκρινε ή 'Ιεραρχία και την ανέγερσιν νέου κτιρίου δια την 'Ιερατικήν Σχολήν «Οί Τρεις 'Ιεράρχαι» εις την Μονήν της Κόκκα.

'Η 'Ιεραρχία κατήρτισε Κανονισμόν της λειτουργίας της Διαρκούς 'Ιεράς Συνόδου και προσέβη εις την έκλογήν νέων 'Αρχιερέων.

'Ο θεοφιλέστατος έπίσκοπος Μοραβιμίου Σάββας, βοηθός του Πατριάρχου, εξέλεγε έπίσκοπος της χηρευούσης επισκοπής του Βράνιου.

'Ως έπίσκοπος του Καναδά εξέλεγε ό Πρωτοσύγκελλος Γεώργιος (Τζώκις), πνευματικός της Μονής Τάβνα, της 'Επαρχίας Ζβορνικίου και Τούζλας, ως βοηθός δέ του Πατριάρχου, έπίσκοπος Μοραβιμίου εξέλεγε ό 'Ιερομόναχος Λουκιανός (Πάντελις), πνευματικός της Μονής Ντιβόσνι, της επαρχίας της Σουμαδίας.

'Ο βοηθός έπίσκοπος Μαρκίας Δανιήλ ώρίσθη Τοποτηρητής της χηρευούσης επαρχίας Βουδιμίου.

'Ως Σχολάρχης της 'Ιερατικής Σχολής «'Αγ. Κύριλλος και Μεθόδιος» εις την Πρεζερένν, εξέλεγε ό Πρωτοπρεσβύτερος Μιλούτιν Τιμοτίγεβιτς.

Ληξάσης της θητείας των μελών της Διαρκούς 'Ιεράς Συνόδου, ως νέα μέλη αυτής εξέλεγησαν: ό Μητροπολίτης Ζάγκρεμπ και Λιουμπλιάνας 'Ιωάννης, ό Ζίτσης Στέφανος, ό Σουμαδίας Σάββας και ό Νύσσης Ειρηναίος.

'Από τό τρέχον έτος ή θητεία των 'Επισκόπων εις την Διαρκή 'Ιεράν Σύνοδον θα είναι διετής. Μέχρι τούδε διήρκει έν έτος».

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Εχοντες ύπ' όφιν τας διατάξεις: α) των άρθρων 38 παρ. 2, και 67 του Ν. 590)1977, β) του Ν.Δ. 1398)1973, γ) του Ν. 673)1977 ως και την ύπ' αριθ. 2799)16.12.1982 'Απόφασιν 'Ημών «Περί κατανομής των οργανικών θέσεων Διακόνων εις 'Ενοριακούς 'Ιερούς Ναούς της 'Ιεράς 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών», και προκειμένου, ίνα προβώμεν εις ανακήρυξιν ύποψηφίου προς πλήρωσιν της κενής θέσεως τακτικού Διακόνου, ύφισταμένης παρ' ένι έκάστω των 'Ιερών Ναών: α) 'Αγίας Αικατερίνης - Κάτω Πετραλώνων και β) 'Αγίου Σπυρίδωνος - Σταδίου, καλούμεν τούς βουλομένους, ίνα καταλάβωσι την Διακονικήν ταύτην θέσην και έχοντας τά ύπό του άρθρου 34)1α του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού, «Περί 'Ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης προκηρύξεως εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ήμιν τά νενομισμένα δικαιολογητικά δια τά περαιτέρω.

'Εν 'Αθήναις τή 21η Αύγουστου 1984

† 'Ο 'Αθηνών ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Ιερά Μητρόπολις 'Αττικής

'Εχοντες ύπ' όφει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος» και των άρθρων 33 και 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού της 'Ι. Συνόδου «περί 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικές θέσεις τακτικών εφημεριών 'Ι. Ναών, α) 'Αγίου Γεωργίου Διονύσου, β) Κοιμήσεως Θεοτόκου 'Εκάλης, γ) 'Αγίου Παντελεήμονος Κρυονερίου, δ) 'Αγίου 'Ελευθερίου 'Αμαρουσίου και ε) Εύαγγελισμού της Θεοτόκου Ν. 'Ερυθραίας, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά δια την κατάληψιν των ανωτέρω κενών θέσεων.

'Εν Κηφισιά 9 'Ιουλίου 1984,

† 'Ο 'Αττικής ΔΩΡΟΘΕΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Καρυστίας και Σκύρου

'Εχοντες ύπ' όφει τόν ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμόν της 'Ι. Συνόδου και την ύπ' αριθ. 434)77 απόφασιν ήμών καλούμεν τούς επιθυμούντας να καταλάβουν την κενήν οργανικήν θέσην του Διακόνου του 'Ι. Ναού 'Αγίου 'Αθανασίου Κύμης όπως έντός μηνός υποβάλουν τά σχετικά δικαιολογητικά.

'Εν Κύμη τή 9.7.1984,

† 'Ο Καρυστίας και Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Εχοντες ύπ' όφει τόν ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμόν της 'Ι. Συνόδου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος καλούμεν

τους επιθυμούντας να καταλάβουν την κενή οργανική θέση εφημερίου του 'Ι. Ναού 'Αγίου 'Ιωάννου του Θεολόγου της ένορίας 'Αλιμροστοτάμου όπως έντός μηνός υποβάλουν τα σχετικά δικαιολογητικά.

Έν Κόμη τη 27η 'Ιουλίου 1984,

† 'Ο Καρυστίας και Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Ιερά Μητρόπολις Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης

Έχοντες ύπ' όψει: 1) τās διατάξεις του Ν. 1398)1973 «περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων παρά τη 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών και ταις 'Ιεραϊς Μητροπόλεσι της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος», 2) τās διατάξεις του άρθρου 1 του Νόμου 673)1977 «περί άνακατανομής και ρυθμίσεως οργανικών των θέσεων διακόνων» και 3) τās διατάξεις των άρθρων 33, 34, 36 και 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού «περί 'Ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προκειμένου να προδώμεν εις την ανακήρυξιν ύποψηφίου Διακόνου πρὸς πλήρωσιν τής κενής οργανικής θέσεως του έν Κρανιδίω 'Ερμιονίδος 'Ιερού Μητροπολιτικού Ναού Τιμίου Προδρόμου, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τα ύπό του Νόμου όριζόμενα προσόντα όπως, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμιν σχετικὴν αίτησιν μετά των νομίμων δικαιολογητικών.

Έν Ύδρα τη 16η 'Ιουλίου 1984,

† 'Ο Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του ύπ' αρ. 2)1969 Κανονισμού τής 'Ιεράς Συνόδου «περί 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών εφημεριών 'Ι. Ναών, 1) Ταξιαρχών 'Αγ. 'Αθανασίου, 2) 'Υ. Θ. 'Οδηγητριάς 'Αγραφών, 3) 'Αγ. 'Αποστόλων 'Αρμενάδων, 4) 'Υ. Θ. Λαμποβιτίσσης 'Αφρας, 5) 'Αγ. 'Αρσενίου Βαλαρείου, 6) 'Αγ. 'Αποστόλων Βατωνίων, 7) 'Αγ. Γεωργίου Βελλιαν. Παξών, 8) 'Αγ. Χριστοφόρου Βίστονα, 9) 'Υ. Θεοτόκου Δάφνης, 10) Ταξιαρχών Δραγατινών, 11) 'Αγ. Νικολάου Κασπ. Γύρου, 12) 'Αγ. Τριάδος Κοντοκαλίου, 13) 'Αγ. 'Αθανασίου Κουσπιάδων, 14) 'Αγ. Σπυρίδωνος Κρητικών, 15) 'Αγ. Βασιλείου Κυπριανάδων, 16) 'Αγ. 'Αναστασίας Λιαπάδων, 17) 'Αγ. Θεοδώρου Μαγουλάδων, 28) 'Αγ. Νικολάου Μπενιτσών,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Κερκύρα τη 22α 'Ιουλίου 1984,

† 'Ο Κερκύρας και Παξών ΤΙΜΟΘΕΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Πειραιώς.

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του Ν.Δ. 1398)1973 και του άρθρου 52 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής 'Ιεράς Συνόδου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος «Περί 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προκηρύσσομεν τήν Διακονικήν θέση του 'Ιερού Ναού Εύαγγελιστρίας Πειραιώς και καλούμεν τούς επιθυμούντας να καταλάβωσι ταύτην, να υποβάλλωσιν, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης, τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τα περαιτέρω.

Έν Πειραιεί τη 2α Αύγουστου 1984,

† 'Ο Πειραιώς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Αιτωλίας και 'Ακαρνανίας

Έχοντες ύπ' όψει α) τὸ Ν.Δ. 1398)1973 «περί συστάσεως 'Οργανικών θέσεων Διακόνων παρά τη 'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών και ταις 'Ιεραϊς Μητροπόλεσι τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος» και β) τὸ άρθρον 52 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού «περί 'Ιερών Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών» και προκειμένου να προδώμεν εις τήν πλήρωσιν τής κενής θέσεως του Διακόνου του 'Ιερού Ναού Κοιμησῆς τής Θεοτόκου Θέρμου, καλούμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσι ταύτην και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ήμιν τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Μεσολόγγιον 17 Αύγουστου 1984

† 'Ο Αιτωλίας και 'Ακαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κίτρους

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του ύπ' αρ. 2)1969 Κανονισμού τής 'Ιεράς Συνόδου «περί 'Ι. Ναών, 'Ενοριών και 'Εφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσην τακτικού εφημερίου του 'Ι. Ναού 'Αγίου Νικολάου Καλλιθέας Πιερίας, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Κατερίνη τη 23η Αύγουστου 1984,

† 'Ο Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

'Ιερά Μητρόπολις 'Ιωαννίνων

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις των άρθρων 37, παρ. 2 και 67 του Ν. 590)1977 «περί του Καταστατικού Χάρτου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος», ως και τās διατάξεις των άρθρων 33 και 34 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού «περί 'Εφημεριών» και προκειμένου, ίνα προδώμεν εις ανακήρυξιν ύποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τής ύφισταμένης κενής οργανικής εφημεριακής θέσεως του 'Ιερού Ναού 'Αγίας Παρασκευῆς τής ένορίας Ζωοδόχου 'Ιωαννίνων, καλούμεν τούς βουλομένους ίνα καταλάβωσι τήν έν λόγω εφημεριακήν θέσην και έχοντας τα ύπό του ως άνω Κανονισμού προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ήμιν τα νενομισημένα δικαιολογητικά διά τα περαιτέρω, πρώτιστον έσεται πτυχίον άνωτέρου εκκλησιαστικού φροντιστηρίου και δὴ τής Ριζαρείου Σχολῆς.

Έν 'Ιωαννίνοις τη 28η Αύγουστου 1984,

† 'Ο 'Ιωαννίνων ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κυδωνίας και 'Αποκορώνου

Με τήν ύπ' αριθμ. 24)1984 πράξιν ήμών ή όποία έγέμετο συμφώνως πρὸς τήν κειμένην 'Εκκλησι. Νομοθεσία προκηρύσσομεν τήν κενήν 'Ενορίαν Βαφῆ 'Αποκορώνου και προσκαλούμεν τούς βουλομένους να καταλάβωσιν αυ-

τήν και έχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐνεργήσουν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά 6 Ἰουλίου 1984,

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 25)1984 πράξεως ἡμῶν ἥτις ἐξεδόθη συμφώνως πρὸς τὴν κειμένην Ἐκκλησι. Νομοθεσίαν προκηρῶσσομεν τὴν κενὴν διακοινικὴν θέσιν τῆς Ἑνορίας τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος Χανίων καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν ὅπως ἐνεργήσουν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά 6 Ἰουλίου 1984,

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 26)1984 πράξεως ἡμῶν ἡ ὁποία ἐξεδόθη συμφώνως πρὸς τὴν κειμένην Νομοθεσίαν προκηρῶσσομεν τὰς δύο θέσεις τῶν Ἱεροκηρῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εἰσοδίων Χανίων καὶ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Κων(νου) Χανίων καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὰς ὅπως ἐνεργήσουν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά 26 Ἰουλίου 1984,

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κώου

Προκειμένῳ νὰ συμπληρωθῶσι δύο Ἱερατικά καὶ δύο Διακοινικά θέσεις προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες τὰ νόμιμα προσόντα καὶ βουλόμενοι νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς αὐτὰς θέσεις ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρῶξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κῶ τῇ 27ῃ Ἰουλίου 1984,

† Ὁ Κῶου ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου διὰ τῆς ἀποστολῆς παντὸς εἶδους συγγράμματος ἀναφερομένου εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

Ἰασιῶ 1, 115 21 Ἀθῆναι.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ φιλοσοφία τῆς Θρησκείας τοῦ Κάρλ Μάρξ.

Ἡ Δ. Ι. Σύνοδος τῆς 128ης περιόδου (φωτογραφία).

Ἡ συγκρότησις τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων. Μέλη—σύνδεσμοι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ἡ διδασκαλία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου περὶ Πίστεως καὶ Ἔργων ἀπὸ σωτηριολογικῆς ἐπόψεως.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ θεμελιώσις τοῦ νέου Κτιρίου τῆς Ὀρθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου.

Μητροπ. Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἡ Βασιλεῖα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης Ἀναστασίου, Γενικοῦ Δ/ντοῦ Ἀπ. Διακονίας, «Ἴνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία» (Ἐκθεσις πεπραγμένων).

Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Ἀμβρόσιος (†).

Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλίνικος (†).

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον ἐν Σαμπεζῦ.

Μητροπ. Κερκύρας Τιμοθέου, Ἐνθρονιστήριος λόγος.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶ 1 — Τηλ. 721.073 4

Προστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.